

JOHAN LUDVIG RUNEBERGS
SAMLADE SKRIFTER.

TREDJE BANDET.

Större Episka dikter.

HELSINGFORS,
G. W. Edlunds förlag, 1873.

JOHAN LUDVIG RONEBERGS
SAMLADE SKRIFTER.

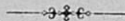

TREDJE BANDET.

STÖRRE EPISKA DIKTER.

HELSINGFORS
G. W. EDLUNDS FÖRLAG 1873.

STOCKHOLM.

TRYCKT HOS A. L. NORMANS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1873.

STÖRRE EPISKA DIKTER.

ELGSKYTARNE.

Utgifven första gången år 1832.

Första sången.

Aftonvarden var nyss fulländad i torpet. En lemning
Låg på det rymliga bordet ännu; kring stäfvän med
kalja

Stycken af hålkaksbröd och i koppar potäter och
mujkor.

Stugan var väl uppeldad och varm, från härden vid
ugnen

Spred en sprakande glöd den behagliga hettan och
fylde

Taket med skyar af rök, att pertorna knappast och
slädan

Kunde på sparrarne ses, der lagda de voro att torkas.
Röken höll sig i höjden likväl, och under dess mörker
Blossade pertor i mängd och belyste det landtliga
folkets

Aftonbefattningar än, värdinnan, den driftiga Anna,
Hvilken för sig och sin ärade man uppbäddade sängen,
Dottern, som sköljde förnöjd vid muren den sotiga
grytan,

Gnolande runor i lugn, och sonen, den raske, som
flitigt

Öste åt fålarnes par, der de stampande stodo vid
dörren,

Hackelse, blandad med mjöl, i den väl hopfogade hoen.

Värden och herregårdstorparen sjelf, den förståndige
Petrus,

Stod från bänken upp, der han suttit i slumrande dvala,
Gäspade länge, strök ur pannan det yfviga håret,
Sträckte mot taket armarne högt och blåste omsider
Makligt ur tröttad kropp den tungt insmygande sömnen.

Gerna han lagt sig i ro, då han dagen igenom arbetat,
 Vadat i skogarnes snö och släpat stockar till herrgåln,
 Hade ej herr kommissarien sjelf bedt alla af gårdens
 Underlydande män den följande morgonen tidigt
 Samlas hos honom för elgarnes skull, som man skådat
 i nejden.

Nu i bekymmer att rusta sig ut till den stundande
 jagten,
 Måste han, trött som han var, fördrifva den älskade
 sömnen.

Väggkostsäckerna hängde der tom och förbidde att fyllas,
 Och hans förträffliga bössa, som sällan klickade annars,
 Ville för skottet sist ej elda, ty flintan var trubbig.
 Först från dess trädknapp tog han försigtigt bössan
 och afdrog

Skälskinnsfodret, som skyddade lås och pipa för väta.
 Glad i sitt sinne besåg han den nyss svartmålade
 stocken,

Medan ur lådan deri en hvassare flinta han framtog;
 Men till sin hustru talte tillika den ärlige Petrus:

»Anna, i afton ännu är det bäst, att du fyller min
 matsäck,

Så att den mättar en man, som en dag vill dröja i
 skogen.

Skaffa i ordning i qväll, om du ej vill störas i morgon;
 Sömlös sängkamrat är försummadt arbete ständigt.»

Men hon svarade nu, den driftiga Anna, förtrytsam:
 »Aldrig ser jag ett slut på din häftiga längtan till
 skogen.

Är du en björn till sinne och hog, förståndige Petrus,
 Lysten beständigt på rof och önskande jagter och
 villbråd?

Se, förståndige vän, ej mäktar du trifvas i stugan;
 Visst som en brännande glöd för din fot är det fred-
 liga golfvet;

Men att syssla i skogar och kärr onödigt och ständigt,
 Sådant är ditt. Nu måste du dock slå jagten ur
 hogen.

Kommer min bror, som han loft, och besöker oss,
 länge förväntad,
 Lemnande gård och barn, dem moderlösa han eger,
 Passar det då, att jag här med den galande tuppen
 som husvärd
 Sitter allena och söker att roa den älskade gästen?
 Väl det egnade dig att hemma förblifva och motta'
 Honom och vexla förtroliga ord som svåger med
 svåger.»

»Icke dock så,» genmälte den välförståndige Petrus,
 »Icke dock så, ordkunniga mor; hvad min herre be-
 falt mig,
 Måste jag lyda, om än det ej gladde mitt sinne som
 jagten.
 Men om han kommer i morgon, din bror, den raske
 Mathias,
 Väl, undfågne du då med vänliga håfvor den käre,
 Så att han sitter i stugan förnöjd, tills jag hinner
 tillbaka.»

Honom svarade åter den mångordkunniga Anna:
 »Såge jag stundom en vinst af ditt stora besvär och
 din möda,
 Mindre ville jag då på din oförtrutenhet undra;
 Men då du gick välaktade herr kommissarien till handa
 Dagen igenom och sköt de flesta och yppersta elgar,
 Kom du tillbaka om aftonen glad, i fall du en hud blott
 Mer än kamraterna fick, då han tog det mesta, din
 herre.»

Leende svarade åter den välförståndige Petrus:
 »Hå hå, kunniga Anna, betänk, att min herre allena
 Vill ansvara för oss, om befallningsman för oss till
 tinget.
 Noga besinne du, mor, att elgarne borde besparas
 Endast för kungens gevär, om han nå'n gång reser i
 landet.»

Tiga förmådde dock icke den mångordkunniga Anna,
 Utan hon jemnade sängen och log och talte och sade:
 »Litet kostar en plikt, som aldrig fordras och kräfves;
 Såg du väl någonsin förr bland oss, att en herre blef
 tingstämnd?

Bringa blott sjelf en knippa med fisk eller fogel till
 fogden,

Se, om han stämmer dig då! Välkommen, granne,
 välkommen,

Ropar den ärade frun, re'n innan du stigit på trappan,
 Leder dig in och hviskar sin man i örat, och vänligt
 Räcker han genast sin hand och frågar: hvad har du
 att säga?

Stor konst vore det ej att sjelf ansvara, ty snaror
 Har du i skogarne nog och skjuter en orre som oftast.
 Men det må vara; den rike befaller, den fattige
 lyder.»

Så hon sade, och knappt hon talat till ände, då
 bjellror

Hördes från vägen invid. Man lyssnade hastigt och
 uppsteg,

Sköt gluggluckan tillbaka och tittade ut; men i blinken
 Stod en främmande man med frustande fåle på gården.
 Gästen från Kuru kände man snart, den raske Mathias,
 Annas älskade bror, som ej oväntad var anländ.

Raggig som björnen trädde han in i den ångande
 stugan,

Nickade gladt vid dörren och slog med den yfviga
 mössan

Snön från sin fårskinns spels och från fötternas ludna
 beklädning.

Värd och värdinna och dotter och son välkomnade
 honom

Alla med hand och med famn, och de spädnare barnen
 på muren,

Tittande sotiga fram, nedklängde med skri, att af
 gästen

Få sig en kringla en hvar och en mjuk ostskifva till
välkomst.

Sedan man helsat, manade Anna sin ärade broder
Genast att sätta sig ned och viste den yppersta platsen
Högst vid bordet, der bänk med bänk i vinkel förenas.
Denne satte sig der, påtände sin messingsbeslagna
Pipa och rökte tobak, som han sjelf planterat och
skurit,

Medan med nöje han svarte sin syster, som frågade
mycket
Så om hans blomstrande barn som hans bördiga hem-
man i Kuru.

Petrus, den välförståndige, gick och löste ur redet
Fålen, som stampande stod fastbunden med tygel på
gården.

Ränkerna tog han på armen och bjellerkransen och
lokan,
Och inledde med bång den modiga hästen i stugan.

Länge dröjde dock icke den kunniga Anna vid ord
blott,

Utan hon lemnade männerna fritt att tala i vexling,
Medan hon gick att bereda sin bror en smakelig
qvällsvard.

Kistan läste hon upp, den beslagna, som lyste i stug-
vrån,

Målad med eldröd grund och med mörkare blommor
beskuggad,

Framtog bränvinsflaskan och glaspokalen med träfot,
Dukade, bröt det mjukaste bröd från spettet och fram-
bar

Ordnade stycken deraf; men ur boden hemtade dottern
Smör och dricka och kött till glad välfägnad för
fränden.

Så bestyrdes hans mål i en hast, ty den kloka vär-
dinnan

Hade på förhand re'n anrättningen lagt i beredskap,

Så för att fågna sin bror som att visa de håfvor, hon
egde.

Denne tömde pokalen och åt med förnöjelse kosten.

Men hon glömde ej heller, den kunniga Anna, att åter
Taga sitt samtal upp på det ställe, der nyss hon det
lemnad,

Och hon talade snart till den raske Mathias från Kuru:
»Visst må jag kalla det svårt för en man att sköta
allena

Ej blott yttre bestyr, men på en gång sysslorna inne,
Mest dock i fall hans hus är som ditt förmöget och
vidsträckt.

Ser man ej mången gång, hur äfven den frodige hästen
Tröttnar i backen, då ensam han drar det betydliga
lasset?

Men der föraren går vid fimmerstången och hjälper,
Manande mycket med vänliga ord, der komma de båda
Lättare fram; och så är bekymret mindre för mannen,
När af en trogen hustru han följs, som delar hans
möda.»

Henne svarade åter den raske Mathias från Kuru:

»Undra då ej, att så sällan jag får kringflacka och resa.
Se, så är det med mig, och så är jag stadd på mitt
hemman,

Likasom gäddan stängs i den rumrikt gillrade katsan:
Hvart hon förfogar sig, längtande ut, från ett hörn
till ett annat,

Sätta sig hinder emot, och förgäfves bryter hon böljan.
Egor och skog har jag skött i min tid, som det eg-
nar en bonde,

Värd har jag varit, och nu skall jag vara värdinna
tillika.

Knappt ett år har förgått, se'n min hustru, den goda,
förlät mig:

Tyngre det varit mig dock än alla de andra tillhopa.
Gick jag att plöja, gick jag att sköta min vigtiga korn-
sådd,

Eller om sedan jag bjöds af årets vexlande tider
 Berga mitt frodiga hö och skörda den gulnade rågen,
 Rådde der pigor och barn oeftersedda i stugan;
 Dröjde jag åter inne en stund, snart flyktade fliten
 Då från åker och äng, och den opåmanade drängen
 Satt, med armarne lagda i kors, i behagelig hvila.
 Men hvad som tryckte mig tyngst, var barnen, det
 äldre, som ständigt
 Ropte sin mor, och det yngre, som grät vid det främ-
 mande bröstet.»

Honom svarade rörd den mångordkunniga Anna:
 »Ovis kallar jag dig, om du så förnöter i ängslan
 Lifvets raskaste år, då du än kan njuta och fröjdas.
 Derfor välje du snart en förständig hustru, som
 trogen
 Vårdar ditt hus och förnöjer dig dag och natt med
 sitt sällskap;
 Såsom jag menar, du snart skall finna en flicka be-
 nägen.»

Men allt medan han åt, genmålte den raske Mathias:
 »Så har jag tyckt, förständigiga mor, men med tvekan
 och oro
 Såg jag bland kvinnornas mängd och fann än icke
 den rätta.
 Ofta tänkte jag så: skall jag välja en ung eller äldre?
 Allvarsammare kunde dig väl den mognare vara,
 Ty hvart hvälfvande år omfjättrar det häftiga lynnet,
 Likasom spindeln spinner den kufvande tråden om
 flugan;
 Men ej gåfve hon mig, hvad den yngre förmådde att
 gifva,
 Kindernas fågring och kärlekens fröjd, som den kraf-
 tige mannen
 Eftersträfvar likväl som kvinnans yppersta hemgift.
 Åter räds jag att, seende blott på mig sjelf och mitt
 nöje,
 Taga en ung, som, flyktig och yr, vårdslösade barnen,

Eller ock, sedan hon sjelf födt blomstrande söner till
 världen,
 Blefve ett gissel för dem, som ej legat dess hjerta
 så nära.
 Derför dröjer jag än och med fruktan blickar mot
 valet.»

»Hej dock,» sade i hast den kunniga Anna, »beständigt
 Faller det männerna kärt att eftersinna och rådslå.
 Innan de företaga en sak, skall det tänkas och tänkas
 Med och mot, så skrämmas de lätt af diktade faror,
 Ofta dröjande så, tills det nyttiga går dem ur händren.
 Icke är allt ostadigt, som ej är stadgadt af åren:
 Icke är stadigt allt, som länge af varandet glädt sig.
 Mångfald föder i jordiska ting den rika naturen,
 Mångfald föder hon ock i menniskolynnen och tankar.
 Ser man dock lätt, hur hon står på sin strand, vårplan-
 tan, och knoppas,
 Fredlig, rotad och lugn, då den hundra-åriga bäcken
 Störtar i yra förbi och nejderna fyller med buller.
 Tag en flicka, Mathias, och tag den jag bjuder dig
 genast!
 Ser du på ungdom: nog, hon är adertonårig, min
 broder,
 Ser du på kroppens runda behag och den fylliga kin-
 dens,
 Får du väl länge söka en stoltare flicka än denna.
 Men om på lynnet du ser, är hon fromsint, stilla och
 böjlig,
 Lärd af sin barndoms nöd att tacksamt skatta det goda.
 Nu framlefver hon lyckliga dar på den ståtliga herrgåln,
 Piga bland pigornas mängd, men aktad af alla som
 ypperst.
 Henne förtror herrskapet de prunkande väfvarnes
 skötsel,
 Henne bestyret om mat och källarns nycklar och
 bodens,
 Och snart kunde du tro, att hon fostrats der som en
 dotter.»

Men nu föll han i talet, den välförståndige Petrus,
Lysten att föra det ut, som hans kunniga hustru be-
gynte:

»Hedda menar du visst, Zacharias' dotter; med lätthet
Känner jag Hedda igen i det välförtjenta berömmet.
Har hon dock vuxit upp ur sin barndoms mödor och
sorger,

Liksom den goda kärnan, om än i svagare jordmon,
Kraftfullt vecklar sig ut och blir en lofvande planta.
Ingen passar som hon för den raske Mathias, och säkert
Skulle den ärlige snart, om han henne blott finge för
ögat,

Börja på vigselring och förlofning tänka och skynda.
Ty så är hon i sanning för männernas flyktiga blickar
Som för trastarnes tropp den bärrikt lockande ronnen:
Ytterst svärma nu dessa och sväfvä på luftiga vingar,
Tills de i farten i hast bli varse det rodnande trädet;
Genast skratta de högt af glädje och skynda begärligt
Alla i täflande flygt till de yppiga klasarnes skatter;
Sedan hänga de vid och tåla väl buller och käppkast,
Innan de fly, då man lysten på bär vill jaga dem undan.
Derför ber jag ock den, som är värd det goda, att
genast

Ställa hos henne sig in, att ej andra må hinna i förväg;
Derför skynde du snart, värderade sväger, till herrgåln.»

Honom svarade så den raske Mathias från Kuru:

»Roligt vore att se den mycket beprisade flickan,
Funne en förevändning jag blott för det käcka besöket,
Ty att för friare strax misstänkas behagar mig icke.»
Men då log han behagligt, den välförståndige Petrus,
Glad af sitt goda förslag, och han talade åter och sade:
»Dertill att finna ett råd är lätt, ty, i sanning, din
önskan

Passar till ställningen nu som osten till krusade formen.
Tidigt i morgon går jag på elgjagt, såsom min herre
Bedt och befalt; då följer du raskt, med min bössa
beväpnad,

Och så hinna vi snart till den välbemedlade herrgåln.

Men då i stugan du trädt, och de öfriga skyttarne
 samlas,
 Spanar du tigande upp med din blick den förståndiga
 Hedda.
 Lätt på de rodnande kindernas glans och den dråp-
 liga växten
 Känner du henne igen, om hon sutte bland hundra
 pigor.
 Om hon behagar dig då, det jag tror du skall finna
 besannadt,
 Kan du ock vexla ett skämt eller språka förtroligt
 med flickan.
 Sedan betänke du väl, så länge vi dröja på jagten,
 Hur hon till nöjes dig var, och om henne du önskar
 till hustru;
 Sist, om det faller dig kärt, skall jag åter blifva din
 talman.»

Men han beprisade nu, Mathias, förslaget och uppsteg
 Just i det samma, mätt af den goda förplägnings
 skänker,

Och med ett famntag tackade han sin svåger och syster.
 Öfvermåttan förnöjdes också den förståndiga Anna,
 När hon förmärkte sitt vänliga råd af männerna gilladt,
 Och hon dröjde ej mer att för begge bereda en väggkost.
 Men då hon packat en närande mat i väskan af näfver,
 Hängde hon åter den tung på den hålliga knappen i
 väggen

Och gick sedan åstad att bädda ett läger åt brodern.
 Halmen skakades upp i den rymliga sängen, behändigt
 Bredde hon lakan derpå och hufvudkudden af fjäder,
 Medan den blomstrande dottern med ståt inbragte till
 täcke

Ryan, som fordom blef väfd för de fromma föräldrar-
 nes brudsäng.

Anna, förståndiga mor, väl har du mycket förändrats,
 Sedan du bröllopsnattens behag invigde och ryan,
 Kinden var rynkig nu, och de smidiga formerna fetmat;
 Men den samma i prakt var än din rya med samma

Röda och hvita och svarta och blåa fasoner i ullen;
Denna tjenade nu din bror till ett prunkande tække.

Men när allt var beredt, och en hvar åstundade hvila,
Släckte de pertornas flammande bloss och förtrodde
de trötta

Lemmar åt nattens söfvande hand att förfriskas och
styrkas.

Andra sången.

Re'n aftynade syrsornas sång på den sotiga muren,
Glöden förkolnade re'n och i vrån på sin vanliga pinne
Gol nattvakande tuppen, bebådande morgonens an-
komst.

Knappast skulle ändå den förståndige Petrus ur dvalan
Vaknat, trött som han var af de förra dagarnes mödor,
Hade tillika en stormande träta på muren ej uppstått,
Hvilken med buller och brak tillväxte i nattliga
mörkret.

Ty der låg han behagligt, den aktade tiggaren Aron,
Närmare ugnen och njöt den ångande hettan allena,
Men en annan af männernas tropp, inhysingen Pavo,
Låg vid hans sida och kände ej nog af en älskelig
värme.

Grannen ville med våld den ärlige Aron från stället
Tvinga och hvälfde sig upp på hans andra sida be-
händigt,

Trängande på som en kil; men förgrymmad reste sig
Aron,

Famlade, fattade tag och slängde den stretande Pavo,
Lätt som en stampsäck, ned från den sotiga muren i
golfvet.

Genast vaknade Petrus, af bullret förvirrad och upp-
skrämd,

Sade; ur hvilan spratt den raske Mathias, och redan
Satt han i sängen rak; men den välförståndige Petrus
Gick att bestyra om eld och sökte väl länge i härden,
Innan der djupt på bottnen han fann det glödande
kolet.

Skickligt tog han det upp, med två pertstumpar till
eldtång,

Förde det nära sin mun och blåste med vidgade kinder
Häftigt derpå: en qväfvande rök omhvärfde hans anlet,
Ömsom skådadt i ljus, och ömsom höljdt i en mörk
natt.

Snart dock väcktes en låga, och pertan flammade ge-
nast,

Stugan var upplyst nu, ur dvalan vaknade hönsen,
Katten på hällen sträckte sig styf, tätt skakande hufvu't
Och sin gömma i språng uppsökte den skrämde ka-
ninen.

Skyndsamt började se'n den förståndige Petrus att
klä sig,

Drog med förnöjelse på de bepröfvade, hålliga, gråa
Valmarskläder, som skylde mot köld hans fylliga
lemmar.

Passade fötterna se'n i värmande strumpor af svart ull,
Skodde sig snabbt, steg upp, tog fårskinnspeisen af
väggen,

Svepte sig välansenlig i den och spände kring midjan
Läderbältet, prunkande grant med sitt häkte af messing.
Sådan stod han beredd att gå till den ståtliga herrgåln.
Afven Mathias kom ur sin vrå, munderad och färdig,
Klädd från hufvud till fot, som han ärnade tåga på
jagten;

Endast sin ståtliga pels af tolf mjuktgarfvade fårskinn,
Kostliga, tyngda af ull, som en lofvande fåle i värde,
Bar han ej tillspänd än, men han hvälfde den makligt
omkring sig.

Nu, då de voro i skick och väl utrustade båda,
Tog den ärlige Petrus på väldiga skuldror sin matsäck,

Hängde sin bössa på nacken och gaf Mathias ett
 gammalt,
 Svenskt, mångpröfvadt gevär och talade vänligt och
 sade:

»Här är klenoden! En gång må den tagas af knappen
 för din skull.

Sjelf den begagna nändes jag ej; på den sotiga väggen,
 Dyr och värderad, den hängt, som den lemnades der
 af min fader.»

Sade; men leende tog Mathias och hängde på axeln
 Remförsedda geväret och tryckte sin mössa på hufvu't,
 Villig att vandra åstad till jägarens värf och till äl-
 skarns.

Morgonsupen förglömde dock nu den förståndige
 Petrus

Hvarken att taga sig sjelf eller bjuda sin ärade svåger,
 Utan de söpo med lust och togo sig värme på färden.

Men då de kommo på gården och sågo den klarnade
 himlen,

Fullt med stjernor beströdd, och hörde den tindrande
 drifvan

Knarra för fötternas steg och knutarne braka för
 kölden,

Medan på hvar sitt par lättlöpande skidor de stego,
 Gladdes Petrus i hjerta och själ och talte och sade:

»Nu, kamrat, för en dag som denna betalar man
 pengar.

Kosteligt, trodde dock knappt, att den fuktiga vinden
 från östern

Skulle sig vända så snart, då den kom med blida i
 aftse.

Lätt skall det bli att jaga i dag; den glattade skidan
 Löper som stålet på is, och elgarne hindras af skaren;
 Dröjom ej, följ! Längs ängarna går genvägen till
 herrgåln.»

Sade och skyndade fram och hann den stupande
 backen,

Som från hans ladgård sluttade brant mot ängen der
nedan,

Honom följde Mathias, och båda begåfvo sig utför,
Snabba som skuggor af moln, dem stormarne jaga på
fästet.

Men då de slätten nått, framlupo de saktare båda,
Utan att hindras af gården, ty snö betäckte dem alla,
Och då ordade snart den raske Mathias betänkligt:
»Glad jag följer dig nu, ty af jagten väntar jag nöje,
Väntar mig nöje också af att se den beprisade Hedda.
Fråga måste jag dock, förståndige Petrus, på förhand:
Räknas ej farligt här att bryta förbudet om elgjagt,
Blir väl din herre belåten med mig, kan hända han
hällre

Brukar sitt eget folk, än tager en främmande med sig?»

Leende talade åter den ärlige torparen Petrus:

»Hej! Ej falla i dag väl de första elgar i socknen,
Trygge vi jaga dem här, om ock kulorna yrde kring
tingsgåln.

Frukta ej heller att bli med förakt mottagen af herren;
Åtta torpare äro vi väl, jordbrukare alla,
Hvilka med möda och svett uppodla hans bördiga egor,
Dock berömmas blott tvänne af dem som kunniga
skyttar:

Petrus på Tjäderkulla, dernäst Zacharias på Hjerpvik.
Först står Petrus, förty Zacharias, den ärlige gubben,
Flammar som brinnande eld, hvar gång han fattar i
bössan,

Färdig att rikta en kula mot skyn, om det gäller i
hettan.

Flere behöfvas vi der, som förstå handtera gevären,
Så att från skilda håll vi må kunna med kulor emotta
Elgarne, medan med rop skidlöparne drifva dem
framåt.

Derför lite du på, att du blir välkommen på herrgåln,
Både som sväger till mig och som en bösskunnig och
känd man.»

Så han sade, och nöjd tog åter Mathias till ordet:
 »Se, på en okänd ort är man ögonmärke för alla:
 Hvar en, sådan är människors sed, vill spana den svaga
 Sidan hos främlingen upp och i tysthet gäcka hans
 felsteg.

Om i mitt hem jag förgår mig en gång, så räknar
 dock ingen

Grant derpå, ty man vet, att jag gör det en annan
 gång bättre;

Här blott så, som jag visar mig först, är jag ärad och
 ansedd;

Säg derföre också, hur säkert det gamla geväret
 Kastar en kula i mål? Jag är rädd att af mycken
 förtröstan

Skjuta på håll och bomma och bli åtlöje för andra.»

Men då teg han ej mer, den välförståndige Petrus,
 Utan han höjde sin stämma till skryt och talte och
 sade:

»Elgen träffar du, broder, så länge med ögat du ser den.
 Skjuter du, måste han dö, om geväret ej blifvit sig
 olikt;

Flere berömdare skott än ett slikt man gjorde med
 detta.

Under kriget det hände en gång, att Johannes, min
 farbror,

Hvilken som tapper korpral då bar det för land och
 för konung,

Följde en dyr transport med hundrade käcka kamrater.
 Men der svärmade ofta fiendtliga skaror i nejden,
 Färden var farlig och svår, och den ädelborne kap-
 tenen

Måste med mycket mod och med mycken försigtighet
 framgå.

Nu då de rastat en stund i en by, uppbröto de mangrant
 Åter och tågade af, och bönderna gingo försagde
 Nära sin fora en hvar och drefvo med fruktan i hjertat,
 Endast med skakade tyglar, de tungt framsläpande
 spannen.

Så uppnådde de sakta den åldriga skogen af furu.
 Nu undflydde det ej den stridserfarne kaptenen,
 Att der kunde i skygd af de väldiga tallarna döljas
 Många fiendtligt försåt, men mest i de qvarnar, som
 socknen

Tätt till hvarandra byggt vid den forsande bäcken,
 som flöt der.

Derför befalte han käckt manskapet att hålla sig redo,
 Medan han sjelf gick åter och fram och såg med ett
 långsynt

Glas längs vägen och ville försöka att möta bland
 träden

Någon fiendtlig blick, som skytten bland granarna
 spejar,

När han i gryningens stund hör tjädern knäppa och
 listigt

Än framspringer ett steg, än håller sig stilla och
 lyssnar.

Så kringspanade äfven den ädelborne kaptenen,
 Medan de nalkades skogen, dess djup till höger och
 venster.

Sådan gick han förbi den tappre korpralen Johannes.
 Denne höll ej förgäfvat sitt skarpa öga på nejden,
 Ty på en qvistrik gran, som höjde sig ofvanom bäcken,
 Viste han snart och talade så till den ädle kaptenen:
 'Ser jag ej liksom ett skimmer af guld i den barriga
 toppen?

Skåda dock dit, jag tror, att en spejare sitter fördold
 der!'

Orden följde på stund den ädle kaptenen och vände
 Glaset och blickade dit och talte med manande stämma:
 'Rätt! På hans dräkt är fienden röjd, men fins för en
 sup här

Ingen, bussar. bland er, som kastar en kula i fogeln?'
 Sade; men alla de hörde hans ord med förvåning och
 undran,

Alla sågo i mark och mumlade sakta i tändren,
 Och så hviskade en och en ann' sin granne i örat:
 'Ville väl hellre lofva att månen skjuta i pannan;

Är han ock längre borta, så får man dock sigte på
honom.'

Men der trädde han fram och spände sin hane be-
tänkligt,

Rynkade ögonabryn och styfva mustascher, min farbror.
Han af alla var den, som vågade göra försöket,
Viss på sin konst och sitt goda gevär och sitt öfvade
öga.

Vinkande bad han i hast kaptenen att låta sitt man-
skap

Tåga i ostörd gång, att ej spejaren såge försåtet,
Medan han sjelf, nedhukande, kröp till ett gärd vid
vägen.

Troppen tågade fram, och man hade ej funnit i
mängden

Någon, som vände sin blick åt ett annat håll än hans
granne;

Ty som stjernorna se på den bördiga jorden, de sågo
Alla, den ene så väl som den andre, på granen al-
lenast.

Väntan, tvifvel och hopp och halft förbitet ett löje
Bodde på allas anleten då, och en växande hviskning
Spriddes med sorl från mun och till mun, tills det
ädla gevärets

Hane gaf eld, och det knallade af, och den listiga
spejarn

Damp som en fiskörn ned i den svalluppkastande
bäcken.

Detta det yppersta skott, som göras kunde, berömdes
Länge i hela armén, och geväret var vida beryktadt.»
Så fullföljde och slöt sin trogna berättelse Petrus.

Men af begärelse snärd att vidare höra och fråga,
Vände Mathias sin blick mot svågern och sade för-
bindligt:

»Sluta ej än, jag brinner af lust att veta förloppet,
Huru i skogen det gick, hur det var med försåtet,
på hvad sätt

Männerna redde sig ut, men mest hur det ädla geväret

Kom att stanna hos dig, se'n det tjenat fäderneslandet.
Mycket förnöjde mig nyss din berättelse; gladt är att

höra

Fädernas bragder och lof, hur de lefvat berömligt och
handlat,

Mest dock i fall den kloke, som känner och ärar dem,
talar.

Derför skynda, min vän; re'n mellan de snöiga träden
Skåda vi skenet af tindrande ljus från stugan på herr-
gåln.»

Villigt begynte igen den förståndige Petrus att orda:
»Nu då man säkert såg, att fiender funnos i skogen,
Gjorde den ädle kaptenen sin halt och höll för sitt
manskap

Kraftigt ett tal, förmanande dem att ej svika i striden.
Modigt bröto de in i den djupa skogen, och hastigt
Blefvo de tagna emot af kulor och blänkande sablar.
Ingen vek; der bröto med lugn soldaterna först fram,
Bönderna följde och ropade högt och värjde sig vrede;
Så de slog sig sist med möda igenom och kommo
Fram till ställe och ort, men många de lemnade efter,
Träffade svårt af fiendtliga skott, och många de förde
Sårade med, bland dem den tappre korpralen Jo-
hannes,

Som, då han åtta gånger geväret laddat och åtta
Bussar förgjort, sist träffades sjelf af en kula i benet,
Och af en redlig vän blef bragt på en kärra och räddad.
Der i sin jämmer glömde han ej det kära geväret;
Utan att fälla en tår och utan att klaga sin smärta
Höll han det än i sin hand, då till höggvarteret de
hunno.

Men då befallning han fick att lemna munderingen
från sig,

Räckte han sabeln lugn, och lugn bajonetten och taskan,
Endast geväret behöll han en stund och skyldrade
sakta:

Sedan gaf han det bort och gömde sitt anlet, i tysthet
Brusten i gråt; det märkte likväl den ädle kaptenen.

Rörd i sin själ gick denne och bad generalen förutna
Gamla geväret som lön åt den tappre korpralen Jo-
hannes.

Bifall fick han på bönen och kom med geväret tillbaka.
Sakta smälde han då den tappre på axeln och sade:
'Kunde jag, käcke kamrat, ock återställa dig benet,
Lika så visst som ditt goda gevär: här, tag det till-
baka,

Eg det till minne af land och af kung, som du trogen
har tjänat.'

Men som en gammal far, som suttit vid ugnen och
väntat,

Hjertligt helsar sin son, då han återkommer från staden,
Länge fördröjd af bestyr och af dåligt före på vägen,
Så förnöjdes ock du i din själ, min aktade farbror,
När ur kaptenens ärade hand du geväret emottog.
Men som den friske det följt, så följde det äfven den
halte

Hela hans lefnad igenom och kom, när han dog i vår
stuga,

Först till min far och från honom till mig, då han
lemnade verlden.»

Så med förtroliga ord förkortade svågrarne vägen
Och re'n hunno de fram till den rikt bemedlade herr-
gåln.

Men då de trädde der in igenom det öppnade ledet,
Mötte dem hundarne först, den modige Jäger och
Bacchus,

Öfvade både att skälla på vildt och vakta vid boden.
Strax med ett vredgadt skall mot den raske Mathias
de sprungo,

Djerfve och färdige snart att bita den främmande
skytten,

Hade ej Petrus i hast tilltalt dem och hotat med
kappen;

Men då de hörde hans röst och sågo hans lyftade
skidkäpp,

Tego de stilla och kröpo, med smidigt viftande svansar,

Ödmjukt nära hans knän och smekte den gamle bekante.

Bullret nådde likväl välaktade herr kommissarien, Der han i salen satt, omgifven af bössor och skjuttyg. Genast begaf han sig ut att se, hvad vore å färde, Lockade hundarne först, steg sedan på trappan, blef
varse

Skyttarne der, omgifne af natt, och talte och sade: »Hvem? Hvadan ären I? Sägen det snart, att jag måtte förnimma,

Om I af gårdens män eller vandrande främlingar ären?» Mössan tog i sin hand den förståndige Petrus och sade: »Jag, välaktade herre, det är, som på eder befallning Kommer, för jagten beredd, min sväger Mathias från Kuru

Hemtar jag med; bösskunnig är han och med bössa beväpnad.»

Genast svarade glad välaktade herr kommissarien:

»Godt, att du kommit, min vän, och att äfven din svä-
ger du medfört;

Flere behöfvas vi här, som förstå handtera gevären. Vandren till stugan och vänten mig der, om en stund
är jag färdig.»

Sade och vände sig om och gick tillbaka i salen.

Tredje sången.

Men till den välupplysta och välupptimrade stugan
Gingo de modige skyttarne då, som befalde de voro.
Skidorna stälde de först mot väggen och stötte i
drifvan

Käpparne ned, snön stampade de från föttren i farstun,
Sedan trädde de in igenom den knarrande dörren.
Glade sågo de der vid skenet af flammande pertbloss
Sju välrustade torpare re'n kring bordet i samqväm.
Medan i hvar sin vrå tyst gnolande pigor behändigt
Trampade surrande rockar och rullarne fylde med
blårgarn.

Sedan man helsat hvarann, och båda de tagit sig
bänkrum,
Började snart, bland tigande tyst, den raske Mathias
Sända ett spanande öga omkring, uppsökande Hedda.
Lätt på de rodnande kindernas glans och den yppiga
växten

Kände han henne igen bland många, som Petrus för-
utsagt,
Och han förnöjde sitt sinne, betraktande henne med
undran.

Tystnaden bröt omsider likväl Zacharias på Hjerpvik,
Der vid bordet han satt, välvördig, gammal och grånad:
»Nu,» så sade han, »gäller det prof, värderade männer,
Hvem, se'n den raske Mathias är här, den yppersta
skytt blir,

Om välaktade herrn, om den välförståndige Petrus,
Eller ock jag må besegra den prisade gästen från Kuru.
Annat menar dock den, som vet, att förträffliga skyttar
Fostras ej färre än män i det fogelrika kapellet.»

Honom svarade åter den raske Mathias från Kuru:
 »Hej, Zacharias, tala ej slikt och rikta ej allas
 Blickar på mig, om jag se'n ej mäktar att döda en
 enda.

Väl bo skyttar i Kuru, det fogelrika kapellet,
 Kunnige, som du sagt, men om jag bland dessa må
 räknas,

Lemnom åt gerningen slikt att bestyrka eller att neka.»
 Sade, och alla längtade ut att försöka sin lycka.

Men der lågo på halm, i en vrå vid den sotiga muren,
 Tyste och obemärkte, en hop långskäggige bröder,
 Vandrande handelsmän från det varurika Archangel,
 Hvilka med möda och svett, att vinna det lockande
 guldets,

Tåga från by till by och på renselbetungade skuldror
 Bära ett glitterkram, som är kärt för den treflige
 landtbon.

Trötte de hvilade nu i en vrå vid den sotiga muren,
 Nära sin rensel enhvar, ty om qvällen de kommit
 från Kuru,

Der hos den raske Mathias de nyss som tillförene
 rastat.

Desse hörde hans röst, då han talte för alla i stugan,
 Kände den genast igen i sömnen och sprungo ur
 bädden,

Glade att träffa på främmande ort sin redlige gästvän.
 Stojande kommo de nu och slöto hans händer i sina,
 Hvar en hade ett ord att säga, och hundrade öron
 Skulle med möda förmått uppfånga de flyktiga ljuden;
 Ty som gnistor spraka från katten beständigt och
 tallöst,

När han på gummans knän af vänliga händer bestrykes,
 Så framsprittade orden ur skäggomsväfvade läppar.

Men så talade väl den ena och andra ibland dem:

»O, hur fägnar det oss att träffa den raske Mathias!
 Ingen bemötte oss bättre än han, ty kommo vi trötte
 In i hans stuga när helst, då måste beständigt en kärfve

Halm inhemtas för oss, och en kraftigt värmande
mjölgröt

Bjöds väl ibland, då vi köpte hans ekornsryggar och
mårdsinn.

Sådant är kärt för alla, men mest för den tröttade
vandrarn.

Hjertligt är han vår vän, den raske Mathias, ty ständigt
Handlar han redligt med oss som i går, då vi köpte
hans björnhud;

Kostligt, hur väl och hur snart vi fingo den åter för-
såld här.

Ty den var ej af mal försåtligt stungen, ej heller
Bar den en färgad svärta, som snart förblekes af åldern,
Derför förnöjde den ock välaktade herr kommissarien.»

Så de sade och mycket, som, öfverröstadt af detta,
Flydde som rök och fann ej villigt lyssnande öra,
Tills att, af alla främst, den brunskäggyfvice Ontrus
Gick till sin rensel, snörde den upp och tog med för-
nöjsam

Min, att de glimmande tändren emellan mustascherna
syntes,

Leende fram derur den med omsorg korkade flaskan,
Der en smakelig rom han plägade spara på färder;
Vinkande drack han och bjöd åt Mathias den herrliga
drycken.

Men när, hvar i sin vrå, de spinnande pigorna sågo
Silkesdukarnes glimmande sken i den öppnade renseln,
Sprungo de upp nyfikna och lemnade rockar och rullar.
Liksom svalor flyga med skri kring den sväfvande
höken,

Så omhvärfde de nu den brunskäggyfvice Ontrus,
Lystne att mätta sin blick med varornas skimmer och
fägring.

Längtande sågo de, frågade pris och suckade ofta,
När de förnummo, hur dyrt de prunkande dukarne
såldes;

Men der talade då den unga förståndiga Hedda:

»Se, hvi dröja vi här och önska oss sådant, som aldrig Kan uppfyllas ändå, hur skulle vi, fattiga pigor, Siden begära och silke, som blott en gosse med hemman Köper ibland åt sin brud, att fägna den lyckliga flickan? Ville helst någon känd eller okänd man i vårt samqväm Köpa och skänka åt mig ett synålsbref eller nålhus, Toge jag tacksamt emot och vore förnöjd i mitt sinne.» Så hon sade och fäste sitt stora öga på männen.

Leende framsteg då den raske Mathias och uppdrog Sedeltaskan af skinn, som han bar förvarad i barmen, Tog en sedel derur och köpte och delade vänligt Gult bröstsocker och uddiga nålar åt pigorna alla, Medan åt Hedda han valde dertill en glänsande hårkam.

Flickorna gladdes dervid och nego och tackade sakta; Torparne åter, och äfven den brunskäggyfvice Ontrus, Logo och glammade högt och brydde den raske Mathias.

Så utropade en och ann' spetsfundig i hopen:

»Se dock, hur hastigt det gick för den listiga Hedda
att fånga

Främlingens hjerta, som kom, ej anande slikt i sin
frihet.

Ja, så sätter sig lätt bröstrodnande vakan i rönnen,
Säker och trygg, och märker ej der, hur den listige

gossen
Räcker sin tagelbepinnade käpp bland löfven för-
sigtigt,

Innan hon känner sin hals omslutas af snaran och få-
fängt

Flaxar med vingarnes par och söker befria sig åter.
Likså fångades nu den raske Mathias från Kuru.»

Leende talade äfven den gamle, förståndige Petrus:
»Icke förundre man sig, om äfven min sväger som
andra,

Hvilka i ungdom blomstra ännu, besegras af Hedda.
Ty svårt blefve det säkert en man att henne emotstå.

Vet jag dock knappt, hur jag bäst skall beskrifva den
dägliga flickan,
När hon bland ynglingar dväljs och ömsom talar och
tiger:

Som då ett vårmoln hvilat sin glans bland träden på
kullen,

Buskarne fröjdas och björkarna stå i stilla förundran,
Skådande morgonens prakt och det rosenfärgade molnet.

Tills ur sitt sköte det sänder en fläkt, då svigta de
späda

Grenarnes skott, och de krusiga löfven skälfva af
vällust;

Mindre bäfvar också ej gossen, då Hedda han åhör.»

Honom med straffande ord genmälde den raske Mathias:
»Skall jag väl mer dig kalla en man, förståndige Petrus,
Eller en skägglös pilt, som i flyktig yra med tanklöst
Smicker sölar sin mun och qväljer en sedesam flicka?»

Sade och teg; då flög den rodnande blygseln af flickans
Yppigt blomstrande kind som en färgrik fjäril af rosen,
Och hon fälde sin vänliga blick på den raske Mathias,
Medan till rocken hon gick och började spola ånyo.

Men der skulle de stått till ljusnande morgon och
vexlat

Löje och skämt och betraktat de hogförförande varor,
Hade ej oförtänt välaktade herr kommissarien

Öppnat den knarrande dörren och stört det muntra
gelaget.

Men han höjde sin röst och sade de manande orden:
»Dröjen ej, män, jag är färdig att gå, fort skynden,

ty mörkret
Börjar att skingras re'n och stjernorna blekna på fästet.

Dagen är kort, det är väl att i tid framhinna till
stället.»

Så han talte vid dörrn, och alla de hörde hans
stämma,

Fulla af nit, som det höfves en man, då hans herre
befaller.

Ingen hade dock der, som velat med billighet dömma,
Sagt, att en annan snabbare var att fatta sin bössa
Eller mera villig att gå än den välförståndige Petrus.
Honom följde dernäst den raske Mathias från Kuru,
Men den tredje var du, Zacharias, plöjande Hjerpvik.
Dessa följde med bössor sin ärade herre i spåren,
När ur stugan han gick, oväpnade följde de andra.
Men då de kommo på gården, bestego de utan att
dröja

Skidornas glattade par och begåfvo sig muntra på
färden.

Likasom skaror af gäss, då på sväfvande vingar de
lemna

Nordens isade sjö, påkalla hvarandra som oftast,
Lättande flygtens besvär med sånger och vexlande
tillrop,

Så framsväfvade skyttarne nu på de snöiga fälten,
Medan än en, än en annan af dem förtäljde i korthet
Någon förnöjande bragd, den han öfvat sjelf eller
hört blott.

Tyst framvandrade dock den raske Mathias från Kuru;
Mindre tänkte nu denne på egna bedrifter och andras
Än på det möte, han gjort med den aktade Hedda
på herrgåln.

Vacker stod hon ännu för hans blick, som i stugan
hon syntes

Trampa sin surrande rock och varornas skimmer be-
trakta,

Och han förnöjde sin själ med att tyst erinra sig henne.

Honom omsider klappade lätt på den fylliga axeln
Sjelf välaktade herrn och frågte och talade vänligt:
»Främling, eger du ej en berättelse, rolig för alla?
Vandra ej tigande här, om du än som den duglige
mannen

Skyr att berömma din bragd och beskrifva det goda,
du sjelf gjort;

Ty att du ej på ugnen förnött din tid, det bevisar
Så ditt kraftiga skick som den ort, der du föddes och
fostrats.

Ständigt hörde jag Kuru, det fogelrika kapellet,
Nämnas med lof för dess modiga män och kunniga
skyttar,

Hvilka förstå att med drift utrota förödande vildddjur,
Bäst dock veta att ringa en björn i hans ide om
vintern.

Hemma från Kuru nämndes också den kostliga björn-
hud,

Ryssarne sålde i går, hvars like i vidd och i storlek
Aldrig försports; förskräcklig den är ännu att betrakta.
Säg dock, min vän, om du sett den oförsagde, som
vågat

Höja mot honom sitt spjut, ty med spjut var han ta-
gen af daga.»

Honom, blickande upp, genmälte den raske Mathias:
»Tvänne voro vi der, välaktade herr kommissarie,
Jag och en trogen kamrat, som öfvermannade björnen;
Utan fara dock ej, ty, så många jag stuckit tillförne,
Ingen jag sett att med denna i styrka och vrede för-
liknas.»

Åter talade du, välaktade herre, förbindligt:

»Skåda, hur oförmodadt och snart min önskan är upp-
fylld!

Strax då jag köpte i går den väldiga huden och häpen
Tog en ram i min hand och besåg dess klor och dess
senor,

Rann i min hog ett begär att skåda den raske, som
fält den.

Men låt höra förloppet; för mig är det kärt att för
vänner

Kunna förtälja det se'n, då vi satt oss i slädan och
huden

Klappar med glimmande tänder mot gafvelbrädet i
farten.»

Så han sade och strax framskrunno de andra att
lyssna,

Medan med nöje i männernas rund Mathias begynte:
»Allt, hur man ringar en björn, och hans ide om hö-
sten iakttar,

Veten I väl; vi gjorde, som fäderna länge för oss
gjort.

Men när julen omsider till ände lupit och drifvan
Vuxit i skogarne hög och hunnit af skare betäckas,
Gingo vi ut mot björnen en dag med spjut och med
bössor.

Honom funno vi snart; på det ställe, han lemnades,
låg han,

Under en skyhög gran i en koja af hopade grenar,
Öfversnöad och gömd och trygg i sin vintriga hvila.
Tveksam tänkte jag då i min hog, om på stunden
jag borde

Lossa mitt skott och försöka att genomskjuta hans
näste,

Eller ock först med ett rop uppjaga den starke ur
gömman.

Bäst det syntes mig dock, som jag menade först, ty
med lycka

Kunde jag träffa den strax och allena berömmas af
fångsten;

Derför spände jag hanen och sköt med min säkra mu-
sköt dit.

Men med brummande reste sig upp den förtörnade
björnen,

Banade rum med sin ram och skakade drifvan af
idet,

Och så stod han med gnistrande blick förfärlig i
remnan.

Genast lade min trogne kamrat sin bössa till ögat,
Måttade hastigt och sköt i sin ungdomshetta förgäfves,
Ty lätt rispade kulan den väldiges hjessa allenast.

Men i ett språng som en dånande storm framrusade
 Störtade öfver min vän som en björnen, åskvigg eller ett
 skyfall
 Och slog segrande snart sin fiende neder till marken.
 Häpen såg jag hans klor och vredgade käftar i täflan
 Måttas mot ynglingen då och nära att slita hans
 lemmar,
 Innan jag hann med mitt riktade spjut framila till
 bistånd;
 Men då jag nalkades djerf och stötte det djupt i
 hans strupe,
 Vände han vreden mot mig och det blodutsprutande
 gapet.
 Rytande högt, på darrande ben mot spjutet han trängde,
 Sökande mig med ramar och tänder och blickar på
 en gång;
 Fåfångt var dock hans våld, ty ju mer han förföljde,
 dess mera
 Vek jag tillbaka och hvälfde omkring det slipade
 jernet,
 Tills han tömde sitt blod på den rodnande drifvan
 och mattad
 Föll för min fot och ur rosslande hals utblåste sin
 ande.»

Glad åhörde enhvar den raske Mathias från Kuru,
 När han sin bragd förtäljde, och lätt framskrunno
 de alla.

Fjerde sången.

Redan i öster rodnade vintersolen, och redan
Nådde de ifrande skyttarne ön, som, med granar be-
vuxen,
Grönskade upp ur snön och åt elgarne skänkte en
fristad.
Sex skidlöpare ordnades strax att bilda en skallgång,
Medan i valda försåt sig skyttarne satte i hållet.
Jagten begyntes med stormande rop. Uppskrämda
bland träden
Svärmade orrar och hjerpar och stundom med buller
en tjäder;
Skott sig mängde med skri, och af dån genskallade
nejden.

Men som han suttit, satt i den rymliga stugan på herr-
gåln
Ontrus den brunskäggyfvige, glad bland förtrogna
kamrater.
Spinnande pigor blott och den skröpliga, halta Re-
becka
Voro der inne med dem, ty drängarne färdats till
skogs re'n.
Nu kring det långa bordet de glädtiga bröderna satt
sig,
Tömmande skummigt öl och kryddande ölet med
bränvin;
Likasom trän, vid roten af rinnande bäckar besköljda,
När de af våren beklädas med löf och grönska och
fägring
Utan sin möda och strid, så sutto de alla vid bordet.
Endast den yngste i brödernas tropp, den sköne To-
bias,

Rörde sig der och besörjde, att brist ej drabbade
 kannan.
 Denne, ju oftare nu han till hushållskammarn och
 Hedda
 Gick i sitt värf och ju mer han, af rusets yra be-
 dårad,
 Såg på den blomstrande flickan, betogs dess mera af
 kärlek.
 Ingen archangelsk mö och ingen vid stranden af
 Dwina
 Växande tärna kufvat ännu den flyktige gossen,
 Utan hans hjerta var fritt och spratt som en åder i
 källan.
 Nu, af ett skummande öl och en blomstrande tärna
 på en gång
 Dårad, sprang han och dansade, grät och skrattade
 ömsom,
 Tills i en blink som en storm han den varubetungade
 renseln
 Slängde på nacken och skyndade ut. Ölståndkan ur
 handen
 Fälde af skräck, der han satt, den varuförståndige
 Ontrus.
 Upp från bänken han sprang och förföljde den flyende
 gossen,
 Kom ur stugan i farstun och kom ur farstun på gården;
 Gerna med samma fart han i hushållskammaren in-
 trängt,
 Hade ej hundarnes par, den modige Jäger och Bacchus,
 Stannat vid den, se'n med tjut de den skyndande gos-
 sen förföljt dit.
 Men då han såg, hur med vrede och skall de belä-
 grade dörren,
 Greps han af fruktan, stannade, lockade, hvisslade,
 smålog,
 Slog sig på knäna och nämnde vid namn dem båda
 förgäfves,
 Tills ur fickan han tog en glimmande kringla om-
 sider.

Denna i tu deld bar han med båda händerna fram-
 räckt,
 Nalkades trappan, smög sig på den ett steg och ett
 annat,
 Tjuste och kastade bitarne fram. Halfmurrande grepo
 Hundarne dem, men han hann oskadad till kammaren,
 Ontrus.

Der låg redan på knä vid den öppnade renseln Tobias,
 Ryckande ifrigt varorna upp, som om alla i brand
 stått;
 Perlor af glas, nattrockar och sidenschaletter och möss-
 tyg,
 Slängde han brådslande fram på en gång. Förvånad
 ur väfstoln
 Spratt den förståndiga Hedda och fälde sin spole ur
 handen.
 Men han ropade snart, den sköne Tobias, i tårar:
 »Allt, tag allt, o flicka, och låt mig kyssa din mun
 blott!»
 Sade och ilade fram att kyssa den älskade genast.

Orden hörde i dörrn den brunskäggyfvice Ontrus,
 Der han med häpnad störtade in; som den vingade
 örnen
 Flög han sin broder i nacken och skrek åt Hedda
 tillika:
 »Icke dock, icke dock, flicka, försök det ej, hör på
 hans ord ej!
 Dären, han eger ej russakan ens, som springer i vä-
 skan,
 Mindre en sidenduk, den fattige narren.» — I dammet
 Släpas kattuner och tyg, väl femtio rubler i värde. —
 »Hej dock, Tobias, din hund!» Så ropande, höll han
 med ena
 Handen sin stretande bror i det yfvida håret i nacken,
 Medan han, hukande ned på en gång, med den andra
 behändigt
 Plockade varorna upp och stack dem åter i väskan.

Men då han samlat allt, att en perla ej mera var
 borta,
 Tog han sin rensel, öppnade dörrn och, af hundarne
 ansatt,
 Gick han och ledde vid håret sin bror som en fåle
 till stugan.

Annat hade likväl den förståndige Ontrus i sinnet,
 Ån att med kärleken låta bero, se'n han varorna bergat.
 Först dock drack han, hvad öfrigt af öl i den tum-
 lande stäfvan

Blifvit, och strök ur mustascher och skägg det fast-
 nade skummet;

Men se'n gick han åstad för sin älskade broder att
 fria.

»Hedda!» ropte han strax, då i hushållsskammarn han
 inkom,

»Herrlig är gossen, herrlig den stolte archangelske
 gossen;

Topp, att du tager till man den blomstrande, sköne
 Tobias.

Såg du, hur fet, hur rund och hur röd om kinder och
 läppar

Ynglingen var, hur hans hår, som en glänsande zobel
 i värde,

Hängde på pannan jemnt och beskuggade kinden och
 nacken?

Men på hans haka såg du det tätt framskjutande
 skägget?

Snart som en räfsvans yfvigt och långt skall det falla
 mot bröstet.

Herrlig är gossen, herrlig den stolte archangelske
 gossen;

Topp, att du tager till man den blomstrande, sköne
 Tobias.

Åter att dansa, min vän, om på klack, om på tå det
 beror här,

Har han sin like ej sett, om det gäller att flat som
 en kringla

Sjunka mot golfvet och lik en raket uppspritta till-
baka.

Allt vid hans dans är fullkomligt, båd' armarnes sväng-
ning och benens,

Sjunger han, sparkar han, knäpper han, stampar han,
hvislar han, ler han.

Herrlig är gossen, herrlig den stolte archangelske
gossen;

Topp, att du tager till man den blomstrande, sköne
Tobias.

Hvad om vi dricka ibland och rusige ligga på golfven?
Icke beständigt dricka vi, sällan, o, sällan, ibland blott.

Kulen är vintern, flicka, och tung är för vandraren
renseln;

Se'n vi hos främmande fastat, af fruktan för tjufvar
och bofvar,

Dricka vi öl, då vi komma till gamla bekanta och
kunder,

Herrlig är gossen, herrlig den stolte archangelske
gossen;

Topp, att du tager till man den blomstrande, sköne
Tobias.

Kom till Archangel, skönt är det varurika Archangel:
Siden blifver din dräkt och silfverrubler din kost der.
Fattigt är Finland, skogar och fjäll blott finnas i
Finland.

Följ oss, kom till Archangel, och bo vid stranden af
Dwina!

Rik är den brunskäggyfve Ontrus, rik är hans broder,
Herrlig är gossen, herrlig den stolte archangelske

gossen;

Topp, att du tager till man den blomstrande, sköne
Tobias!»

Så han sade, och strax ur gömman i barmen en plånbok,
Sedeldiger och stor, framdrog han och svängde mot
taket.

Sedlarne yrde omkring som fjärilar luftiga, lätta,
Röda och hvita och blå, fem tusende rubler och mera

Sväfvade der mot golfvet, och mellan dem alla och
 Sprang med ljungande blickar i ^{på dem} tjust förmätenhet
 Ontrus.

Honom lemnade då den förståndiga Hedda att ensam
 Stoja och fria och gick till sin fru, der i salen hon
 Räknade kläder till tvätt och skref dem i ordning på
^{träget} nota.
 Leende hörde hon se'n, hvad i hushållskammaren
 Ontrus
 Skrikit och gjort, och vid Heddass berättelse kom hon
 ur räkning.

Men då den brunskäggyfvige Ontrus såg sig allena,
 Glömde han kärleken strax och slöt med de luftiga
^{sprången.}
 Sedlarne sökte han åter med darrande händer af an-
 dakt,
 Kysste med tjusning enhvar, väl tusende gånger förut
 kysst,
 Stack dem i taskan, stack, ljuft grinande, denna om-
 sider
 Rund som förut i sin barm och gick tillbaka i stugan.

Kärlekens qval bortdansade der den sköne Tobias,
 Knappast mäktig att svänga sig mer för det svind-
 lande hufvu't.
 Blandande löje med gråt och klagosånger med fröjd-
 rop,
 Höll han sig ton till de språng, han på svigtande föt-
 ter försökte,
 Tills omsider, af hufvud och ben besviken, han kull-
 föll,
 Lemnande hjertats sår i sömnens händer att läkas.

Sådan syntes han nu, då den brunskäggyfvige Ontrus
 Kom från sin friarefärd och gnolande trädde i stugan.

Tvänne bestyr upptogo den kommandes sinne. Till
bordet

Gick han och såg med bedröfvelse ned i stäfvan, som
tom var.

Denna sände han ut med en skäggig broder att fyllas.
Derpå såg han sig om, hvart han skulle den fallne
kamraten

Bringa i ro, att han ej, der på golfvet han hvilade
utsträckt,

Skulle för fötterna ligga och hindra hans dans och de
andras.

Lämpligast tyckte han då för den somnade brodern
till läger

Bädden af halm vid muren, med hufvudkudde af rörtofs,
Der att hvila sin tröttade kropp den gamla Rebecka
Lagt sig neder i frid, med den spräckliga katten vid
sidan.

Dit framsläpade Ontrus den ölbetungade brodern,
Leende glad, då han såg, hur innerligt djupt han i
sömn var,

Föll på sitt knä och skakade sakta den åldrigas skuldra:
»Maka dig litet, maka dig, gamla Rebecka,» han sade,
»Närmare muren, och drif den kurrande katten ur
fammen,

Att du i stället må få en blomstrande gosse bredvid
dig!»

»Tvi!» skrek sprittande upp den skröpliga, halta Re-
becka,

»Tygle den onde din hädiska mun, långskäggiga odjur;
Fick jag väl njuta en blund för hans ogudaktiga krum-
språng?

Får jag väl någonsin ro, om jag låge från dygn och
till dygn här?

Ve, att den dag jag skådat, då du, okristliga hedning,
Landet till styggelse tågar omkring!» — Så talande
slängde

Gumman med darrande hand mot ryssens anlete
katten.

Denne, förskräckt, grep fräsande tag i det yfviga
 skägget,
 Klöste hans haka och kind och flydde på muren i
 blinken,
 Der han i mörkret murrade se'n med glimmande ögon;
 Men på sitt läger lade sig lugn den gamla Rebecka.

Ontrus igen stod qvar och strök sin haka med handen,
 Svor och brummade sakta och log med förundran i
 vexling,
 Tills han för ölet, som strax inhemtades, glömde sin
 motgång,
 Släpade brodern bort från den farliga bädden och redde
 Honom ett rum på den bänk, der han sjelf tog säte
 vid kannan;
 Medan ett gällt, osläckeligt skratt, som pigorna börjat,
 Ljöd vid de hvilande rockarne än, och den gamla
 Rebecka
 Satte sig upp, nedlockade katten och lade sig åter.

Femte sången.

Så fördrefvo sin dag på den välbemedlade herrgåln
 Ryssarnes glädtiga tropp och drucko och friade ömsom,
 Medan på holmen skyttarne gladdes af skott och af
 jagtrop.
 Men då af solen en strimma ej mer var öfrig i vester,
 Fans på den skogiga ön ej heller en elg, som ej
 stupat.
 Sex skidlöpare, dröjande qvar vid bytet att vakta,
 Sutto på snön i en rund och förnöjdes af mat och af
 bränvin;
 Petrus igen och med honom den aktade herr kom-
 missarien

Tågade långsamt fram mot sitt hem på det glimmande
träsket.

Åter ett stycke från dem, så långt, att det vingade
lodet

Nått, men ej träffat sitt mål, skrann flämtande värden
på Hjerpvik;

Honom följde, fast nära dock ej, den raske Mathias.
Snabba som skuggor af moln, af stormarne drifna på

fästet,

Flögo på isen de fram med glattade skidor i täflan,
Öfvade båda och båda för skidlopp vida berömda.

Nu det gälde ett vad: hvem först till den aktade
herrgåln

Hunne och skaffade hästar att elgarne forsla från
skogen,

Skulle med ett stop öl och en sup af den andre för-
plägas.

Vargen hade ej täflat i lopp med den åldrige Hjerpvik,
Der han för vadet ilade fram; den raske Mathias

Skyndade skamfull efter och stötte med käpparne
drifvan.

Men när omsider han kom till den sluttande backen
vid herrgåln,

Mötte han re'n Zacharias, som stod stormodig på
främsta

Sladan och följdes af två frilöpande fålar i spåret.

Glad, då de möttes, talte den ärade värden på
Hjerpvik:

»Nu, nu, laga, Mathias, att ölet mig väntar och supen,
När jag med elgarne kommer i qväll och behöfver
mig värma.»

Sade och eggade hästen till färd. Men den raske
Mathias

Tänkte på Hedda och fattade strax och släppte ej
tygeln,

Innan han henne begärt af den åldrige fadern till
maka.

»Väl,» så sade han, »öl skall du finna i afton och
bränvin;

Lofva dock ett, Zacharias, åt mig tillbaka i hast här,
Innan du färdas, lofva mig Hedda, din dotter, till
hustru.»

Leende svarade då Zacharias, den ärlige gubben:
»Ej är det jag, som skall bädda din säng och syra
din rocka,
Fråga ej mig, men henne, och lofvar hon, lofvar jag
äfven;
Väl med en sämre kunde hon vandra och vandra till
sämre.»

Sade och ropade högt åt hästen och åkte sin väg bort.
Men till stugan begaf sig med fröjd den raske Mathias.

Inne fann han väl ej, hvad han sökte, den blomstrande
Hedda,

Ty hon satt der uppe i hushållskammaren ensam,
Full af bestyr att snart få slut på den randiga väfven;
Ryssarne såg han dock der och med dem rotfattiga
gumman.

Nära till muren satt den skröpliga, halta Rebecka,
Krumpen och tyst, långskäggige brödrén lågo der
spridde,

Icke på valda ställen, men hvar de af händelse fallit.
Vakne voro de ej, de njöto det ljufliga rusets
Döfvande ro och glömde i lugn besvärliga färder;
Endast den brunskäggyfvige Ontrus satt vid sin kanna,
Drucken och säll, och såg på de fallne kamraternas
hvila.

Men då i dörren han märkte den raske Mathias från
Kuru,

Sprang han från bänken strax och började dansa i
glädjen.

Skriande sjöng han och mätte den rymliga stugan med
stegen,

Så att hon skyndade, skrämmd af hans språng, den
gamla Rebecka,

Bort i en vrå och fördömde med slutna händer hans
upptåg.

Väl af hans dans förnöjdes den raske Mathias från
Kuru,
Hellre han skådat Hedda ändå; men han hejdade
Ontrus

Midt i hans fart, och fångade ögonblicket och talte:
»Hej dock! Går det så lätt, danskunnige broder, att
röra

Fötterna nu, då du lyder den glädliga takten allena,
Skulle väl stugan ej mer inrymma de luftiga sprången,
Om med en vacker flicka du fick kringsvänga i polska.
Säg, hvar äro de nu, de blomstrande pigorna alla?»

Honom svarade åter den brunskäggyfvige Ontrus:
»Hvem vill passa derpå, hvar de öfriga springa på
gården?

Endast den fagra Hedda, som sitter vid väfven der
uppe,

Söker jag glad, ty hon brygger och säljer det herr-
liga ölet.

Snart skall hon visa sig här med en skummande stäfva
åno.»

Glad nedsatte sig då den raske Mathias att vänta.

Men i det samma syntes i dörrn den saknade flickans
Rodnande kind, och hon kom att spola sitt färgade
ullgarn.

Stäfvan bar hon i handen också, af det gäsande ölets
Fradga bestänkt, då hon skred som en morgonstjerna
till bordet,

Och med ett leende fäste sin blick på den raske Ma-
thias.

»Nu,» så sade hon, »måste du strax, värderade främling,
Skilja en tvist, som jag har med en annan flicka i
gården:

Om det är hon eller jag, som skall få af den andra
ett nålbref?

Om på er jagt du träffade bäst, får jag, och hon
tappar;

Åter om Petrus träffade bäst, får hon, och jag tappar.»
Sade och knöt kring röret en ände och började spola.

Närmare henne satte sig då den raske Mathias,
Tände på pertans eld sin stoppade pipa och sade:
»Flicka, ej mer må du våga på främlingens lycka ett
nålbref.

Så har det gått med vår jagt, att af fyra elgar, som
fallit,

Två jag skjutit, och en välaktade herr kommissarien,
En blott Petrus också; men det yppersta skottet är
hans dock.

Se, då vi slutade re'n och voro beredda till hemfärd,
Sköt Zacharias ett skott, der han stod vid stranden
allena,

Sköt och höjde sin röst och skrek som ett dånande
tordön:

'Hit! hit! Skynden er, skynden med laddade bössor i
tid hit!'

Ingen hade väl då, om icke den flyende haren,
Täflat om yppersta priset i lopp med den ärlige Petrus;
Så framskyndade han, då han hörde det skallande
ropet.

Stranden nådde ock jag och såg, hur han lossade
skottet,

Såg, hur på håll, oskadad och fri, den flyende elgen
Sträckte sin färd i galopp utöfver det snöiga träsket.
Men i ett obetvingeligt skratt utbrast jag och sade:

'Hvar är ditt vett, förståndige vän, då du skjuter på
allvar?

Snarare träffar du skyn, än den flyende elgen på slikt
håll.'

Tigande ryckte han vred ur min hand det gamla ge-
väret,

Lade det genast till ögat och sköt. Ett rop af förundran
Följde hans dånande skott, ty den fjerran travande
elgen

Stannade, reste sig högt och störtade blodig på drifvan.
 Icke i mannaminne ett skott, likt detta, förspordes.
 Dock hvi talar jag här om vår jagt? Långt annat i
 hogen

Har du väl nu, då du spolar ditt garn, kan hända till
 brudskänk,
 Kanske till väst åt en man, som fångat och eger ditt
 hjerta?»

»Hå, hå!» suckade nu den skröpliga, halta Rebecka,
 Der vid ugnen hon satt hopkrumpen och stödde i stilla
 Gungning mot händernas par den rynkiga hakan be-
 tänksam:

»Hå, hå! Vore jag än, som jag var i min blomstrande
 ungdom,
 Vore jag än, som ja var, dåg vid lagmanstinget jag
 tjente,

Frodig och frisk och förnöjd och röd som en skinande
 glödhög,
 Bättre jag visste att skicka mig så, som det egnar en
 flicka.

Mången förnämare man, som mig kom med förmä-
 tenhet nära,
 Fick sig en trasa i synen och äfven en skopa med
 vatten.

Icke ville jag då med alla, som komma och fara,
 Sitta och språka förtroliga ord, som den flyktiga Hedda
 Sitter med främlingen nu och slutar ej spola i qväll
 här.»

Så hon sade; och djupt grep tadlet den blomstrande
 flickans

Sinne, och rodnande tog hon sin korg och begaf sig
 ur stugan.

Men som, då noten en qväll af fiskare kastas i lugnet,
 Varpet i början är blankt och knappt vid flarnena
 krusas,

Tills omsider de trängas ihop, och fiskarne stängda

Spritta ur sjön, och vågen i rörelse bringas och häfves,
 Så vid den åldrigas tal, ju närmre sin mening hon
 hopdrog,
 Skiftade främlingens anletes drag från lugn och till
 vrede.

Vred från sin bänk uppstod han och talade bittert
 och sade:

»Gamla Rebecka, om tyst på den sotiga muren du
 drefve

Syrsor och russakor bort, då de springa i kärlekens
 upptåg,

Utan att människor störa och hindra förtroliga samtal,
 Hade om dagen du frid och en lugnare hvila om
 natten;

Men som en dåre, och ej som det eignar en klok, du
 beter dig.»

Så han sade. Ett ord gaf icke Rebecka till gensvar,
 Utan hon gungade stilla och tyst håååade endast.

Men i det samma syntes igenom den öppnade gluggen
 Petrus på gården re'n och den aktade herr kommissa-
 rien.

Ut begaf sig Mathias och lemnade vreden i stugan.

Strax då de komna han nått, begynte han tala och
 sade:

»Petrus, förut du varit en gång med lycka min talman,
 Var det ännu och gå, om den aktade herrn det ej
 nekar,

Snart att fria för mig till Hedda, ty henne begär jag;
 Allt hvad min förra hustru du lofvat, lofve du henne.»

Bifall nickade strax kommissarien och talade vänligt:
 »Gå blott, gå, fast gården sin yppersta piga förlorar,
 Mer än en piga, ty kär som ett barn har hon varit
 oss ständigt;

Men om hon villigt och gladt, som jag tror, förslaget
 emottar,

Skola i stugan i qväll ej dans och förplägningar saknas.»

»Hej, hej!» ordade åter den välförståndige Petrus,
 »Icke dock så, ej går jag åstad som en tiggares talman,
 Hvilken för bruden en narr, och knappast tobak för
 sig sjelf får.

Talar jag, måste en stäfva med öl först lossa min
 tunga,
 Se'n skall en brudgumsgåfva också jag ega för bruden.»

Leende inbjöd strax kommissarien den aktade Petrus,
 Skaffade öl, och hans torpare tömde med glädje en
 stäfva;

Men till stugan igen begaf sig den raske Mathias.

»Ontrus,» ropte han gladt, då han öppnade dörren
 och inkom,

»Fram med en sidenduk ur din väska, så sluta vi
 handel!»

Liksom en sommarsky, af den glimmande blixten i
 tu deld,

Lyste af glädje din blick vid hans ord, förståndige
 Ontrus.

Ej köpslagades länge och ej afprutades mycket,
 Hälften dock prutades strax, och den raske Mathias
 från Kuru

Förde den köpta duken i hast till sin sväger i salen.

Denne, så snart han druckit sitt öl och gåfvan i hand
 fått,

Gick högtidlig och stolt i sitt värf till den blomstrande
 flickan,

Der vid sin randiga väf hon i hushållskammaren
 dvaldes.

Kommen, tog han sin plats vid den sprakande brasan
 på spiseln,

Stoppade pipan, tog med härdade fingrar ett eldkol,
 Tände den långsamt, rökte och teg. Den blomstrande
 Hedda

Skötte sin väf och slängde den flyende spolen be-
 händigt.

Men då den välförståndige Petrus suttit en stund der,
Trädde han fram och lade den glimmande duken på
väfven:

»Denna», sade han, »ger dig den raske Mathias från
Kuru,

Gåfva som karl, ej ofta bestådd åt den fattiga flickan,
Är hon ock vacker som du och som du värderad af
alla.»

Sade och satte sig ned och rökte och började åter:
»Icke blott duken han ger, men sig sjelf han bjuder
dig äfven.

Men att du icke må tveka och tro, att en fattig be-
går dig,

Se, så vill jag förtälja dig allt, hvad han har och be-
sitter,

Löst och fast, det förnämsta; det ringare nämner jag
icke,

Ty uppräknat det allt förmådde jag ej på en qvällstund,
Hade en tunga jag än mer rörlig än löfvet på aspen.
Främst på en kulle nära den toppade granen med
flaggstång

Ligger hans välupptimrade gård, en glädje för fiskarn,
När i sin gungande båt från träsket han ser den på
afstånd.

Under den ligga i rund hans noggrant gärdade egor,
Åkrar, som skiftevis gro och skiftevis ligga i träde,
Bördiga, fulla af svartmylls-kokor på botten af lerjord.
Ville jag nämna derhos hans gifvande syder, der
skogen,

Härjad af lågorna, tvingas att ge sin fetma åt sådden,
Eller hans kyttlands-tegar, som midt i det sumpiga
kärret

Sträcka sin längd och mellan beständigt flödande diken
Synas som holmar af guld, när grödan mognar om
hösten.

Åkrarne plöjer han lätt med fem hullglänsande hästar.
Angar eger han ock, kring hela hans socken be-
römda,

Både på högländ mark och på låg, välrödjade alla,

Hvilka om våren gro blomrika och bergas om sommarn.
 Aldrig betar en tand på hans välomhågnade ängar,
 Medan de stå i sin växt, de betas af län allenast.
 Ty med det första marken om vårn från drifvor be-

friats,
 Lösas hans frodiga kor ur spiltan och drifvas till
 skogen,

Der de i dalarne finna en frisk och rikelig föda.
 Så kringvandra de dagen igenom om sommarn och
 njuta

Grönskande gräs och dricka sig mätta ur rinnande
 bäckar,

Men hvar afton komma de hem, en glädje för egarn.
 Lyster dig höra också, hur många hans frodiga hjordar
 Lefva om sommarn på holmar och skär, dem han eger
 i träsket?

Femtio ulliga får och tjugu behornade getter.
 Aldrig störas de der af vargar, ty så är Mathias
 Oförtruten och käck att skjuta förödande rofdjur,
 Utan de trifvas i ro och föröka sin afvel beständigt.
 Mycket bekymra ej heller de lönande fåren om vintern,
 Ty då stå de i stall och äta en rikelig löfskörd;
 Getterna åter kunde den sämsta tiggare ega,
 Så behändiga äro de ständigt att söka sig foder.
 Kommer en främling med häst och stannar på gården
 att hvila,

Genast springa de fram till hans lass och sköfla hans
 hösäck,

Tills han förtörnad svänger sin piska och drifver dem
 undan.

Se, så har jag beskrifvit hans gård och bördiga egor,
 Utan ett svekfullt ord och på samma sätt äfven hans
 husdjur,

Tager jag hönorna bort och den vaksamt galande
 tuppen,

Hvilka i stugan vistas och bo med menniskor gerna.
 Sådant eger han allt, den raske Mathias i Kuru,
 Rik och förnöjd, och befaller ännu, som om herre
 han vore,

Tre välmående torparegods på hans bördiga hemman.
 Se, och en sådan man, med sådana håfvor och skatter,
 Sedda med åtrå äfven af den, som rikare nämnes,
 Bjuder dig lyckan nu att ega och ensam besitta.
 Ty så lofvar han dig, den raske Mathias i Kuru,
 Om som en trogen hustru du vill, tillgifven och godsint,
 Dela hans möda om dagen och dela hans läger om
 natten:

Först skall du rå som värdinna i allt och befalla i
 huset

Drängar, pigor och barn; din man skall du råda al-
 lenast.

Nycklarne ege du sjelf; hvad lås dig lyster att öppna,
 Öppne du fritt, hvad skatter som helst, du finner
 derinom,

Kan du betrakta som dina med fröjd och icke med
 afund.

Men om du hvälfver ibland ett förslag i ditt sinne,
 som strider

Mot hvad din man har tänkt, då måste du vika med
 saktmod,

Om jordbruket det rör eller penningens kloka för-
 valtning.

Gäller det åter mat och dryck och anständiga kläder,
 Eftergifver din man och vill det samma, som du vill.
 Tänk då ej mer, förståndiga Hedda, hitåt och ditåt,
 Likasom mången gör, som, förledd af sitt flyktiga
 sinne,

Ständigt föraktar det goda, han vann, för det bättre,
 han hoppas;

Icke så rik är på blommor en äng i den varmaste
 sommar,

Barn, som på glädje den väg, der vi gå mot grafven
 beständigt,

Endast vi akta oss väl, att ej hoppet, det hala, be-
 drager;

Ty hvar vi stanna en stund att njuta en lycka, i blinken
 Springer der hoppet förut och visar en bättre på af-
 stånd.

Dåren följer den lysten från en till en annan och ratar,
Aldrig förnöjd, tills slutligt han suckande hinnes af
döden.»

Sagdt; och han teg, uppblickande högt och tryckte
förnöjsamt

Med pekfingret på askan, som pöst i den rökande
pipan,

Medan hon, rodnande djupt, den unga förståndiga
flickan,

Nedslog ögat, fingrade halsduks-snibben och svarte:

»Icke vill jag förtiga för dig, värderade Petrus,
Huru med glädje jag hör, att den raske Mathias be-
gär mig;

Ty du känner dock väl, hvart den fattiga flickan be-
ständigt

Riktat en längtande blick och sitt hjertas innersta
tanke.

Tungt är att tjena en annan, om äfven den gode man
tjenar,

När för den lön, han ger, han eger att fordra vår
möda,

Tyngre blir det en gång att kraftlös lefva af nådbröd.
Derför hyser ej flickan en gladare önskan på jorden,
Än att sin egen bli och rå som värdinna och ständigt
Tjena en godsint man af kärlek och icke af nödtvång.
Ofta när ensam jag satt här uppe och trampade väfven,
Tänkte jag så: när skall du väl, Hedda, väfva ditt
eget?

Spolen flydde ock då rätt ofta den mötande handen,
Medan en rullande tår föll ned på den randiga väfven.
Nu, om min fader det vill, vill gerna jag följa Mathias.»

Sade och grät af glädje och fattade Petrus i handen,
Skakande den; och han grät, den gamle, af glädje
tillika.

Men då sitt värf han slutat, och allt aflupit med fram-
gång,

Gick han till stugan och träffade der den raske Mathias.
 »Saken är afgjord,» sade han glad vid ett ljudande
 handslag,
 »Vandra till kammaren du och jollra och lek med din
 fästmö!
 Sjelf skall på skidor jag skynda mig hem att hemta
 mitt folk hit.»
 Sade och lemnade svågern och steg på sitt glattade
 skidpar,
 Skyndande fjäten hem till sitt torp med glädje i
 hjertat.

Sjette sången.

Men på det skogomhågnade Tjäderkulla i stugan
Satt den förståndiga Anna med son och dotter i stillhet.
Veckans möda var slut, bortskjuten var rocken, och
väfven
Hvilade tyst, ej sköttes ett arbete mera af någon,
Utan, med armarne lagda i kors och med lösta be-
kymmer,
Satt enhvar på sin bänk, och den aktade tiggaren
Aron
Fröjdade alla och spelte en surrande polska på gigan.
Glada hade de hört, om än längre, den kunnige spela,
Ty som en guldsträng klang i hans mun jerngigan
beständigt.
Men den förståndige tystnade nu och talte och smålog:
»Färdig vore jag här att spela, så länge jag mun har,
Visste jag blott, att man tvättade under tiden min
mecka.»
Sade och afdrog meckan, och alla förstodo hans me-
ning.

Upp steg genast den blomstrande dottern och hælde
i bunken
Vatten och tvättade ren hans mecka och bar den att
torkas.

Men den förståndiga Anna på Tjäderkulla begynte:
»Aron, min vän, det är väl, att du så, fast gammal
och hjälplös,
Ansar din kropp och ej älskar att dväljas beständigt
i ungs-sot.

Derför vill jag också förunna dig såpa att tvätta
Änne och hand och en knif att skrapa ditt grånade
skägg bort,
Ty så skjuter det fram, att den svarta kinden och
hakan
Likna en bergad teg, der stubben allena är öfrig.»

Henne svarade strax den aktade tiggaren Aron:
»Anna, förståndiga hustru, åt mig, hvar helst jag må
gästa,
Bjuds den renande badstun, så snart den eldas för
andra;
Derför som drifvan hvit är min kropp, der den skyd-
das af kläder,
Anletet ensamt är svart, ty det sölas af sotiga händer,
Sölas af svett och af dam, och skägget växer bestän-
digt,
Derför skadar det ej att emellanåt tvätta sig endast.»

Sade och redde sig till att putsa sig. Jackan af valmar
Slängde han undan och gick till en vrå, der han stilla
och bortskymd
Skrapade skägget från hakan och tvättade händer och
anlet.

Derpå tog han i hast linborsten från hyllan och redde
Lockarne ut, och lediga föllo de snart på hans skuldror.
Sådan trädde han fram omsider, med undran af alla
Skadad, ty nu i hans skick ej röjdes en tiggares
skepnad,

Men som en hemmans-bonde, som en rusthållare sågs
han.

Genast tog hon till ordet, den kunniga Anna, och
talte:

»Aron, min vän, som du visar dig nu i pertornas
skimmer,

Ville väl ingen, fast fattig du är, vanlottad dig kalla,
Ty som en ståtlig skatt är en ståtlig gestalt att be-
traktas;

Men det kunde väl mången förundra sig öfver, att
sådan

Kraft bland syrsor och sot uppvuxit på främmande
murar,

Icke på egen mark bland hjordar och bördiga tegar.»

Henne att svara beredde sig nu den förståndige Aron;
Först dock tog han ur barmens förvar lerpipan med
skinnskaft,

Mödosamt tändande an, hvad i bottenaskan af stjelkar
Sprakade än och lönte med rök den arbetande munnen,
Innan han satte sig ned och började tala och sade:

»Mången kunde också, om från Soini, det ödebelägna,
Hit han komme, en frände till mig eller gammal be-
kant blott,

När han mig såg, som jag visar mig nu i pertornas
skimmer,

Kunde han säga: 'se der, förståndiga Anna, är Aron!
Sådan syntes han ej, af ålder betungad och armod,
Fordom i gladare dar, då han egde sitt hemman i
Soini,

Kraftig till år och förnöjd som en kung och värderad
af alla.'

Alltså kunde han säga och jag kan hända med tårar
Höra hans ord och minnas de lättare dagarnes glädje.»

Sade, och starkare sög han dervid den sprakande
pipan,

Blickande upp, men en tår nedrullade rund på hans
kinder.

Honom svarade rörd värdinnan, den kunniga Anna:
 »Tungt det vore, i sanning, att tigga från början till
 slutet,
 Tyngre likväl att tigga till slut, se'n i början man
 nog haft;
 Tyngst dock af allt att tigga, om sjelf man sin tiggare-
 staf täljt.»

Lugnare talade nu den ärlige tiggaren Aron:
 »Gud kan säga, att sjelf jag min ofärd vållat, en annan
 Säge det ej, den trycker ej heller mitt sinne bestän-
 digt.

Endast ibland, då jag fört jackärmen, den sträfva, till
 ögat,
 Synes en droppe på den, om på Soini, det ödebelägna,
 Länge jag tänkt och mitt hemman, som nu bär gröda
 åt andra.

Men om du önskar att höra, förståndiga Anna, mitt
 öde,

Väl, så vill jag berätta, hur allt aflupit i sanning.
 Kangas ligger i Soini, ett hemman som fyra att skattas,
 Skogrikt, åkerbegåfvadt, med träsk och gräsiga stränder.
 Detta hade min far med gårdens blomstrande dotter
 Ärft, och han grånade der, som en sommarafon att
 påse.

Åter från honom kom det till mig. Jag började äfven
 Gråna i ro, der jag satt som en kung på det bördiga
 Kangas.

Tjenare egde jag, hårdige män vid plogen och yxan,
 Pigor i stugan också, men söner och döttrar, sin moders
 Tröst och min ålders hopp, uppväxte som plantor om-
 kring mig.

Sådan satt jag, betalande skatt och tunga med lätthet
 År från år, afundad af många och prisad af alla,
 Tills olyckan dock kom och förstörde min glädje. En
 frostnatt

Härjade åkern, ej skuren ännu; för förödande rofdjur
 Blödde min hjord. Så gick dock den kommande vin-
 tern med möda.

Råg upplånte jag då och ville betala om hösten;
 Hösten skänkte ej råg, men gaf ispiggar på axen.
 Drängar och pigor förläto min gård, ogörlig var skatten,
 Lifvet fordrade bröd, och i ugnen var torkande bark
 blott.

Dagen förnöttes ändå, så länge de skonade korna
 Skänkte oss mjölk, ned gick barkbrödet med denna
 och närde.

Så skred julen sin kos; fast tynande, höllo vi ut dock.
 Men då en dag från skogen jag kom, barkbördan på
 ryggen,

Mötte mig främmande män i min dörr. "Vän," sade
 den ena,

'Gälda din skuld, att du icke må se utmätning i dag
 här.'

Häpen svarade jag: 'låt vara det, ärade herre,
 Låt mig betala, då Gud mig unnar förmåga; af bark-
 bröd

Lefva vi nu.' Ej svarande, gingo de åter i stugan,
 Togo från väggarna ned det ringa förrådet af verktyg,
 Togo, hvad öfrigt fans af kläder, och buro i slädan.
 Gråtande satt hon i sängen på halm, min värderade
 hustru,

Seende på, men hon teg och sökte att stilla allenast
 Barnet, som qvidande låg vid dess barm, dygnsgammalt
 och hjälplöst.

Männerna följde jag ut med det sista, som kunde
 förpantas,

Stel i min hog som tallen, då yxorna döna vid roten.
 Men då på gården jag kom, uppskattades bytet; till
 hälften

Skyldes det icke min skuld. 'Vän,' sade mig fogden
 ånyo,

'Ringa är detta, men har du ej mjölkande kor i din
 ladgård?'

Sade och redde sig till, med lätthet hittande korna,
 Der de i spiltorna stodo och bölade, saknande foder.
 Klafvarne lossades snart, ut leddes den ena och andra
 Stretande mot, oroliga, lemnande sorgsna sitt ställe.

Sex utleddes till slädan, den sjunde, som mager och
kraftlös

Vägrade följa, förunnades mig: så foro de alla.

Tigande vandrade jag till stugan och öppnade dörren.

'Aron, min vän,' så talade då min hustru i sängen,

'Se dock, att något jag får, som stillar min hunger,
en mjölkstår

Vore mig ljuf; jag törstar, och barnet finner ej mat
mer.'

Så hon sade; men mig slog mörker för ögat. Med
möda

Kom jag till spiltan fram. Der stod med hängande
hufvud

Kon och tuggade halm och sörjde. Det torkade jufrets

Spenar med darrande hand jag fattade, ömsom den ena,

Ömsom den andra försökte jag då förgäfves, — en
droppe

Skänkte de ej. Förtviflad jag pressade hårdare; blod
blott

Trängde sig ut, och röd bestänkte den botten af stäfvan.

Rasande, björnen lik, när jägarens spjut i hans barm
trängt,

Gick jag till stugan och tog från spettet ett bröd; med
ett yxhugg

Slog jag det sönder, och svart flög barken, ur remnor-
na kringsspridd.

Bitarne förde jag fram till min hustru: 'se der, hvad
oss lemnats,'

Sade jag, 'ät och mätta ditt barn.' Ett stycke hon
mottog,

Vände det tigande kring i sin hand, såg på det och
tryckte

Barnet mot barmen och föll vanmäktig tillbaka på
kärften.

Skidor tog jag på föttern i hast och for till min granne,

Han, som bodde mig närmst, en pipas väg, då man
skyndat,

Och då till honom jag kom och begärde ett lindrande
bistånd,

Gaf han det, broderligt delande med, hvad besparadt
han hade.

Åter jag skyndade hem med mjölk i en flaska på
ryggen,

Hann till gården och hann stugdörren. En sorgelig
klagan

Mötte mig der, in gick jag och såg af barnen de tvänne
Äldre, som gråtande högt omgäfvö sin moder, det ena
Skakande henne vid handen, det andra vid lockiga
hufvu't;

Men orörlig och stum låg hon, dödsdrifvan var utbredd
Öfver den stelnade kinden, och natt betäckte dess
ögon.

Så var det ute med allt, och förödt var det herrliga
Kangas.

Händerna sträckte jag upp mot himlen och fattade sedan
Stafven och tågade af; barnhopen på kälke bakom mig
Drog jag och gick gråhårig från socken till socken och
tiggde.

Tiden läkte dock sorgen, och nu i främmande gårdar
Blomstra de älskade barnen på nytt; men sjelf med
förförsamt

Sinne begär jag mitt bröd och spelar min giga, som
syrsan

Sitter, fast solen är knapp, på det vissnade bladet och
sjunger.»

Sådant berättade der den ärlige Aron, och honom
Hörde med tårar och gråt den goda, förståndiga Anna.
Men då han slutat, strök hon med ärmen kinden och
ögat,

Skakade hufvudet, snyftade, snöt sig och sprang till
sin boda,

Hemtade kött in, hemtade smör och mujkor och kalja,
Rågande bordet med mat; men Aron, den gamle, i
nacken

Tog hon och nödgade fram att, fast mätt tillförene, äta.

Denne åt som den ärade bjöd; då nalkades Petrus,

Trädde i farstun, öppnade snart den knarrande stugdörrn,

Stampade snön från föttren och tog välvördig sin plats in

Högst vid bordet, der bänk med bänk i vinkel förenas.
Men då han tändt sin pipa och lagt skinnmössan på bordet,

Drog han behagligt en starkare rök och talte och smålog:

»Anna, han kommer ej lätt, din bror, från den blomstrande Hedda;

Fast är den raske Mathias, min vän, som en gädda på kroken;

Men om dig lyster, så kom, och vi färdas i afton gemensamt

Äldre och yngre och fira med fröjd hans förlofning på herrgåln.»

Sagdt; och alla de hörde hans ord med förundran och glädje.

Genast klarnade åter den kunniga Anna i synen,
Gick till sin kista att klä sig, och dottern sig klädde tillika.

Sonen, den reslige Karl, tog endast sin skarlakansväst på,

Knäppte sin jacka igen, uppjemkade byxorna högre,
Spände sitt bälte om midjan och stod re'n färdig till aftåg.

Men till sin mecka vid brasan begaf sig den ärlige Aron,

Tog den rykande än af hetta uppå sig och sade:

»Petrus, förståndige vän, det är tid, att jag tackar och vandrar

Nu, se'n du dygnet om i din gård välplägat och födt mig.»

Många bemedlade män må jag träffa i afton på herrgåln,
Hvilka mig hylla som du och bjuda på glädje och gästning,

Ingen träffar jag dock som den kunniga Anna att
 skattas,
 Hvilken, fast mätt jag var, mig tvungit att äta än
 mera.»
 Sade och fattade stafven, beredd att tåga till herrgåln.

Honom hejdade dock den ärlige Petrus och sade:
 »Aron, det höfves ej dig att, sjuttioårig, i mörkret
 Tåga till fots från min gård, då jag än har hästar i
 stugan,
 Tungt det vore för dig, men för mig en nesa i socknen.
 Derfor åker du bäst, då min son med vigare fötter
 Skyndar på drifvan sin färd och skidorna tyglar i
 farten.»
 Sagdt; och den äldre satte sig glad för brasan att
 vänta.

Men storståtlig och grann i sin grönrödrandiga ullkjol,
 Halsen beprydd med en duk af kattun, mångrosig och
 färgrik,
 Trädde hon fram, lik sommarn i prakt, den förstån-
 diga Anna.
 Färdig att resa var hon, och beredd var den blom-
 strande dottern.
 Skymmeln spände den reslige Karl snart färdig i redet,
 Fällar i släden man bar, och ut begåfvo sig alla,
 Väntande glädje och dans; inhysingen Pavo allena
 Låg på den sotiga muren och sträckte ett ben och ett
 annat;
 Röra sig iddes han ej till den kalla besvärliga färden,
 Utan han älskade mer gårdsvaktare-posten och valde
 Hvilan och hettan och röken och barnens och syrsor-
 nas sällskap.

Många bemärlade man må jag träffa i ättan på herrgåln,
 Hvilka mig hylla som du och bjuda på färdje och
 gästning.

Sjunde sången.

Petrus sjelf och hans dotter och Anna och tiggaren
 Aron
 Började sakta sin färd med den hårdiga skymmeln i
 redet.
 Skakande tyglarne, talade då den förståndige Petrus:
 »Aron, min vän, fast fålen är god, ej vill jag i traf
 dock
 Åka, ty lasset är tungt, men biter dig kölden i meckan,
 Säg, och jag smäller ett slag, och vi dröja ej länge
 på vägen.»

Honom svarade rörd den ärlige tiggaren Aron:
 »Pecka! Bekymra dig ej; om ock naken på slädan jag
 sutte,
 Färden jag nämnde ej svår, då med dig och din hustru
 jag färdas.
 Godt är ett rågadt bord, då man hungrande kommer
 i stugan,
 God en pels, då man fryser, och god en bädd, då man
 trött är,
 Ringa är detta likväl mot mennisko-godhet att sättas.
 Hyllad jag blifvit af er som en far, min mecka är
 tvättad,
 Magen är spänd som en trumma, och nu jag åker
 beqvämligt,
 Vårdad ännu då jag lemnat er gård; helt annat jag
 utstått,
 Såsom en gång, då jag gick och ärnade tiggare i staden.
 Missväxt drabbade landet, i socknarna saknades föda,
 Bonden knappade, tiggaren svalt. I staden, jag tänkte,
 Fins ett rikare folk med fetare åkrar och egor.
 Så jag tänkte och tiggde mig fram med möda; den gamla

Foten vägrade ofta att gå, och påsen på ryggen
 Tyngde fast blottad och tom. Uthungrad med svi-
 kande krafter

Kom jag till staden omsider och såg ett under af alla,
 Såg, förståndige vänner, hvad ej jag tillförene skådat:
 Gårdar, men ej kring gården ett fält med åkrar och
 ängar,

Icke vid knuten en teg, som burit en pipa tobak ens,
 Gårdar funnos der blott, högtimrade, fönsterförsedda;
 Målade, stolta att se, framsträckte de brokiga rader
 Långt, och emellan dem korsade hundrade vägar hvar-
 andra.

Åter på vägarne hördes ett dån som af åskor och
 stormar;

Kärror rullade fram, fyrhjuliga, silfverbeslagna,
 Präktiga, bygda, som hus: af de trafvande fålarnes
 hofvar,

Piskornas smällar, kuskarnes skri och hjulen buller
 Dånade luften, och darrade fönster och väggar om-
 kring dem.

Men långt undan bekymren, med fröjd förnötande
 dagen,

Sutto i hvarje af dem guldsmyckade herrar och fruar,
 Fjärlarne lika, som sitta i skimrande skrudar på blom-
 stren,

När solstrålen är varm och sommarens vindar dem
 gunga.

Häpen gick jag på sidan och strök mot väggarna
 meckan,

Mössan i handen jag bar och stannade ofta att helsa,
 Ingen såg mig dock an, men alla de skyndade fram
 blott.

Sådan kom jag, af ingen bemärkt, till ett öppnare
 ställe,

Jemnt, med stenar belagdt, af lysande gårdar om-
 kringhvärfdt.

Der afbröt jag min färd och stod i behagelig trygghet,
 Armarne slagna i kors, och beundrande. Främst dock
 af alla

Lyste ett hus, som en by till sin vidd, till sin höjd
som en bergås.

Detta beundrade jag och kunde ej mätta mitt öga,
Seende jättarnes verk, ty af menniskor var det ej
uppbygdt.

Men der stod vid min sida en man, som sopade flitigt
Vägen och sköt med sin qvast den ymniga smutsen i
högar;

Honom, med önskan att fråga om allt, tilltalte jag
slutligt:

'Säg dock, min vän, om en kyrka det är eller annars
för kungar

Ärnadt och bygdt; af förvåning är hela mitt sinne
betaget.'

Så jag sade, men han teg stilla och bet sig på läppen,
Leende slugt, och ett skändeligt spratt han närde i
hogen;

Ty då jag vände mig om att åter beundra och skåda,
Sänkte han qvasten i dyn och slog mig på ryggen:
en svart fläck

Stannade efter, och styggt nedsmordes den tvättade
meckan.

Sorgsen begynte jag gå och ville ej strida i otid,
Rädd i min hog och försagd som tuppen på främ-
mande sophög,

Men af en svårare strid jag möttes; en gosse i trasor
Höljd, uthungrad och svart, såg slaget; med ljudande
gapskratt

Smälde han händren ihop, högt hoppande hitåt och
ditåt,

Vände han blickarne se'n och kallade vänner. I blinken
Ljöd till höger och venster ett sorl: barfotade ungar
Trafvade fram, kringyrde af smuts, med jublande
fröjdrop

Sågo de mig och sprungo på svingade fötter om-
kring mig.

En lopp djerfvare fram och slet mig i meckan, en
annan

Hotade blott och sparkade upp som en fåle, den tredje

Slog sig på knäna och skrek i sin fröjd spetsfundiga
 speord,
 Medan den rörliga flocken allt mer förstärktes och
 stundligt
 Käckare blef att nalkas och fly. Af skam och för-
 bittring
 Svor jag och rusade fram nu åt ett håll, nu åt ett
 annat.
 Ändtligt fick jag med list en fången och slängde i
 flocken
 Honom och slog en annan omkull som en kägla; på
 en gång
 Grep jag dem båda igen och agade båda med tung
 hand.
 Skriande sprattlade dessa, med nödrop sprungo de
 andra
 Vida omkring; folk skockades snart; två män med
 sablar
 Togo mig fatt, och snart, af en sorlande skara om-
 kringhvärfd,
 Fördes jag bort längs vägen och blef i ett fängelse
 insatt.
 Men då jag såg mig häktad och såg, hur dörren
 igen slöts,
 Greps mitt hjerta af sorg, och jag satte mig neder
 att gråta,
 Tänkande rörd på den tid, då jag lefde värderad af
 alla,
 Tänkande rörd, hur jag nu med grå hår skulle som
 fånge
 Sitta bland fångar och ej få glädjas af himlen och
 ljuset.
 Bittert satt jag och grät, men nära min sida på bänken
 Hvilade två förståndige män med fjättrade fötter,
 Glädtiga, språkande tyst om egna bedrifter och andras.
 Dessa fördrogo ej längre min sorg, men svuro i hast till,
 Snäsande båda; och så tilltalte mig bittert den ena:
 'Kyrktjuf, sjung dig ej hes, att din stämma må ljuda
 behagligt,

När sångmästaren snart slår takt på din rygg, och du
åter

Tvingas att hålla till fyrtio par den vanliga tonen.
Så den ena, och strax tog äfven den andra till ordet:
'Gråskägg, trifs du ej här, så bjöds du ej heller att
komma!

Är dock fördömdt, att enhvar, som taklös irrar i
landet,

Sist skall tränga sig hit att störa en man i sin boning.
Sådant talade dessa och mycket som liknade detta,
Ändlöst gäckande mig och bespottande dagen igenom.
Men när solen försvann från fönsternas galler om
qvällen,

Kom fångvaktaren in och gjorde på trätan en ände.
Mat inbragte han äfven och satte på bänken ett soppfat,
Satte dit bröd, men se'n försökte han fötternas bojor,
Om oskadde de voro, och slog med en hammare på dem.
Åter, när allt var bestyrdt, som sig borde, begaf han
sig dädan,

Bister att se, men han manade mig att äta och sade:
'Ät, björnhufvud, och salta dig nu, se'n får du må hända
Sitta vid vatten och bröd en månad och släcka din
törst här!'

Sade och bommade dörren igen. Af rädsla betagen,
Genast till maten jag lopp, att bereda min mage till
fastan.

Mycket belopp sig dock icke på mig, ty som hungriga
vargar

Kommo de andra i hast, och snart sågs botten i fatet.
Men då de ätit och jag satt ensam och gnagade benen,
Talte de sakta en stund i hvarandras öron betänksamt,
Hvålfvande stora förslag: på en gång uppsprungo de
båda,

Grepo mig, svingande högt blankt slipade knifvar och
sade:

'Ropar du, hugga vi till, men svär vid Gud att oss icke
Röja i natt, då vi ärna att fly, om du älskar att lefva.'
Dessa jag svarade åter med fröjd och hopp i mitt
hjerta:

'Vänner, ej vågade jag en pipa tobak på ert vett mer.
Kostligt, menen I knifvar och ed behöfvas att tvinga
Fången från vatten och bröd till människoföda och
frihet?

Men dock svär jag, vid Gud, att ej röja er, utan er
bistå.'

Sagdt, och de lemnade mig, framtogo ur gömmorna
filar

Båda och satte sig ned att nöta på fötternas bojar.
Arbetet gick dock ej fort, af männerna droppade
svetten,

Men jernbojan var stark; fast filad tillförene, höll den.
Begge jag hjälpte i vexling och delade mödan med
glädje,

Långtande ut; så kufvades vid midnatten omsider
Jernen, och männerna svängde med löje de lediga
föttren.

Snart uttogo de då en stock, lösskuren ur väggen,
Gömd för spejarens öga af halm, som pöste i sängen,
Denna togo de ut, och vi kröpo med glädje ur rummet.
Skyndsamt hunno vi smygande fram till änden af
staden,

Men der stannade tvärt den ena kamraten och sade:
'Vänner, ej höfves det oss att springa som harar till
skogen,

Rädda och tomma, men mig syns bäst, att vi bergare-
låsen

Pröfva förut och taga, hvad nyttigast är för vår resa.'
Sagdt; och den andra jakade strax. Mig lyste att
skuldlös

Vandra min väg, och jag tog af männerna hjerteligt
afsked.

Tårögd skildes jag från dem och gick lättfotad; men
desse

Dröjde och vandrade af att stjäla i närmaste gårdar.
Så, förståndige vänner, förlopp stadsfärden; en dylik
Gör jag ej sjelfmant mer och fruktar ej heller att
tvingas,

Ty fast jag noga beskrefs från predikstolen, och alla

Mantes att taga mig fatt och föra mig fångslig till
 staden,
 Skyr dock enhvar att plåga den åldrige Aron och
 lyssnar
 Hellre på gigan, då glad jag knäpper en polska om
 qvällen,
 Än han min gråt vill skåda och höra min jämmer
 och klagan.»

Sådant berättade nu den förståndige Aron, och alla
 Hörde med nöje hans ord. Mellertid framlunkade fålen
 Käckt, och man visste ej af, förr'n herrgårdsbacken
 man uppnått.

Der nedhoppade Petrus och gick vid sidan af släden,
 Skjutande på, och med tömmarne smälde han skym-
 meln på länden;

Uppför gick det med fart, och i hast stod släden vid
 stugan.

Nöjde förnummo de genast, att festen var börjad der
 inne,

Sollikt tindrade ljus ur de öppnade gluggarnes imma,
 Dörrn stod vida på gafvel, och ljud af en stojande
 polska

Susade fram som en storm och fylde den rymliga
 färstun.

In förfogade sig den förståndiga Anna och dottern,
 In gick tiggaren Aron också, men den ärlige Petrus
 Band vid släden sin häst, se'n han låtit den tumla
 sig först der.

Stolt stod skymmeln och gnäggade se'n bland främ-
 mande hästar,

Ätande nöjd vid sitt lass och med hofven straffande
 grannen,

Hvar gång denne för djerft pånosade höet i släden;
 Petrus, hans egare, åter begaf sig till stugan och in-
 gick.

Åttonde sången.

Sång, låt höra hvad allt den förståndige Petrus i
stugan

Såg, då han tågade in och stannade häpen vid dörren.
Tolf tättskockade par kringsvängde på golfvet i polska.
Stolta, med ögonen blängande qvinnorna, männerna
åter

Ödmjukt böjande hufvudet ned, med blickarna sänkta.
Dansen skötte nu dessa och främst af alla Mathias,
Hvilken med glam kringförde den aktade Anna och
Hedda,

Medan på närmaste bänk två tagelbespända fioler
Strökos af kunnige män och ljödo med gigor i sam-
klang.

Närmare bordet satt Zacharias, värden på Hjerpvik;
Ensam, stolt som en kung, och med armarne knutna
på bröstet

Såg han på dansen, så ofta han ej ölstäfvän iakttog.
Gent mot den ärades plats vid den blossande brasan
på härden

Värmdes sig tiggaren Aron i bredd med den gamla
Rebecka.

Aron stälde som bäst jerngigan i ordning, Rebecka
Gungade stilla och smekte på knäet den spräckliga
katten.

Men den förståndige ryssen, den brunskäggyfvige
Ontrus,

Ropte i vimlet och höll aflägsna de dansande paren.
Tvänne kamrater han re'n bragt under en bänk, och
i trygghet

Hvilade desse, den tredje han höll med möda i famnen.
Denne, fast oförmögen att stå på de svigtande benen,
Stretade mot och ville ej lemna den glädliga dansen.

Honom dock, jemnt kringknuffad och stött, framlä-
pade Ontrus,
Mödosamt trängande fram till den rymliga bänken
omsider.

Sådant betraktade der den förståndige Petrus med
undran,
När han till bordet gick och tog välvördig sin plats in.

Tiggaren Aron, så snart han lagat sin giga och värmt
sig,

Gick att sätta sig vid spelmännernas sida på bänken.
Honom, strax då han kom, tilltalte den ärlige Anders,
Hvilken med ledsnad gned på fiolen, begärlig att
dansa:

»Skulle så sant du spela fiol, som du knäpper på giga,
Kunde den yngre en stund få glädjas af dansen i afton;
Men som ett väggspel sitter du nu och förmådde väl
knappast

Styra en takt, om ej jag med fiolen regerade polskan.»

Till smålöje sin mun drog tiggaren Aron, betänkligt
Skrapande sig vid örat och halfbrydd talande detta:

»Männe jag komme i hog kan hända en polska på
gamla

Dagar ännu, fast på länge jag ej haft stråke i handen.»
Sagdt, och den bjudna fioln med förstald okunnighet
tog han.

Sakta spelte han först, försökande; men om en kort
stund

Fylde sig tonen, och takterna rullade snabbare, hastigt
Tvang han ur strängarne ljud med en svingande stråke;
på en gång

Klingade bas, qvint, alt och tenor: vid hans sida för-
stummad

Gapade grannen och sänkte fioln; men till stormande
ifver

Växte de dansandes lust. Svett lyste på parenas pannor,
Pertorna flögo ur klykorna, stolar och bänkar för-
ströddes,

Fallandes rop, taktstampningar, gapskrattsalfvor och
rökmoln

Hvirflade om hvartannat, och svigtande brakade golfvet.

Gamla Rebecka, fast tätt till den blossande brasan hon
trängt sig,

Stöttes af våda också, att så när hon fallit af muren:

Klagande drog hon sig undan och satte sig närmare
dörren.

Af medlidande rördes den ärlige Petrus i hjertat,
När han den åldriga såg, hur af alla förskjuten hon
satt der;

Bordet förlät han och ölet och gick till den gamla
och talte:

»Hej dock, Rebecka, hvad båtar det här att klaga och
sörja?

Kom och jag leder dig fram till det rymliga bordet
i trygghet!»

Honom svarade åter den skröpliga, halta Rebecka:

»Nej, förståndige Petrus, i vrån må jag gömma mig
undan;

Närmast grafven är vrån mest passlig ändå för den
arna.

Som på det skjutande trädet ett löf, fjorgammalt och
vissnadt,

Sitter jag här bland unga, som fröjdas af lifvet och
dansen.

O, att jag toges bort till de andra, som myllas i
jorden!»

Sade, och snyftade bittert och gret. Välaktade herren,
Nyss inkommen att se för en stund det glada gelaget,
Stod, åhörande rörd de vexlande orden, och talte:

»Önska ej slikt, Rebecka, och tänk ej på grafven i
otid!

Hvem, då ej du mer rörs i den rymliga stugan, skall
väcka

Pigorna upp till rock och till väf, hvem pyssla med
katten,

Hvem ge hönorna mat och akta på äggen beständigt?
Lyft ditt öga och se der borta på bänken den gamle
Aron, hur hjerteligt lugn han gnider fiolen och svettas;
Sådan han syntes mig sist, då han spelade giga på
tingsgåln,

Syns han ännu, okufvad af ålderdom och bekymmer.
Armen han svänger med kraft, lätt löpa de rörliga
fingren,

Ögonen lysa af frid, att med himmelens stjernor för-
liknas,

Modig, Rebecka, som han må du möta den svårare
dagen.»

Sade och forslade sakta den gamla till bordet; och
gumman,

Stolt af den heder, hon rönt, förglömde sin jämmer
och satt se'n

Gungande stilla, och tyst välsignande gamla och unga.

Men när polskan var slut, och fiolerna tystnat och
gigan,

Ryckte den kunniga Anna sin man förtroligt i rocken,
Och då hon fört till ett hörn den välförståndige Petrus,
Talte hon hemlighetsfullt och hviskade honom i örat:
»Ville du icke förmå Zacharias, värden på Iljerpvik,
Att för sin blifvande måg och sin hjertligt älskade
dotter

Hålla som far ett förmanande tal, som de dag ifrån
dag se'n

Skulle i värdsam hog förvara och rätta sig efter.

Så var fädernas sed: då de gåfvo sin dotter åt mannen,
Talte de gyllene ord, uppmuntrande honom och henne;
Aldrig glömde väl se'n de unga den varnande rösten,
Utan den följde dem åt som förlofningens minne be-
ständigt.

Så för de ungas skull som för gästernas måste han
tala,

Så att enhvar högtidligt må se de bådas förlofning.»

Henne svarade sakta den välförståndige Petrus:

»Icke ännu är det tid att sätta din vilja i verket.

Sådan är Zacharias: han vill, då förplägningen börjar,
Dricka i ro, och han ger ej gerna sin granne ett
svar då;

Men då han suttit en tid vid sitt stop, och det vär-
mande ölet

Lossat hans tungas band, framflöda de sparade orden,
Bubblorna lika i mängd på den forsande bäcken om
våren.

Ingen närmar sig då, som ej genast tvingas att lyssna,
Om han förtäljer en sak eller varnar och rättar de
yngre,

Och man bytte väl strax och gåfve med glädje emellan,
Kunde man skaffa sig så hans talande mun och hans
klokhet.

Derför vänta allenast en stund tålmodigt; din önskan
Fyller han snart af sig sjelf, Zacharias, den ärlige
gubben.

Ty lätt ser du dock re'n, hur hans panna förklaras,
hur munnen

Ler mot drycken förnöjd som en and, der hon dyker
i sunden,

Och hur han sitter som ängen i regn, upplifvad vid
bordet.

Men mellertid är det bäst, att du sköter ett roande
samtal,

Eller också till en artig minett uppmuntrar de unga;
Mitt skall det vara att ge Zacharias stämma och tunga.»

Sade och lemnade snart den aktade Anna tillfredsstäld,
Tog från det rymliga bordet ett stop förnöjsam i handen
Och tilltalte sin vän, den ärade värden på Hjerpvik:
»Drickom ännu, Zacharias, i fröjd tillsamman, som
fordom

Äfven i svårare dar vi drucko med modiga sinnen;
Ty det höfves dock bäst den förgängliga menskan att
glädjas,

Likasom ekorn, lätt i sin hog, på det bräckliga flarnet

Seglar från våg till våg och väntar att hinna till
stranden!»

Sade och drack; då höjde också Zacharias sin kanna,
Lifvande hjerta och själ med skummande öl, som hans
lust var;

Men sin förståndiga vän se'n svarte han gladt och
förnöjsamt:

»Visst må jag fägna mig nu, ty som ögonstenen och
ljust

Skattar en far hvar lycka, som händt det älskade
barnet.»

Så samtalade dessa och hörde fiolerna åter
Stämmas och sågo en artig minett tillställas på golfvet.
Men till bordet och till den förståndige torparen Petrus
Sällade mången sig då, som försmådde den glädtiga
dansen,

Sökande hellre ett skummande öl och joller och samtal.
Kom bland andra också den varubepreisande Ontrus.

Honom brydde der strax den ärlige Petrus och sade:
»Se dock, dansar ej du, danskunnige broder? Kan
hända

Fruktar du qvinnornas list, om de skulle förblinda
ditt sinne,

Om, din värderade hustru till harm i det rika Arch-
angel,

Flickorna skulle som skänk framlocka en duk ur din
väska.»

Så han sade och teg: men den brunskäggyfvige Ontrus
Satte sig nära intill och tog hans händer och svarte:
»Sådant fruktar jag ej, förståndige Petrus, och gerna
Ville jag dansa bland andra, ty sång och dans är det
bästa;

Men jag finner ej lätt en flicka, som icke försmår mig.
Nalkas jag vänligt och räcker min hand, då springer
hon undan,

Skrämd af mitt skägg, och hon ler, och de öfriga skratta
med henne;

Ingen besinnar och tror, att äfven den främmande
mannen

Eger ett hjerta, der glädje och sorg kan väckas af
andra.

Ville helst du, min vän, åhöra och fylla min önskan,
Ber jag dig nämna vid namn och beskrifva till stånd
och till vilkor

Några, som dansa här nu, den raske Mathias till ära.
Först, hvem är hon, den vördiga, välansenliga gumman,
Som, framskridande främst som det gungande skeppet
i hamnen,

Mäter sin takt och sin randiga kjol utbreder med
fingren?

Ädel synes hon mig och ett mönster för gamla och
unga.»

Honom svarade glad den välförstående Petrus:

»Anna och ingen annan det är, min aktade hustru,
Hvilken i många skiftande år, som kommo och flydde,
Trogen vårdat mitt hus och skänkt mig söner och
döttrar.

Mig berömmar den man, som henne berömmar och
ärar.»

Och han sade igen, den varubepriande Ontrus:

»Lycklig tyckte jag dig, min vän, tillförene redan,
Treflig och rask och förnöjd, som du var, och aktad
af alla:

Trefalt kallar jag nu dig lycklig och säll, då en sådan
Hustru blifvit din lott; ty från himlen kommer det
goda.

Nu må du säga också, hvem är han, den reslige gossen,
Som kringsvänger som bäst den unga, beskedliga
Hedda?

Yster går han och stolt i sin valmarsjacka som fålen,
När på en grönskande äng han betar bland andra och
modigt

Skakar sin fylliga man och gnäggjar af glädje och kärlek.»

Honom svarade åter den välförståndige Petrus:

»Denne är Karl, min älskade son; hur han artar sig framgent,

Vet Den, honom mig gaf: Han styre det allt till det bästa.»

Härpå talade snart den varubepresande Ontrus:

»Likasom odlarn vårdar det träd, han sådde, och ständigt Ser på dess växande stam och vattnar och väntar sig fägnad,

Så gör äfven en far med sitt barn; må den unga be- ständigt

Tänka på faderns bekymmer och bli hans glädje i stället.

Ännu finnas här två, som jag önskade känna: — den raske

Ynglingen der och den blomstrande flickan, han leder behagligt.

Vacker är han, och hon kan bäst jämföras med Hedda.»

Honom svarade åter den ärlige Petrus och sade:

»Drängen skådar du der, den snabbe, driftige Anders, Son till en ädel man, Zacharias, värden på Hjerpvik. Prisar du ynglingen nu som rask i den flyktiga dansen, Dubbelt skulle du höja hans lof och beundra hans ifver,

Såge du honom en gång, der i svett han rödjar sin faders

Kärr och, stark som en björn, uppbrbyter den rotade granen.

Flickan, förståndige vän, är min dotter, den äldsta, vi ega,

Anna och jag; hon sköter vårt hus och spädare syskon, Lindrande moderns möda med flit, som döttrarnas pligt är.»

Honom svarade rörd den varubepresande Ontrus:
 »Lycklige, trefalt lycklige du, som sitter i vänners
 Krets, värderad och känd, och trampar ej främmande
 trakter.

Lugn betraktar du här en trogen maka och skådar
 Vål uppfostrade barn, som blomstrande plantor vid
 bäcken,

Medan en annan, från fädernebygd och bekanta och
 fränder

Skild, kringtågar, försmådd som den oupplösliga gåtan.»
 Sade och snyftade sakta och grät; klartindrande tårar
 Rullade ned på hans kind och vätte det yfviga skägget,
 Men som en honing ljuf flöt saknaden genom hans
 ådror:

Ty han mindes sitt hem, han mindes det isiga hafvets
 Stränder och Dwinas flod och det varurika Archangel,
 Och han tänkte dervid på sin hustru, som suckade
 ensam

Ofta i dagens bestyr och ofta i nattliga hvilan,
 Samt på sin älskade son, den späda, som lemnades
 fjerran,

Jollrande än och stammande fadersnamnet med glädje.

Nionde sången.

Sådan sörjde han nu, den varubepresande Ontrus,
 Och uppväckte hos mången de svalkande tårarnes
 vällust.

Afven fuktades du, förståndige Petrus, i ögat,
 När på din hustru du såg, den goda förståndiga Anna,
 Och på din reslige son och din väl uppfostrade dotter,
 Gladt erinrande dig, hur på Tjäderkulla de samfält
 Bodde i ostörd ro som fogelungar i nästet.

Begge gräto de der af sorg och glädje i vexling,
 Medan de drucko sitt öl och sågo den långa minetten

Slutas och hörde fiolernas sorl nedstämmas och gigans.
 Men då reste sig hög Zacharias, värden på Hjerpvik,
 Lemnande säte och rum vid öfversta änden af bordet,
 Och framträdde med manliga steg allvarlig på golfvet.
 Alla betraktade strax med förvånade blickar den gamle;
 Ty så var han att se som ett åskmoln, när det på
 fästet

Tågar i rodnande prakt och kyler den qvalmiga dagen.
 Hotfullt stannar det då omsider; den fjättrade vighen
 Bryter sig lös med dån och bestrålar det yppiga regnets
 Genomskimrade skur; men odlaren häpnar och fröjdas,
 Skådande himlen i hot och tvinande tegen förfriskad.
 Sådan syntes han nu, Zacharias, der han betänksam
 Gick till sin aktade måg och sin dotter, som nära
 hvarandra

Sutto och vaxlade kärliga ord på den rymliga bänken.
 Skyndsamt stodo de upp, då de sågo den åldrige nalkas,
 Båda, och lyssnade till, om han hade en sak att befalla.

Men det klappade re'n på hans läpp, det besinnade
 talet,

Längttande ut, och han tog den raske Mathias vid
 handen,

Tog sin dotter också och fordrade tystnad och sade:
 »Äfven att dansa är väl på sin tid; jag tadlar ej dansen,
 Tadlar ej heller joller och skämt, då det öfvas an-
 ständigt;

Men man hör dock ej alltid, så länge det skiftande
 lifvet

Varar, fiolers ljud och gigor, som mana till polska;
 Glädjen sändes ej heller så rik till den bördiga jorden,
 Att den beständigt förmår med vederqvickande håfvor
 Hugna en menniskas själ och böja dess sinne till
 skämtet;

Derför gagnar det väl att i tid påminnas om allvar.
 Äfven det vacklande barnet förstår, hvar lära för-
 utan,

Njuta sin lycka och vet att trifvas och leka i glädjen
 Men att vid hårdare dar och vid mödosammare pligter

Handla med mod och hvad rätt, hvad orätt skilja med
kloket,

Dertill måste du öfvas af många betänkliga skiftens
Vexlande lopp eller ledas af den, som mera bepröfvat.
Derför är det ock väl att höra den åldriges varning.
Först må du gömma, Mathias, de ord, jag dig lägger
på hjertat,

Tretio-årig sjelf den sextio-årige gubbens:

Låt din förtröstan ej gro på ditt hemmans te-
gar allenast.

Sörj ej mer, då du mister en sak, än du glad-
des att få den,

Sist gå så med din hustru till doms, som du går
med ditt öga!

Enkla synas de väl, de herrliga språken, af fädren
Ärfda från barn och till barn, men huslig lycka och
välgång

Växa ur dem som blommor ur ängens bördiga sköte.
Se, hvad du eger, och allt, hvad af människohänder
ihopbragts,

Har sin fiende ock, olyckan: din lofvande åker
Härjas af hagel och frost, och din hjord förstöres af
vilddjur.

Så omskiftar din lycka, som snö försvinner om våren,
Är den ej tryggad på fastare grund än på jordiska
håfvor.

Men då du lider en skada, betänk, hvad glädje dig
skänktes

Af det förlorade först, och väg derefter din saknad,
Och jag tror, du ej då skall sörja din hjessa till grå
hår;

Ty, som sparfven från år till år förstorar sitt näste,
Öker ock människan gerna sitt bo och värderar ej
mycket,

Hvad hon förvärfvat re'n, ty det icke förvärfda är
mera.

Men mot din hustru vare du mild, som det egnar den
starke,

Jemnt erinrande dig, hur mycket den svaga dock gagnar,

När hon med foglighet vänjes att se i mödan sitt nöje.
 Ty så säger jag dig, och så är en hustru för huset,
 Likasom bandet, som sluter omkring det rymliga stopet;
 Kraftlöst synes det visst och spädt och ringa till nytta,
 Men försök dock en gång att förstöra det: remna vid

remna,

Lagg afsöndrad från lagg skall du se och ölet om-
 kringspildt.

Derför gå med din hustru till doms, som du går med
 ditt öga.

Men, förståndiga Hedda, till dig vill jag tala ånyo,
 Såsom jag plantat förut i ditt bröst allvarliga läror
 Från den dag, då din mors mildt varnande stämma
 var tystnad,

Och på mig ensam föll det tunga bekymret om barnen.
 Ofta har jag dig sagt, hur den bräckliga qvinnan be-
 ständigt

Måste vid tålmod och vid eftergifvenhet vänjas,
 Ty att af andra bero är dess lott, men hon märker
 ej tvånget,

När hon viker, hon märker det blott, när hon vredgas
 och trotsar.

Se, det säger jag nu, och tror, du skall se det be-
 sannadt,

När du som maka en gång åtföljer Mathias i lifvet:
 Friden knytes af ingen, om ej af hustrun i huset.

Åfven en godsint man kan ledsna ibland och på henne
 Hämnas en grannes bitande ord, en tjenares tröghet;
 Men då egnar det henne att blidka hans hetta med
 saktmod.

Tyst må hon tåla hans knot, tills ifvern lemnat hans
 sinne,

Likasom björken böjer sin topp för ilen och tåligt
 Väntar på aftonens stund, när stormarne längta till hvila.
 Snart nog ångrar han allt det hårda, han sagt i sin
 vrede,

Om ett förtörnande svar ej ligger och retar hans sinne,
 Och han önskar ej mer än att godhet gälda med godhet.
 Så blir lugnet befast, och sämjan växer, och qvinnan

Tryggar sig glad vid den starkares arm och beskyddas af honom;

Sjelf han eger sin fröjd i henne och ger för den kära Lif, om det gäller, och gods, som den tandbeväpnade hunden

Stannar mot vargen med mod för hjorden och trampar och trampar,

Färdig att kämpa för den, och föraktande hotet af döden.

Men hvad förnämligast gör en människas lycka i världen,

Binder makar i frid och förliker och tröstar och gläder, Är gudsfruktan, som aldrig är mätt af det goda och rätta.

Denna förvaren båda och lefven och rörens i den blott. Den gudfruktiges ro är som furan, vuxen på heden, Tryggad och fast, ej böjer en storm den väldiga stammen;

Samlas ock många att hugga den ned med förenade krafter,

Går det ej lätt, manhaftiga slag, väl öfvade armar, Långt dagsverke behöfs dertill och yxor af godt stål.» Så förmanande slöt Zacharias, värden på Hjerpvik.

Genast var det att se, hur de öfrigas tigande läppar Öppnades hastigt till lof och beröm för det ljudande talet.

Men så hviskade mången sin granne förtroligt i örat: »O, att han drucke som nu, Zacharias, från morgon till afton;

Gerna trakterade den, som klok förnöjes af klokhet.» Medan det hviskades så, och enhvar förnöjdes af talet, Gick Zacharias tillbaka och tog välvördig sin plats in Högst vid bordet, der bänk med bänk i vinkel förenas. Ej förglömde han der att tömma sitt stop för de sinas

Stadiga lycka och väl, ej heller att röra sin tunga Ömsom i egna förståndiga värf och ömsom i andras, Såsom han mycket sett och mycket bepröfvat i världen.

Men på den ärlige Aron, som lagt fiolen på bänken,
 Medan han sorglös satt och torkade svetten ur pannan,
 Höll välaktade herr kommissarien sitt öga beständigt.
 Honom värderade så den förståndige herrn, att han
 hellre

Låtit omsider sin yppersta dräng borttåga till andra,
 Än han den åldrige släppt ur sin gård. En fradgande
 stäfv

Tog han i handen till slut och bjöd den gamle och
 sade:

»Aron, min vän, drick öl och förfriska dig, som du
 förtjent har

Genom din polska, som ljud som ett nordanväder i
 furan,

Se'n må du kasta din tiggarestaf på den blossande
 brasan.

Här må du lefva, min vän, på din ålderdom lugn och
 betryggad,

Beten meta åt mig, då jag fiskar med krok

Jaga från åkern svinen och höns och tuppar ur träd-
 gåln.

Slikt må om sommaren bli din befattning, den hår-
 dare vintern

Må du förnöta i stugan och sitta med pipan i munnen,
 Bindande ryssjor och nät och lappande hålen på noten.»

Stäfv

Rulla, men glad i sin själ genmålte han: »prisa och
 tacka

Vill jag min Gud, som mig förde till er, välaktade
 herre!

Mycket jag pröfvat, det värsta af allt för den grånade
 gubben

Var dock att vandra omkring som det irrande molnet
 i luften,

Utan att känna ett rum för den efterlängtnade hvilan.

Ofta med ängslan såg jag på färder från socken till
socken

Från landsvägen emot kyrkgårdarne. 'Aron,' jag
tänkte,

'Åfven den uslaste här i den by, du tågar igenom,
Har dock sin tröst och sin borg der inom den hägnande muren;

Du, hvar dig unnas en gång att hvilat ditt tröttade
hufvud,

Vet ej, och främpling blir du i dödens gård som i
lifvets.

Så jag tänkte, värderade herre, och skyndade framåt.
Nu må jag prisa mig säll, ty jag eger ett hem, då
jag lefver,

Eger ett hem, då jag dör, der en vän och en annan
kan hända

Stannar och säger: 'se här göms Aron den gamle från
herrgåln.

Träsket ljuder ej mer af hans morgonsånger, hans giga
Klingar i stugan ej mer; men den åldrige sofve i frid
här.' »

Sade, och grät af glädje och tömde det fradgande ölet.

Så samtalade dessa och lyssnande bidde de andra.

Sedan skötte man åter med glädje den stojande dansens
Muntra bestyr, och den fattige var som den rike vid
godt mod;

Ty man saknade ej fioler och skrällande gigor,
Polskor, minetter, förplägning och ord i den rymliga
stugan,

Medan man firade der till gryende morgon i samdrägt
Männernas lyckade jagt och de älskandes raska för-
lofning.

H A N N A.

Utgifven första gången år 1836.

Till den första kärleken.

En gång min första kärlek frågte jag:
Min lefnads stjärna, säg, hur tändes du,
Och hvadan eger du ditt milda ljus?
Då sade stjernan: har du sett nå'n gång,
Hur lätt en flyktig sky kan skymma mig?
Jag sade: än med mörker, än med ljus
Ett moln gått upp och dolt dig för min syn,
Dock brann du lika klar, se'n det försvann.
Och stjernan sade åter: har du sett,
Hur lätt en jordisk dag fördunklar mig?
Jag sade: mången jordisk sol jag såg
Gå upp i glans och öfverstråla dig,
Dock gick den ständigt ned, men aldrig du.
Då sade stjernan: tror du på mitt ljus,
Och vill du tända lifvets hopp dervid?
Jag sade: bortom molnet log din blick,
Och bortom dagens bländsken brann du klar,
Och bortom grafven skall du lysa än.
Då sade stjernan: vet du, hvad jag är?
En suck jag är ifrån din egen barm,
Som sökt med fridens hopp en högre verld;
En blixst jag är utaf ditt eget lif,
Som flög i strålar till sitt hemland upp;
Ett solljus är jag af din egen själ,
Och i min milda låga lefver du.

Första sången.

Liksom den bäck, der rann.
 För den, som rinner här,
 Vi voro för hvarann.
 Så länge du var der.

Glad midsommarens qväll re'n nalkades. Solen i
 vester
 Strålade klar och kastade ljus på den landtliga prest-
 gåln,
 Der uråldrig den låg vid den speglande viken af in-
 sjön.
 Men i sin kammare satt vid fönstret den vördige pa-
 storn,
 Rökte sin pipa och blickade ut mot vägen i längtan,
 Stundom med handen fläktande bort den skockande
 röken.
 Glad han i afton väntade hem från Åbo sin enda
 Älskade son, ett år, om ej mer, re'n saknad i hemmet.
 »Går din examen väl och du kommer med hedrande
 vitsord,
 Bjud då gerna en fattig kamrat till sällskap för som-
 marn,
 Ty här vandrar du ung bland gamla och ledsnar väl
 annars.»
 Så han skrifvit, och nu han satt vid sin pipa förnöjsam,
 Väntande båda, förnämligast dock den älskade sonen.
 Men mellertid vid väfven, i hushållskammaren upp-
 stäld,
 Satt hans dotter ännu, den sjuttonåriga Hanna.
 Frisk satt flickan och röd som ett smultron, vuxet i
 skuggan,

Fri i sin lediga dräkt att sköta det ljufva bestyret.
Barmen i snören ej spänd, med ett maskfritt hjerta
inunder,

Vidgades fullt och lyftes af andedräkten i vågor,
När med sin blottade arm hon slängde den rörliga
spolen.

Men som en spegel klart var ögat och lyste af glädje.

Länge hon väfvit ännu, om helgens timme ej ingått,
Glad att skåda en rand allt efter en annan sig fylla;
Men då hon ljudet förnam af det klingande uret i
kammarn,

Hörde hon upp att trampa sin väf, nedlade i korgen
Rullar och garn och strök ur pannan den svettiga
locken.

Sedan besåg hon sitt verk, af belåtenhet lockad att
småle,

Fattade saxen ibland och jemnade trådar, som brustit,
Tigande, men i sitt sinne likväl hon talade detta:

»Visst en sötare väf ej funnits än denna; hur vackert
Randar ej blått och rött och en tråd af det gula i
kanten!

Hade jag re'n en klädning deraf att bära i morgon!
Visst, då jag bär en sådan och kommer ur kyrkan en
söndag,

Litet ifrån bondflickorna skild, och stannar på trappan,
Röd af värmen och grann och nättare mycket än alla,
Sneglar enhvar på mig och afundsjukas i tysthet.

Men då den aktade herrn, den rike befallningsman,
kommer,

Spotsk och förnäm, och alla med vördnad vika för
honom,

Måste han stanna och kyssa min hand, så gammal han
än är.»

Så hon tänkte och log och gladdes i hjertat och
uppsteg,

Öppnade än ett fönster och njöt, lätt flämtande,
svalkan,

Medan syrenernas doft, med trädgårdshäggarnas blandad,
Strömmade in och fylde det genomfläktade rummet.

Men i det samma syntes i dörrn den gamla Susanna,
Hvilken i många vexlande år, sorgfällig och trogen,
Släpat för gården och trätt med försumliga pigor beständigt.

Denna nu kom andtruten och talade genast och sade:
»Skynda, mamsell, fäst kam i ert hår, knyt klädningen bättre,

Tag guldringar på fingren och sidenschalett på er hals snart,

Ty nu gäller det mycket, och nu är lyckan i gården.
Se, då i köket jag står och tittar som hastigast utåt,
Kommer befallningsman hit helt ny; ny blänkte hans kärra,

Ny var hästen, ej skådad förut, och flög som en stormvind,

Ny var äfven hans dräkt och undransvärdig i fågring.
Men då jag skyndade ut och kom nyfiken på trappan,
Såg jag den aktade herrn, hur han helsade alla på gården,

Gammal och ung, och hans öga var mildt att skåda som solsken.

Häpnad fylde min själ, och jag neg, då han nalkades trappan,

Djupt, att det bräckliga knät knappt maktade resa sig åter;

Så af vördnad jag neg och ärnade digna på stället.

Men nu gick han ej tyst som förut och förmäten förbi mig,

Utan han såg helt vänligt och talade: 'Gamla Susanna,'
Sade han, 'nu är det tid, att du spänner ditt öga och vakar,

Ty snart kommer jag hit och förpantar det bästa i gården.'

Så han sade och log, och en mening låg i hans löje,
Hvad kan detta betyda? Ett ord, fast tala jag velat,

Fann jag ej då. Ett band låg öfver min tunga, och
tårar

Trängde i ögonen fram, då jag hörde den mäktige
herren

Skämta som andra och ej förakta den ringare mera.
Lätt dock gissar jag nu, hvad han mente: att allt han
förnyat,

Kärra och drägt, betyder helt visst, att han ärnar
förändra

Lefnad också och ej mer föråldras allena och ogift;
Men att han kom nedlåten och helsade alla på gården,
Dermed sade han: så skall jag komma som känd i en
framtid;

Åter att mildt han log och lofte förpanta det bästa,
Tydde på er, som den ärade vill bortföra som maka.»

Hjertligt skrattade åter den sjuttonåriga flickan,
När hon betänkte den åldrigas ord, hur förunderligt
vore,

Om hon den runda, vördiga herrns värderade maka
Blef, och som fru fick gå allvarlig och sitta i soffor.
Men då hon skrattat en stund och fäst sin fläta med
kammen,

Tog hon spegeln i handen och vände sitt lockiga
hufvud,

Full af behag, och såg sig med fröjd och talte tillika:
»Gamla Susanna, tycker ni! Skulle han välja en sådan,
Ser ni ej lätt, hur ung och hur oförståndig jag synes?
Fy, jag är sjelf snart rädd för mitt öfverdådiga öga.
Skulle han välja en sådan, då re'n i närmaste socknar
Mången han funne äldre än jag, långt klokare flickor,
Sediga, icke som jag förgjorda att skratta beständigt?
Skall han ej minnas ännu, hur jag förr, då han kom
i min barndom,

Rymde försagd och skrek, då man ville förmå mig
att helsa,

Tills han omsider förstod att med guldurnyckeln och
klockan

Snärja mitt öga och locka mig, tokiga fjolla, i famnen.

Dock, hvad tänka vi på, hur skulle han, femtioårig,
Söka sig brud, då som ung han älskat att lefva allena?»

Leende talte hon så och prydde sig, glad i sin fågring,
Tog guldringar på fingren och tillknöt klädningen
bättre,

Men i det samma öppnades dörren, och den vördige
pastorn

Blickade in och nämnde vid namn sin dotter och sade:
»Hanna, min dotter, kom, se'n du lagat din klädsel i
ordning,

In i min kammare snart, att höra ett ord om din
framtid.»

Sagdt, och han tillslöt dörren och gick. Men förvåning
hans dotters

Hjerta betog, och af aningar fylldes det lekande sinnet.
Spegeln glömde hon strax och nöjet att tänka på
kindens

Rosiga hy och sitt mörknade hår och sin blick och
sin ungdom;

Allt förglömde hon genast och sprang till den åldri-
gas sida,

Färdig att söka sig skygd; men hon talade häpen och
sade:

»Råd mig, gamla Susanna, och säg, hvad måste jag
göra?

Måste jag stå för den ärade herrn och begäras af
honom,

Spricker min kind af blod, och mitt hjerta hoppar ur
barmen;

Så förskräckeligt trodde jag ej det vara att giftas.»

»Hå, hå», svarade leende slugt den gamla Susanna,

»Nu är det annat, mamsell, än att frukta och vara
förlägen.

Se, snart ändras dock allt. När vigseln varit, befaller
Mannen, och hustrun lyder och räds att ej vara till
nöjes;

Mildare brann, och barmen sin våg re'n saktare häfde,
Rörde hon nyckeln lätt och i faderns kammare trädde.

Rodnande syntes hon der, i sin blyghet ljuf till för-
undran;

Lik en strimma af sjön, som, af morgonstrålar be-
gjuten,

Smyger sig in och rodnar emellan skuggiga lunder,
Sågs i sin fågning hon nu emellan de gamla i kammarn.
Men af förtjusning greps den rike befallningsmans
hjerta,

Sinnet af värme mjuknade upp, och kärlekens sötma
Blandades mild som honing i bloden och smekte hans
ådror.

Pipen stälde han strax med belevfvenhet undan och
framsteg,

Prydlig i later och gång, och helsande flickan med
handkyss.

Ordrik var han dock icke, den aktade herrn, till en
början,

Utan han plirade ömt och myste med munnen allenast.
Men i sin länstol talade så den vördige pastorn:

»Hanna, min dotter, mycket du än ej skådat i verlden,
Väl du dock vet, att en menniska föds att försvinna
på jorden,

Likasom röken skockar sig här och stiger ur pipan,
Synlig en stund, och lätt af en fläkt förskingras en
annan.

Men för den vise, mitt barn, är sådant en varning att
akta

Tiden och se till sitt hus och vara beredd, då man
kallas.

Derför har jag också rätt ofta i stojet af dagen,
Ofta i nattens lugn på din framtid tänkt och med oro
Fruktat att nödgas lemna dig här allena och värnlös.
Nu är bekymret förbi, om du fyller min önskan och
räcker

Honom din hand, den aktade herrn, som står vid din
sida.

Väl är lidelsens tid förbi för den ädle, men helsan
 Dröjer ännu, och kraften är qvar att råda och handla,
 Så syns ingen, som tyns af ålderdom och af krämpor.
 Tänker du åter, hur rikt och hur öfverflödigt han eger
 Allt i sitt hus, hur aktad han är af alla och ärad,
 Finner du lätt, att ej mången som han kan skänka
 en flicka

Lyckliga dar, och du lär att skatta det goda, han
 bjuder.

Pröfva dig då och beslut, om du vill som maka den
 ädle

Följa och gläda hans lif och dela hans häfvor tillika.»

Rodnande djupt åhörde den sjuttonåriga flickan
 Talet och blickade ned och kunde ej svara af häpnad.
 Men den förståndige herrn, den rike befallningsman,
 gladdes,

Full af förhoppning, och log och gnuggade händren
 och sade:

»Hade jag färdigt re'n det nyss upptimrade huset,
 Kunde jag skryta kanske och säga, att ingen i nejden
 Fört till en sådan boning en ung och blomstrande
 maka,

Så stolt höjer det sig, två våningar högt, på sin kulle.
 Men inredningen räcker evinnerligt länge, förgäfves
 Har jag arbetare lagt som myror och skyndat och
 skyndat;

Fönstren komma ej in, och kakelugnarne fela.

Men i det gamla huset är allt uppfejadt och lagadt,
 Rummen drifna på nytt, allt under mitt öga, tapeter —
 Knappast eger jag mod att säga, hur dyra de blefvo —
 Satta i saln, förmaket och äfven i kammarn der inom,
 Så att man der kan möta också en vinter, då kölden
 Jagar oss in, och vi älska det trefliga tjället och
 brasan.

Kom därför till min fröjd och dela min lycka tillika,
 Kom re'n snart mot hösten, då allt är yppigt i träd-
 gån,

Rosorna blomma ännu och krusbärsbuskarne gulna;

Kanske mognar ett äpple också, om sommarn är
vacker.»

Så han talade glad och gnuggade händren och fortfor:
»Frukta mig ej, fast äldre jag är och tar mig en bister
Min, då det fordras ibland, som kan hända ni sett
mig vid kyrkan

Lyfta förtörnad min käpp och skrika åt bönderna
stundom;

Annat akta ej dessa och lyda ej, utan att klappas.

Sådan är jag dock ej mot alla, så farlig på långt när
Icke, och er, er ville, min själ, jag bära på händren.
Fira er skulle jag, bygga för er, plantera och laga
Allt, som ni funne det bäst, och penningen skulle ej
sparas.

Ve, att ej sommartiden också köpmänner besöka
Landet och hemta oss kram! Jag säger, en klädning
af siden

Såge ni re'n i er hand, om den kunnat vägas med
guld upp.»

Mera talade ej till sitt pris den aktade herren,
Utan han teg och gladdes af hopp, frikostigt i tanken
Hvälfvande mycket ändå, som han ville förära sin
fästmö,

Löst och fast; njugg var han ej nu, den gamle, i glädjen.

Men på sin dotter blickade mildt den vördige pastorn,
Rökte och log och talade snart halft bryende detta:
»Gå, min dotter, för dig må det skicka sig bäst att
ej genast

Svara, som hade du tänkt på en friare redan på för-
hand;

Men för den aktade herrn går snart en dag och en
annan,

Medan han väntar på svar och du öfverlägger och
lugnas.»

Så han sade och log. Men lättare klappade dotterns
Hjerta, och glad i sin hog begaf hon sig åter ur kam-
marn,

Svalan den glädtiga lik, som kommen af våda i rummen
Bäfvat en stund och finner den öppnade dörren och
flyktar.

Sådan lemnade nu den befriade flickan de båda
Gamle, att hvar på sin plats, med en lättrökt pipa i
munnen,

Orda om jordens ans och göra till byggnader utkast;
Sjelf hon i farstun trädde och gick ur farstun på
trappan,

Spanande efter en vän, att yppa sitt hjerta och rådslå.
Just den, hon sökte och önskade se, den förtrogna
Johanna,

Fostrad som dotter mer än som tjänarinna i huset,
Såg hon och bjöd med en vink af den lyftade handen
att nalkas.

Denna förstod det och slöt att pryda den lutande
stugans

Trappa med blommor och löf och kom rödbrusig och
svettig.

Ingen märkte de båda, och tysta de smögo sig undan,
Först i salen och dän i den ensliga kammarn der inom;
Men der talte bekymrad den sjuttonåriga flickan:

»Lyssna, Johanna, om någon du hör, om någon i salen
Smugit sig re'n, gå tyst och titta i fönstret, att ingen
Står bland syrenerna gömd der ute och spetsar sitt öra!
Vet du en underlig sak, en förunderlig — skratta
blott icke —

Vet du, så barnslig jag är, begärs jag dock re'n af
en fästman.»

»Fästman!» ropte förskräckt den vackra Johanna och
fälde

Händerna ned, »helt visst har den stolte befallnings-
man friat?

Väl anstod det den åldrige herrn att söka en sämre
Flicka än ni, en mera beqväm att dagar och nätter

Värma hans svalnade famn och smittas af ålderns för-
vissning.

Akta er, låt hans skatter och guld ej fångsla ert
hjerter,

Akta er, saknad och harm är den femtioåriges hemgift.
Hvad, om den gamles teg är större än andras, hans
boning

Högre sitt tak, på våningar höjdt, mot himmelen
sträcker,

Borta är lyckan ändå: för trefnaden gulnar ej axet,
Kärleken sitter ej mild i den målade salen och glädes,
Sorgen sitter der blott, och förtreter i kamrarne
dväljas.

Se, der blomstrar i prakt den åldriga häggen vid
fönstret,

Rik, att ett träd ej finnes med den jemförligt i träd-
gåln;

Såg jag dock nyss, då jag kom, att under de yfviga
bladen

Krälade mask; knappt hade jag mod att bryta en
blomma.

Så i den gamles gård, om ock stor den lyser och
praktfull,

Gömmer sig ledsnaden skygg för dagen, och krämpor
och olust

Fästa sig under häfvornas glans och smitta det goda;
Derför vänta ännu, tills en yngre med varmare hjerta
Bjuder er ringare skatter kanske, men gladare dagar.»

Henne med undran svarade då den vänliga Hanna:
»Har du väl mer ditt förstånd, och tänker du på, hvad
du talar,

Toka, som tror, att man ej kan följa en gammal med
kärlek,

Vårda hans hus och njuta med fröjd det goda han
eger?

Dock, ej gammal en gång du skulle den ärade kalla,
Hade du sett, hur lätt han emot mig trädde, hur
munnen

Log, då han nalkades, ömt, och ögat strålade vänligt.
 Så syns ingen, som tyngs af ålderdom och af krämpor.
 Tänker du åter, hur rikt och hur öfverflödigt han eger
 Allt i sitt hus, hur aktad han är af alla och ärad,
 Finner du snart, att ej mången, som han, kan skänka
 en flicka
 Lyckliga dar, och du lär att skatta det goda, han
 bjuder.

Re'n då jag föreställer mig nu den ädle allena,
 Ser hur fattig han är i sin rikedom, utan en vänlig
 Hand, som det tunga lättar och ger det lätta sin
 ljufhet,

Veknar jag nästan och blir allvarlig och ville för
 mindre

Håfvor än hans gå glad att hugna den åldriges dagar.
 Sådant är kärlek, toka, och sådant kallas att älska.

Nämn mig då mer ej unga! En ung, hur kunde han
 väcka

Mera än kärlek också, om han kom, som den åldrige
 kommit,

Rik och förnäm, och lockade mig att dela sin lycka?»

»Hå hå», suckade nu den vackra Johanna; »förgäfves
 Skattas ej guldet högt, då det allt kan jemna i verlden,
 Göra den åldrige ung och en ung förlika med åldern.
 Låt då gerna de ord, jag talte, försvinna med vinden,
 Såsom de kommo med den, och blif för den gamle
 en trogen

Maka och gör hans glädje och gläds af hans skatter
 tillbaka;

Akta blott, skåda ej se'n, hvad ni än ej skådat, en
 yngling,

Er jemlike till år och med er jemnlottad i vilkor,
 Se ej ens i en dröm en sådan, att icke hans öga
 Fallor i ert, och en blick, som ej mer förjagas och
 glömmes,

Blir som en törntagge kvar i ert sakta plågade hjerta.»
 Så hon sade och teg, i sitt älskande sinne bedröfvad.
 Men då gick hon till fönstret, den sjuttonåriga flickan,

Höjde sitt hufvud och såg vidt öfver den strålände
nejden,

Såg dess lunder och berg, dess speglände sjöar i solens
Mildrade glans, långt, långt blott ställen bekanta och
ljufva,

Såg och rördes till tårar af fröjd och talte och sade:
»Finnes på jorden en nejd att förliknas med den, der
man föddes,

Der man sin barndoms dar har plockat som blommor
af tiden,

Räknade ej, blott ljufva och snart förvissnade åter?
Ser jag mot träsket, ser jag blott sund och fjärdar,
som ofta

Vaggat vår båt, då vi rott som änder från holme till
holme,

Ser jag mot lunderna, der har jag tusende gånger i
skuggan

Suttit med sömnen i famnen och tänkt. — Nu säg, hvad
jag tänkt då!

Allt är förtroligt och kärt, hvar planta, bekant som
en syster,

Skjuter om våren upp, der hon väntas, och flyttande
foglar

Komma, de samma som förr, tillbaka och bygga och
sjunga.

Skulle jag byta detta mot guld och akta en lycka
Högre, än lyckan att här få lefva med egna beständigt?
Se, nu känner jag kärlekens makt, hur en friare älskas:
Mera jag älskar min fader ändå och blomstren på
hemmets

Ängar och skogarne der och den solbestrålade fjärden.
Derför måste väl nu den ädle begära en annan,
Söka en flicka, som ej qvarlemnar så mycket i hemmet
Älskadt och ljuft och bättre förstår värdera hans
håfvor;

Sådana flickor som jag, som nödgades offra så mycket,
Menar jag, gifta sig ej med vilja, om icke de tvingas.»

Så hon sade och hann ej mera än fatta beslutet,

Hann ej ängslas ännu och besinna sig, huru hon skulle
Yppa det se'n och våga bedröfva den ärade herren;
Ty i det samma rullade fram på den banade vägen,
Skymd i en hvirfvel af dam, en kärra, och vänligt i
farten

Lyfte de resande hatten och helsade flickan i fönstret.
Denna i blinken kände igen sin väntade broder,
Klappade händren gladt tillsamman och, glömmande
oron,

Skyndade ut att se och möta de komna på gården.

Andra sången.

O, andra nejders son.
Hvi flög du dädan, säg?
O, fogel långt ifrån,
Hvem styrde hit din väg?

Re'n man helsat hvarann och med återseendets glädje
Vexlat förtroliga ord, och re'n hos den gamle i kam-
marn

Satt hans älskade son med en vän, ditbjuden för
sommarn.

Långt var åter på väg den rike befallningsman kommen,
Hvilken för många bestyr och förargliga rester i
socknen

Knappt han bygga med ord en prunkande våning och
hvälfva

Taket och sätta fönsterna in, då han nödgades resa.

Men på den främmande ynglingen höll den gamle
sitt öga

Ständigt och hörde ej upp att betrakta den strålande
blickens

Glans och hans lockiga hår och hans oförmörkade
panna,

Innan han såg hans kind af förlägenhet rodna och ögat
Sänka sig blygt. Då log den vördige vänligt och sade:
»Akta det icke, min vän, och förlåt, att mitt öga be-
ständigt

Hvilar på er, ej plägar jag så bespeja en främling;
Men i ert anlet ser jag en bild, som är dyr för mitt
hjerta,

Ser af en ädel man, af den äldste, jag egde bland
vänner,

Liksom den varmaste äfven, de oförgätliga dragen.
Se, då som gosse jag kom till skolan, kom han till
skolan,

Barnslig likasom jag, och vi sattes i bredd med hvar-
andra.

Knä vid knä der sutto vi se'n och delte gemensamt
Lexornas börda och lekarnes fröjd och berömmet och
agan.

Men då med sommarns sprickande löf och med drifvan
om julen

Friheten kom och vi foro enhvar till det saknade
hemmet,

Var det i glädjen en sorg att lemna hvarandra och
skiljas;

Åter när skolan kallade oss, och ömma föräldrars
Armar och syskonens krets vi lemnat med tårade ögon,
Var det i sorgen en glädje att vänta hvarandra och
mötas.

Så i de lyckliga år, när lynne förenas med lynne,
Lätt som en telning viras omkring en annan och
växer,

Växte vi upp tillsammans, och en var viljan i båda.
En var viljan ännu, då vi vetenskapernas förgård
Bytte mot helgedomen en gång och sökte af ljusets
Heliga skatter en lott att ega och sprida i verlden.
Täflande följdes vi åt, och det samma, som gladde
den ena,

Gladde den andra också att veta och känna och lära.
Men då med lagerns krans på vår panna vi stodo
omsider,

Lika i mognad ännu, och från ynglingens slutande
bana

Sågo mot kommande år och mot värf, som väntade
mannen,

Egde ej jag ett minne, som han ej egde tillika,

Egde ej han ett hopp, som för mig ej varit det
samma. —

O, då vi skildes se'n — som han sjunger, den älsklige
skalden —

For han för evigt dit, jag hit. Bekymren i lifvet

Kommo med pligter och år och fäste på kärleken
bojor.

Långt på en enslig ö, der vår kust nedskjuter i söder,

Lefde den ädle och dog, som lärare älskad och vördad;

Jag vid en bortglömd vik af en insjö fjerran i norden

Grånat, och länder skilt och tider förvandlat oss båda.

Icke dess mindre ännu, då jag ser hans blick i ert öga,

Ser hans färg på er kind, hans bild och hans själ i
ert anlet,

Glömmer jag år, som förgått, och skiften, som varit
emellan,

Glömmer jag ålderdomen, som nu mig tynger, och
lifvets

Sorger och döden, som lagt sin hand på den saknade
redan,

Allt jag glömmer och tycker mig än till hans sida
förflyttad,

Ung och med spelande hog och med svällande hjerta
som fordom.»

Så han sade och såg på den främmande ynglingen
ständigt.

Denne med undran tvekade så i sitt sinne och tänkte:

»Männe den åldrige nyss ej hörde mitt namn, då det
nämndes,

Döf i sin glädje för mig som främmande, eller kan
hända

Var det en annan vän, som han skattade mer än min
fader?»

Så han tänkte och vände sitt ord till den gamle och
sade:

»Hade jag nyss fått stå vid ert knä, högvördige pastor,
Smekt af er vänliga hand och lutande lätt på er skuldra,
Hade jag trott mig höra min far, den saknade, tala.
Sådan satt han också och talte om flyktade dagar,
Talte med tårar ännu om en vän, som delat hans
barndoms,

Delat hans ungdoms glädje och sorg, omistlig i båda.
Än, då med brutna krafter han låg, och min mor vid
hans dödsbädd

Grät, och jag fattat hans hand, den äldste i syskonens
skara,

Talte med svikande stämman han så: 'en fins, för mitt
hjerter

Dyr som din moder och du och de små, jag lemnar
omkring er.

Kommer du en gång, barn, som en fogelunge ur nästet
Ensam och värnlös ut i den ogästvänliga världen,
Länka din bana hän till den ädle och bringa min
helsning.

Varmare skall i hans tjäll du än annorstädes emottas,
Höra ett välkomstord, som menas och säges ej endast,
Finna ett öga, som gläds att betrakta dig, gläds, att
ditt anlet

Visar ett drag, ej sedt och ej glömdt se'n gladare
tider.'

Så han sade och nämnde ert namn, högvördige pastor!»

Knappast hade till slut den främmande ynglingen talat,
När med en strålande tår i sitt öga den gamle från
stolen

Reste sig upp: »o son af den älskade», sade han stilla,
»Bild af en bild, som ständigt jag bar i mitt saknande
hjerter,

Kom, att i dig jag må famna ännu den ädle, som
bortgått.

Ej som en främling här hos främmande, ej som en
gästvän,

Bjuden för sommaren blott, må du lefva och röras
 ibland oss;
 Kär som en skänk af himlen, en son, är du kommen,
 och tacksam
 Tar jag dig nu och i dig min ålders glädje emotser.»
 Så han sade; och upp gick dörren, och glad i sin
 omsorg
 Trädde hans dotter in, med en glänsande bricka på
 armen.
 Koppar bar hon och fat och en kanna. Det ångande
 teet
 Spridde sin doft, då hon skred med sin lindriga börda
 till bordet,
 Der i sin faders famn hon ännu såg främlingen sluten.
 Varsam, full af förundran och rädd att störa den gamle,
 Började flickan ställa en kopp vid den andra i
 ordning;
 Men till sin dotter talade då den vördige pastorn:
 »Lemna bestyret, mitt barn, för en stund och kom
 att en systers
 Kyss åt en yngling ge, som så främmande varit dig
 hittills.
 Se, för en framtid är han din bror, en son af din
 faders
 Ädlaste vän, och för honom är du en älskande syster.»
 Sagdt; och en ljuf, lätt flammande sky, halfmulen
 af oro,
 Spreds vid den åldriges ord på den sjuttonårigas anlet.
 Tvekande stod hon, dröjde och teg, men mildt i sin
 bäfvan
 Föll med en stjernas skyggande blick på den främ-
 mande ögat.
 Denne ur faderns famn sig skilde och nalkades flickan,
 Fattade sakta dess hand och rörde dess glödande
 läppar
 Lätt som en sommarvind med en kyss, ej mött och
 ej undflydd.

Icke ett ord blef taladt. Med ömt, halft tvekande
saktmod
Drog hon sin hand ur ynglingens hand, den blom-
strande flickan,
Ordnade kopparne snart och den doftande drycken
omkringbar.
Men då sitt lätta bestyr som värdinna hon slutat och
uppfyllt,
Tog hon sin bricka på armen igen och lemnade rummet.
Ingen i farstun hon fann och i hushållskammaren
ingen,
Ensam kom hon och satte sig tyst på sitt bräde vid
väfven,
Lutande armen mot den och mot armen sin lockiga
panna.
Känslor, ej kända förut, som vaknade andar i hjertat
Närde hon stilla och log och tårades, sjelf som en gåta,
Sjelf som en gycklande dröm för sin ljuft förvirrade
tanke.
»Hvarför», tänkte hon, »dröjer jag här, som jag vore
förtrollad,
Har jag ej mycket ännu att bestyra? Syrener och
häggar
Bjuda mig blommor och löf, och likväl oprydd för
de komna
Står vindskammarn ännu. Visst måste den främmande
tjusas
Af mossväggarna der, med mörknade taflor behängda;
Ser han då ut, som vore han van att mötas af sådant?
Kunde jag komma mig upp och företaga mig något,
Skulle jag lättare bli och den oförklarliga oron
Lemna min själ. Hvad tåras jag för, hvad suckar jag
öfver? —
Dock om jag dröjer en stund vid allvarsammare tankar,
Är det för mycket kanske, och har jag ej nog att
besinna?
Sommarn kommer och flyr, snart nalkas oss hösten,
och ensam

Sitter vid väfven jag då och kastar min spole och
ryser,

När stormilarne slå med stelnade skurar mot rutan.
Tom är gården och tyst. Min bror är borta och borta
Äfven den andra, min far vid en bok i sin kammare
slumrat;

Allt är ödsligt och hemskt, som i grafvar går man i
rummen.

Nå'n gång hör jag kanske, då det qvällas, en bjellra
vid trappan,

Skyndar med ljusen, väntar och ser, och befallnings-
man kommer

Mulen och pratar en stund och berömmar sin boning
och reser.

Är då så ljuft allt detta, och borde jag annat än gråta,
Borde jag annat än gråta också för sommarn? En
okänd

Väntas och visar sig knappt, förr'n redan han är som
en broder,

Kysser mig, fattar min hand och ser med sitt strå-
lande öga

Djupt i mitt hjerta, som finge jag ej förborga det
minsta.

Hvad blir sådant till slut, om det räcker en månad
och mera?»

Så hon tänkte, i ord ej mycket, det mesta, en blomdoft
Liknande, flög med suckarne bort och kunde ej fångas.

Men med en korg på sin arm, till bräddarne fylld med
konvaljer,

Friska och plockade nyss vid den sorlande bäcken i
hagen,

Kom i det samma i stugan igen den vackra Johanna.
Farstun ville hon än långt grannare pryda med löfverk,
Sätta buketter i glas för rummen och kammarn på
vinden

Fylla med blomster-ångor, att ljuft för de komna den
första

Natten skulle förgå, och drömmarne gladare nalkas.

Först dock på hushållskammarn en blick af vana hon
fäste,

Öppnade dörren och tittade in och sin unga värdinna
Såg, då, med kinderna flammande än och ögat i tårar,
Upp från väfven hon steg och försökte att härma ett löje.

Genast glömde sitt värf den tjenande tärnan och stälde
Korgen med blommorna ned bland svalkande fläktar
i skuggan;

Sjelf med förundran nalkades hon den skyggande
flickan.

»Hvarför», sade hon, »ser jag en tår i ert mulnade öga,
Hvilka bekymmer plåga er nu, när glädjen hos alla
Vaknar och ingen fins, som ej skämtar och sjunger
och fröjdas?»

Så hon sade och såg på den sjuttonåriga flickan,
Leende gladt, som om re'n hon visste det väntade
svaret.

Denna dock älskade nu alls icke att frågas och röjas,
Utan hon vände sig bort förtretad och talte och sade:
»Ständigt låtsar du se långt mera än andra, Johanna,
Tycker dig öppna och sluta igen mitt fattiga hjerta,
Liksom din sockergryns- eller synåls-dosa det vore.
Akta, att ej omsider en udd dig pickar i fingret!
Hvilka bekymmer plåga mig? Måste det vara be-
kymmer,

Kan då ej annat plåga än de? Försök att en timme
Sitta som jag här inne i qvalmen af häggarnas dofter,
Se, om ditt hufvud ej tynges till slut och ögonen
rodna!»

Sade och svängde sig spotskt mot fönstret, att andas
i frihet

Aftonens luft och skingra sin lätta förtrytelse åter.

Men till dess sida trädde likväl den vackra Johanna,
Tigande, icke med ord hon ville försöka en ursäkt,
Ville blott vänta en gladare blick, att gladare sedan
Lemna sin unga värdinna och gå till de glömda bestyren.

Länge förmådde ej heller den sjuttonåriga flickan
 Blicka på nejderna blott kallsinnigt och visa sig mulen,
 Utan hon ångrade snart i sitt sinne det hårda, hon
 talat.

Harmen i ömhet löste sig upp, en tår, som i ögat
 Fylde sig långsamt, doldes ej mer, och sakta mot
 tärnans

Skuldra hon lutade ned sitt lockiga hufvud och talte:
 »Visst långt mindre, än sjelf du förmodar det, goda
 Johanna,

Känner du mig och förstår, hvad mitt innersta tänker
 och drömmer.

Nyss, då den gamle begärde min hand och mitt hjerta
 af ömhet

Fyldes och gerna hans ensliga lif jag förljufvat och
 tröstat,

Mente du, stolt i din tro, att man ej kan älska en
 gammal.

Nu, då en gäst har kommit från vidt aflägsnade länder.
 Okänd mer än en sky, hit drifven af vindarne, okänd,
 Talar du strax om bekymmer och tror, att jag tåras
 af kärlek.

Se, jag vill säga dig allt och ej dölja mig, spana blott
 icke

Sjelf i mitt innersta du, att jag ej blir sluten af
 skygghet.

Märkte du nyss, då han kom, den främmande, var
 han förlägen,

Syntes han mulen och tvär, som man blir, då man
 växer vid boken?

Nej, med sin spensliga rock kring lifvet och hatten i
 handen

Sprang han från källan och lyste af fröjd, då han gjorde
 sin helsning.

Se'n — och jag finner det sjelf, hur tokig jag blir,
 då han nalkas —

Ser han så innerligt vänligt och käckt och förtroligt
 uppå mig,

Liksom vore vi re'n se'n länge bekanta och syskon.

Undra då ej, att jag gråter, och gråter jag, goda Jo-
hanna,

Är det af kärlek ej, men af hat, åtminstone vrede,
Att så hjertlig han är, långt mer än det passade honom,
När han ändå är så ringa och ung, en fattig student
blott.»

Sade och bäfvade skygg och tryckte sig närmare
tärnans

Vänliga famn och gömde i den af blygsel sitt anlet.

Oron hann dock ej mer än minskas, och kinderna
knappast

Svalnat ännu, då hon hörde sin bror inträda i kammarn.
Sjungande kom han och glad, som han plägade förr,
då han lexan

Sluppit och ilade ut mot skogarne, fri som en vindfläkt.
Så han kom, men han kallade strax sin syster och sade:
»Hanna, den främmande väntar oss re'n, tag hatten
och skynda;

Innan till qvällsvard dukas ännu och den gamla Su-
sanna

Löper kring backar och berg, som hon brukar, och
ropar och söker,

Hinna vi föra vår gäst kring nejden och spana, om
folket

Samlas till lekar re'n och beredt lusteldar för natten.»
Sade och hann blott kasta en blick kring rummet och
höra

Ljudet af klockan, som slog i det samma, och glädas
att träffa

Allt som förut så förtroligt och kärt i det älskade
hemmet,

Hann ej märka, hur brydd den vänliga systemen hans
anblick

Flydde och sprang att dölja sin blick i den skym-
mande hatten.

Men då hon klädt sig, tog hon sin bror vid armen,
och båda

Skyndade ut och mötte den främmande redan på trappan.

Tredje sången.

Til hjertet, som var kallt.

Säg hur du lågor bar?

Hur kunde du bli allt

För den, du intet var?

Solen sänkte sig ned och skymdes af bergen i vester; Mild som en brud var aftonen dock. Guldskyar i luften

Summo och strålade ljus mot jorden, och ljummande
vindar

Kommo från ängarna än och lekte med ångor af blomstren.

Lätta, med sväfvande steg, som hade af vingar de lyftats.

Styrde de unga sin färd mot den speglande stranden af träsket.

Men för den främmande viste hans vän det älskade hemmets

Ljufva behag och hörde ej upp att minnas och tala:
»Ser du den rodnande sjön,» så sade han, »ser du,
hur olik

Hafvet, som suckande slår mot din hembygds klippiga stränder?

Här är grönska och färger och lif. Otaliga holmar
Skjuta ur vågorna upp, och svajande vinka från alla
Lummiga trån, som bjuda den tröttade roddaren
skugga.

Nalkas du udden, som nu tycks träffa det mötande
landet.

Öppnas en vidare rymd af vatten, och treffliga byar
Skymta på stränderna fram, och kyrkan lyser i fjerran.
Åter på andra sidan hvad fält af odlade tegar,
Bördiga, höljda af brodd, omgifna af skogiga höjder!

Innan vi resa, skjuta de ax och mogna och gulna
Skönare blott, mest sköna likväl, då vi sakna dem
sedan.

Här, der skymningen nu oss möter i skuggan af barr-
trän,

Här är siskornas lund, hit komma de första om våren,
Smekas på granarnas skott eller yfvas och sjunga i
toppen,

Liksom vore för dem blott solen och morgonen skapad.
Men då nalkas jag sakta och får mitt giller på hällen,
Skyndar och hukar mig ned vid snöret. Och fogeln
i buren

Börjar att flaxa och slå och beveka och tjusa och
locka.

Snart är kärleken väckt, den modige sångaren lyssnar
Spakare re'n och spritter ibland och qvittrar i gensvar;
Innan han anar det sjelf, är han nere på buren, och
nätet

Faller omkring och sången är slut och friheten borta.»

»August,» sade med bannande röst den vänliga systemen,
»O, att du än är grym som förut och fågnas af så-
dant!

Är det ett nöje kanske att hålla en fånge i buren
Året igenom och se, hur hon sitter allena och ledsnas?
Se'n, då hon länge saknat en ton, som ljuder som
hennes,

Förs hon till skogen och hör en like och svarar af
menlös

Glädje och narras att locka en vän, som hon älskar,
i bojan.»

Henne i ögat såg den främmande vänligt och sade:
»Tänk dock, att sådan är kärlekens sed; så gillrar
den snaror,

Stundom ett nät och stundom en famn. Ack, gerna
i båda

Lär man dock skynda, om blott af ett älskande hjerta
man lockas.»

Så han sade. Hans vän åhörde de vexlade orden
Föga, ty nejden fäste hans blick, och ställen, besökta
Tusende gånger förut, uppfylde hans tanke med
minnen.

Leende talade då den främmande ynglingen åter:
»Grymma vi kallas, vore vi så! Men grymmare mycket
Är hvar flicka, så mild och så fredlig hon tycker sig
vara.

Se bland många blott en! Vid mitt hem, helt nära
till gården,

Växte af åldriga björkar en lund, värderad och hägnad.
Nu då med höstens kallare dar de gulnade löfven
Började falla, och blott fröhängen på qvistarne höllos,
Samlades orrar ibland helt tama och åto i träden.

Men då med bössan jag smög mot planket och ärnade
skjuta,

Smög min syster, hur ledsen jag än knöt handen och
hytte,

Ständigt i spåren och bad: 'låt vara dem, rubba dem icke,
Skona de arma foglarne, broder, skona för min skull!'
Så hon bad, och då snart hon märkte, att böner ej
hulpo,

Ropte hon, klappade händerna hop och skrämde dem
ständigt.

Märk dock, hur ömsint var hon ändå? En dag, då jag
hemkom,

Mötte jag strax en bekant på vår trappa och helsade
vänligt.

Denne dock helsade ej, men tryckte blott hatten i
pannan

Djupare ned och dolde en tår och skyndade dädan.
Väl förstod jag hans sorg, och jag brydde min syster
i tysthet:

'Syster, din fästman mötte mig nyss i förtviflan och
bortgick;

Hvarför krossade du den arme?' Men hör, hvad hon
svarte:

'Är jag för gammal kanske att välja, och måste jag
tacksamt

Taga den förste, om än jag ej älskade honom det minsta?'

Leende talte hon detta, den milda, som skonade foglar. Nu, säg sjelf, hvad grymmare är: att skjuta en fogel, Eller att skjuta en pil i ett hjerta och lemna det hjälplöst?»

Så han sade. Men än på det lutande torpet vid stranden

Höll sitt öga hans vän och mindes den åldrige fiskarn, Hvilken från barndomsåren han der sett vistas och lefva.

Honom han mindes och frågade nu sin syster och sade: »Lefver han än, den gamle, och ser man hans julle på träsket

Likasom förr, när morgonen gryr eller aftonen nalkas? Ofta på stränderna här jag följt hans vägar med ögat, Mött, då han landat, hans båt och betraktat hans fänge och bortglömt

Lekar och bok vid hans tal om vindarne, fjärden och metet.»

Honom svarade rörd den vänliga system och sade:

»Bort han flyttat för alltid, och tom se'n dagar och veckor

Står hans koja vid sjön och gläder ej egaren mera.

Kunde jag dock med ett ord eller några beskrifva hans bortgång!

Ofta, som hade han känt en gäckande aning, i vintras Kom han och satt i vår stuga och rökte sin pipa vid ugnen,

Talande mycket om fisket i fjor och den stundande våren.

Hittills, mente han glad och tryckte sin tumme i pipan, Hade han hållit sig mest till sitt metspö sommarn igenom;

Nu dock ville han binda sig nät, anskaffa från staden Refvar och krokas och se'n begynna att fiska på allvar. Sådant hörde jag ofta den åldrige säga i stugan.

Våren kom, snön sjönk, skogsbäckarne började sorla,
Isen på träsket bytte sin färg, och i glittrande strimmor
Öppnade sunden sig re'n, och vattenfoglarne hördes.
Genast såg man den gamle också. Allt längre och
längre

Kunde han styra sin färd, hvar gång han syntes ånyo,
Tills att af hinder ej mer han stängdes och lätt i sin
julle

Rodde som förr kring uddar och skär, som grönskade
åter.

Då — en afton det var, och jag gick allena på stranden,
Lockad af blommornas lukt och björkarnas, längre än
vanligt —

Fann jag mig, innan jag visste deraf, helt nära hans
koja.

Men då jag såg hans båt vid landningsstället och näten
Hängda på pinnarne än och slöt, att han vistades hemma,
Ville ett vänligt ord jag säga den gamle till helsning,
Innan jag vandrade bort. — Så trädde jag in i hans
stuga.

Ensam syntes han der, på sin halmbädd hvilande stilla;
Mattare var hans öga än förr och hvitare kinden,
Döden, tyckte jag, låg re'n kall i hans bleknade anlet.
Sakta från bädden ändå, när jag nalkades, lyfte han
hufvut,

Helsade sorgligt och satte sig upp och begärde en
droppe

Vatten att släcka sin törst. Och jag sprang med en
stäfva till källan,

Hemtade vatten och gaf den döende gubben att dricka.
Men då han druckit och tyst från hans läpp jag käre-
rilet borttog,

Tog han min hand i sin darrande hand och talade
detta:

'Lemna också, då ni går, dörrn öppen, att aftonens
svalka

Känna jag får och se i min dödsstund grönskan och
vågen.'

Bortgå kunde jag ej och lemna den äldrige hjälplös

Qvar i sin nöd, så litet jag än förmådde att hjälpa,
 Utan jag öppnade dörrn och stälde mig se'n vid hans
 sida.

Luften strömmade in, gladt hördes den jagande måsen
 Ropa vid stranden, och blank låg viken, i skimrande
 ringar

Bruten allenast af fiskarnes slag, som lekte vid grunden.
 Var det ett leende då, som jag såg i hans slocknande
 anlet,

Var det en stråle af fröjd, eller syntes det vara det
 endast,

Efter i nästa minut hans blick re'n brustit, hans hufvud
 Sjunkit mot skuldran, och lifvet med sorger och glädje
 försvunnit?

Hyddan lemnade jag med bäfvande hjerta och tillslöt
 Dörren och vågade ej, förr'n redan jag nalkades hem-
 met,

Stanna och bedja en bön om frid för hans frälsade
 ande.

Skrämmande står dock ej mer för min blick den dö-
 ende gubben,

Nej, långt mer som det minne, jag får, se'n jag länge
 betraktat

Fjärden en sommarqväll mot natten, då vindarne tyna,
 Solen släcker sitt ljus, och vågorna, trötta att svalla,
 Sänka sig mer och mer och bli som en spegel om-
 sider.»

Så omtalte hon nu, hur den åldrige fiskaren bortgick.

Men re'n hade de nått lusteldarnes kulle, af ålder
 Älskad i nejden och sökt som ett samlingsställe vid
 sommarns

Skönaste fest; dit skyndade glad den stojande gossen,
 Dit gick ynglingen stolt, och med kärlek gömd i sitt
 hjerta

Flickan, och dit från sitt ensliga tjäll, långt borta i
 dalen,

Blickade gubben och såg, hur lågorna tändes i natten,
 Glada som minnen dervid i hans eget nattliga sinne.

Tom var kullen ännu, blott högt på den sandiga
kammen

Höjde sig furar mot skyn, halfbrända, med glesnade
kronor;

Icke dess mindre skyndade dit de unga på brantens
Buktiga stigar, och snart uppnådde de toppen af åsen.
Rikare röjde sig der den skiftande nejden. En ändlös
Tafla af skogar och vatten och fält utbreddes för ögat,
Klädda i skimmer ännu af aftonens mattade purpur.
Skaror af vandrare skymtade fram. Bland lundernas
stammar

Glimmade stundom en duk och försvann med den skyn-
dande tärnan,

Medan en annan fylde dess rum med vexlande färger.
Tyst var vinden, en fläkt ej rörde sig. Hjordarnas
klockor,

Kärlekens smältande sång, från ensliga stigar besvarad,
Hördes ur dalarne blott, och ibland till de döende
ljuđen

Fogade ljuft vallhjonet en ton, mångdubblad af eko.

Men till sin vän han talte, den främmande, full af
förundran:

»August, mera bekant, långt mer, än du varit mig
nå'nsin,

Är du mig nu, och jag fattar och känner ditt innersta
väsen.

Här visst ser jag den bok, på hvars strålande sidor
du läsit,

Allt, hvad du talade förr, då vi sutto i skymningen
ofta,

Jag och min syster och du, och fördrefvo med aningar
qvällen.

Lyckan af människans lott och kärleken, friden och
glädjen

Lärde du här, här väcktes din dröm om förklarade
andar,

Vänliga, skapta för oss, att bilda oss himlar på jor-
den.

Lyssna, i sångernas ljud, i den domnande sucken af
eko,

Foglarnes röster ur skyn och ur lunderna, hör du ej
englar,

Leende englar i allt, från din barndomsålder bekanta?
O, hur ser jag ej nu dem klara! På aftonens guldmoln
Segla de kring, framtindra ibland i en stråle af solen,
Blicka ur blommorna, glittra på sjön och andas i
luften;

Var det ej dem, som du mente, och dem, som du lärde
oss älska?»

Så han sade. En tår sågs fylla sig sakta i flickans
Öga och rullade ned som en daggklar perla på kinden;
Men med en halfdold suck hon frågade: »talar han
sådant,

Talar för andra han sådant, för mig upptäcker han
intet!

Sluten går han och tyst här hemma, och säger han
något,

Är det om bössan blott eller fogelfänget, han talar,
Mest dock svärmar han kring som en storm i sko-
garne ensam.

Kanske tänkte han förr på min barnslighet, tyckte en
sådan

Endast för lekar skapad och skratt; men skrattar jag
ofta,

Gråter jag ofta också, åtminstone saknar jag någon,
Någon att sluta mig till i en allvarsammare timme.

Ofta i lunderna här jag vandrat allena och ofta
Sett det samma som nu, men hur annorlunda för-
klaradt!

Skön var världen och rik, dock, tyckte jag, låg det
en saknad

Öfver naturen i allt, och den skrämde mig genom sin
stumhet:

Nu, då ni talar, är det mig så, som skulle den tala,
Säga mig: flicka, så klar och så herrlig var jag ju
ständigt,

O, att er syster kom! Om hon kom och en endaste
 sommar
 Dröjde hos oss, hur vore det ljuft att kunna med
 henne
 Vexla en tanke ibland, då det anande hjertat är rikast!
 Låt mig höra ett ord, hvad heter hon? Namnet allena
 Vore mig redan så kärt; se'n söker jag tänka mig
 henne.
 Säg dock, liknar hon er, med ett syskontycke kan
 hända?»

»Fråga ej,» svarade gladt den främmande, »ingen i
 världen
 Liknar hon, knappast sig sjelf. Den af smek bort-
 skända Maria
 Hette hon hemma förut, men för smek nu säger man
 smicker.
 Hyllad af egna och främmande, snart enväldig och
 nyckfull,
 Växte hon upp, men kär för oss alla förblef hon be-
 ständigt.
 Ville hon något och tog, då hon bad, den vänliga
 minen,
 Kunde man lätt ej neka, och, kunde man, ville man
 icke;
 Fordrade åter hon spotskt, hvad hon önskade, lydde
 man nästan,
 Lydde, om än förtretad ibland, och visste ej hvarför.
 Sådan kom hon en höst till staden, och klubbar och
 kaffen
 Började nu. På en qväll var re'n landtflickan en
 mod-dam.
 Syntes hon, såg hon ständigt en svärm balfjärlar om-
 kring sig,
 Tog hon i dansen ett steg, lorgnerades, hviskades,
 mystes;
 Allt var lyckadt och lätt, och hon såg det och lycka-
 des dubbelt.
 Då först blef hon i hast odräglig. Den skönaste dansarn

Eller en ung löjtnant med sin glimmande krage, på
dessa

Kunde en solskensblick hon kasta ibland, då de kommo;
Kom en annan, som ej, kan tänka, behagade henne,
Fick han ej tala ett ord, hur han än försökte sitt bästa,
Innan den finaste skymt af en rynka han såg på prin-
sessans

Näsa och modfäld nödgades gå att harnas i tysthet.
Då kom äfven er bror, en vild björnunge från nordn,
Teg en dag och svarte ett ja och ett nej på den andra;
Inom en vecka satt han hos oss, ej främmande mera,
Satt och talte om er, om sin barndomsålder och hemmets
Saknade bygder, om allt, som för hjertat att minnas
är ljufvast.

Stundom lyste en vår ur berättelsen, stundom en höst-
qväll

Såg man i den med glesnade löf, tungt sväfvande
dimmor,

Bleknade stjernor i skyn och en blodröd måne på
kullen.

Allt var sådant, det syns i sin verklighet, klarare
endast,

Mera af under rikt och af drömmar, vakande drömmar.
Hur han talte, begynte till slut den spotska Maria
Lyssna också, och man såg, att hon häpnade först af
förundran,

Liksom hade hon sett i en verld, helt annan än denna.
Dock, än log hon förnämt och försökte att kasta med
nacken

Lätt som förut en qväll och en annan, då länge hon
suttit

Drömmande qvar i vår krets. Förgäfves! Följande
afton

Kom hon tillbaka och satt tankfullare, längre allenast.
Ändtligt var det förbi med kapriserna. Tjustes hon
nån gång,

Dolde hon tjustningen ej, och det öfvermodiga ögat
Svälde af tårar ibland, då god natt hon sade och
bortgick.

Hvilken förändring åter i hast, som genom ett trollslag!

Hemma förtrolig hon blef, på en dans saktmodig och enkel

Trädde hon in, besvarade mildt hvar mötande helsning.
Ingen såg sig försmådd, och ingen märkte sig gynnad,
Lika mot alla hon var, och äfven den ringastes hyllning
Fick i en vänlig blick sin belöning och ångrades icke.
Gladare nalkades snart hvar människa henne, och mindre

Slösades smicker och ord, och hon älskades mer än berömdes.

Sådan var hon, försök att föreställa er henne,
Full af vexlingar blott, nyss en, nu åter en annan!
Kanske blir hon dock nu, som hon är, se'n» - - -
Leende afbröt

Vännen hans ord: »kom», sade han, »följen mig; källan vid stranden

Måste jag helsa uppå och dricka ur åter som fordom.»
Sagdt; och han vandrade ned från kullen och visade vägen.

Snart till källan man kom. Af himlens skimmer bestrålad,

Outtömlig och klar, der låg den i bädden af blommor,
Lik ett menniskoöga, hvars frid, ej rubbad af stormar,
Dallrar af ljus blott än och af lifvets åder i djupet.

Tysta vid brädden af den nedsatte sig alla och drucko,
Hvilande der och betraktande sommaraftonens slockning.

Ord ej funno de mer och sökte dem icke; i tankar
Närmade hjerta sig blott till hjerta och fylldes af sällhet;

Men på den främmandes bild föll flickans öga i källan.
Osedd tyckte hon nu sig kunna betrakta hans dyra,
Älskade drag, och hon såg och dröjde och fruktade icke;

Innan hon visste det, log dock hans blick mot hennes och möttes.

Blygsel flickan betog, och det nyss lätt klappande
 hjertat
 Drog sig tillsamman förskräckt, och hon kände, hur
 kinderna redan
 Tändes af glöd, och hon såg med bäfvan sitt rodnande
 anlet
 Blottadt i källan för ynglingens blick. — Då seglade
 vänligt,
 Färgadt i purpur, ett moln utöfver den speglade
 böljan.
 Ljus förmäldes med ljus, och rodnad smälte i rodnad,
 Se, och man skiljde ej mer, om flickans kinder, om
 molnet
 Glödde, och flyktig en skymt af en tacksam glädje
 allenast
 Röjdes som egen ännu i den sjuttonårigas anlet.

Upp från blommorna steg i det samma den älskande
 brodern,
 Nämnde sin syster vid namn och talte med leende
 allvar:
 »Hanna, i nästa minut kan hända jag sade det icke,
 Nu dock säger jag allt, och du hör det och delar min
 sällhet:
 Min är redan Maria, ej mer den spotska Maria,
 Nej, den sköna, den goda, den hjertliga, tusende
 gånger
 Skönare, än han beskref, och mildare, ljufvare, bättre.
 Upp, låt stunden ej fly, räck utan sorger åt hennes
 Broder din hand, så önskar hon, syster mot syster i
 byte,
 Så han önskar, som önskat det re'n, långt innan han
 såg dig!»

Sade och hann knappt sluta sitt tal. Vid stranden i
 gräset
 Ropte en and, och han smög med en fattad kisel i handen
 Sakta bland löfven och stod omsider vid brädden af
 vattnet.

Men då han lyfte sin arm, med ett rop uppjagande
fogeln,

Flydde en guldgul tropp ofjädrade ungar mot vassen,
Skingrade, pipande gällt, i sin nöd värnlösa på vågen.
Skonande fälde han stenen och såg, hur den bäfvande
modern

Sam vid hans fötter ännu och trotsade döden af kärlek,
Tills långt ute på sjön den irrande svärmen en fristad
Hunnit och tryggad igen hon lyfte sin vinge och
flydde.

Sådant såg han och kom för en stund med vilja till
stranden,

Lockad af fogeln och rädd att störa de båda vid källan.
Snart dock vände han om och spanade redan på af-
stånd,

Spanade, gladdes och hann de älskade vännerna åter.

Famnad af ynglingens arm, stod skön i den bleknade
qvällen

Flickan och lutade tyst på hans skuldra sitt lockiga
hufvud;

Men då hon märkte sin bror, och han nalkades, räckte
hon honom

Leende handen och strök en tår ur sitt lyckliga öga.
Så förklarades allt för den komne, och lätt i sin glädje
Tryckte han systemens hand och sin väns, men han ta-
lade skämtsamt:

»Nu, hvad säger vår far, då vi så förlofva oss alla
Hastigt, utan att nämna ett ord åt honom på förhand?
Akta dig, Hanna, i hast kan hända förlofningen upp-
häfs.»

Skämtande talte han så: men med oro hörde dock
flickan

Orden, och tänkte, hur lätt sitt förrädiska hjerta hon
åtlydt,

Så att sin egen älskade far hon förgätit alldeles,
Glömt hans önskan och sin, att lefva beständigt i
hemmet,

Glömt allt annat och tänkt på den främmande ynglingen
endast.

Hemåt ville hon skynda och kunde ej lugnas ånyo,
Innan hon yppat allt för sin fader och lättat sitt hjerta.
Så, af de älskade följd, hon vände tillbaka bekymrad.

Knappt af vägen en hälft man hunnit, då redan i nejden
Hördes en kallande röst, och man märkte den gamla
Susanna.

Spanande kom hon och syntes ej litet förtretad och
viktig,

När med sin förklädsfäll i handen hon skyndade framåt,
Färdig i ifvern att torka beständigt sin svettiga panna.
Men då de sökte hon funnit och såg dem närma sig
redan,

Steg hon på sidan af vägen och väntade. Vänligt
till henne

Talte ett blickande ord vid förbigående flickan:

»Hvarför kommer ni hit och tröttar er, gamla Susanna,
Släpar om dagen och hvilar ej ens, när aftonen nalkas?
Se, vi hinna ju hem, om ni än ej ropar och söker.»

Så hon sade; ett svar gaf icke den gamla tillbaka,
Vinkade blott med handen och kallade flickan i tysthet,
Men afsides hon hviskade se'n den komna i örat:

»Gud välsigne, mamsell, hvad ni dröjer, att vofflorna
kallna,

Steken i grytan torkar och bräns, och den vördige
pastorn

Sitter och hungrar och mäktar ej få sin fattiga qvälls-
vard.

Säg dock, innan ni går, och berätta mig: blir det till
hösten,

Blir det i sommar kanske, ert bröllop, säg, om ni
redan

Svarat den aktade herrn, eller dväljs han i fruktan
och qual än?»

Sakta talade åter till henne den vänliga flickan:

»Vänta ej, gamla Susanna, att få tillreda mitt bröllop;
 Somrar hinna förgå och höstar, innan det firas,
 Kanske kommer till slut en vinter för evigt emellan.»
 Sagdt; och hon lemnade qvar den gamla i häpen för-
 undran.

Sjelf hon skyndade nu till de andra och följde dem
 hemåt,
 Drömmande, tankfull, tyst, i sitt ljufva bekymmer
 fördjupad.

Men när trappan man hunnit, och lätt från sitt hufvud
 hon hatten

Lyftat och ordnat i hast de yppiga lockarne åter,
 Tog hon den älskade ynglingens hand, helt tyst i sin
 bäfvan

Öppnande dörren och trädande in till sin fader i kam-
 marn.

Tung af mödor och år, i sin ensamhet hade den gamle
 Tröttnat att vaka och nyss mot den stoppade karmen
 af länstoln

Lutat sitt hufvud och somnat. — Ännu vid hans fötter
 på golfvet

Steg en strimma af rök ur den knappt halfslocknade
 pipan.

Skön i sin slummer han låg, ohunnen af sorgen och
 oron,

Skön, som den aldrig är, då de glesnade lockarne
 hvitnat,

Läpparnes purpur är slut, och kinderna vissnat och
 sjunkit,

Medan en lång, lång lefnad af ljus och förtröstan och
 kärlek

Röjs som en afton ännu kring den fårade pannan i
 klarhet.

Tårar strömmade ned på den sjuttonårigas kinder,
 När sin fader hon såg, hur han hvilade trygg i sin
 fromhet,

Såg det och tänkte, om nu för sin egen jordiska lycka

Störa hon skulle hans sömn, kan hända förjaga hans
lefnads

Frid och samla bedröfvelse öfver hans grånade hjessa.

Knäböjd nära hans fot vid den älskade ynglingens sida,

Stod hon och fäste en stund på den gamle sitt tårade

öga;

Slutligt sänkte hon tyst sitt hufvud och tryckte med

varma

Läppar en kyss på hans hvilande hand. Förvånad ur

slummern

Väcktes den gamle och såg på sin dotter med frågande

blickar,

Såg och mulnade snart allvarlig och vände sitt öga

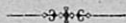
Skarpt med en ljungelds hot mot den främmande. Se,

vid hans anblick

Veknade blixten och smalt i en tår. Gladt öppnande

famnen,

Tog han de unga och slöt dem båda i älskande armar.

JULQVÄLLEN.

Utgifven första gången år 1841.

Första sången.

Leende säges hon gå som en engel
 emellan de andra,
 Skämta ibland och trösta ibland
 och förlika och lugna.

Tyst från sitt ensliga torp långt borta i djupet af
 skogen
 Gick den gamle soldaten Pistol mot qvällen omsider,
 Sedan han värmt sig i ro och tändt sin pipa vid härden.
 Ingen han lemnade qvar i den ödsliga hyddan, och
 ingen
 Följde hans spår. En son, den ende, han egde sig
 närmast,
 Fjerran i härnad dragit och stred i det turkiska kriget.
 Sorgsen syntes dock ej den gamle begynna sin van-
 dring,
 Utan som andra han väntade glad julaftnens glädje,
 Bjuden att fira den nu på den stora bemedlade herr-
 gåln.
 »Sitt ej,» hade den aktade herrn, den ädle majoren,
 Sagt, då han träffade sist sin vapenbroder vid kyrkan,
 »Sitt ej, gamle Pistol, som en tjäderhane i skogen,
 Ruggig och gömd; hvi ser jag dig oftare ej i mitt
 granskap?
 Än är dagen ej all, än kan ju den bräckliga foten
 Stiga ett steg; blott kom, till jul åtminstone senast;
 Helgen är lång, och ditt ord, då du talar om strider
 och marscher,
 Drifver en långsam stund från det sömniga folket i
 stugan.»

Så han talat och smält den gamle soldaten på axeln.
Nu för den vänliga bjudningens skull och den adle
majorens
Glömde den gamle färdens besvär, lätt tålande skogens
Tjocknande mörker och snön, som, af vindarne hopad
om dagen,
Låg på den ödsliga stigen ännu, ojemnad och spårlös.
Skyndande gick han och lyfte sitt djupt nedsjunkande
träben,
Nöjd som en kung, ur drifvan och hann, fast haltande,
framåt.

Men med snabbare färd till den treffliga stugan på för-
hand
Flydde hans tanke likväl, och han talade tyst i sitt
sinne:

»Nu är glädjen ej dyr, nu börjar man helgen i stugan,
Kastar bekymren i vrån och arbetsdräkten i kistan,
Tänder de strålande ljusen och strör halmkärfror på
golfvet.

Vore det jul också i den präktiga salen der uppe
Nu som förut, när lekar och sång der hördes beständigt!

Men nu säges, att saknaden blott och sorgen och oron
Sitter i den, se'n i fält mot turken den unge kaptenen
Tågade ut, qvarlemnande svärföräldrar och maka.

Se'n rörs sällan en sträng i det gälla klaveret, och
ingen

Manar till glädje och dans; af främmande vimlar ej
gården.

Ensam dväljs i sitt rum kaptenskan och sörjer den
korta

Bröllopsmånadens fröjd och sjunger med klagan en
vaggsång

Öfver sitt hvilande barn, som af faderns öga ej skådats. Mulen vandrar den åldriga frun, värdinnan i gården, Än från salen till köket och än från köket till salen, Harms och ändrar och finner ej skick; men om stundom hon hvilar,

Sitter vid vaggan hon då och hjälper sin dotter att
gråta.

Så är trefnaden borta i allt. Den gamle majoren
Ledsnar vid qvinnotårar till slut och brummar i län-
stoln

Dagen igenom och tål ej höra den eviga jämmern.
En blott finnes der än, i sitt barnsliga sinne beständigt
Färdig att glädjas och le, den vänliga fröken Augusta.
Leende säges hon gå som en engel emellan de andra,
Skämta ibland och trösta ibland och förlika och lugna,
När af sorger ett moln sig skockat och hotar att
storma.

Vore ej hon, blef säkert i qväll välplägningen mindre
Afven i stugan, ty lätt förgäta de öfriga sådant;
Hon, fast barnslig hon är och den yngsta af alla i
gården,
Glömmer dock ingen och lefver af andras glädje al-
lenast.»

Så han tänkte och hann byvägen och följde med lättnad
Trampade spår i en gladare nejd, der fjerran en hydda
Stundom mötte med ljus från den flammande härden
hans öga.

Lång var milen dock än för vandraren. Aftonen fram-
skred

Kulen och mörk. Sin färd försökte den åldrige skynda,
När på en gång af bjellror en klang, kringljudande
nejden,

Nådde hans öra. Förskräckt åt sidan han stapplade
undan,

Stannande djupt nedsjunken i snön. — Stormodigt
och högljudt

Skallade kuskens varnande rop. Re'n ilade trafvarn,
Eggad af tömmen, förbi; då ett mildt: »god afton!»
ur släden

Hördes, och fålen, spak i en blink, stod hejdad i
farten.

Strax af en vänlig röst den åldrige hörde sig kallas:

»Kom blott, gamle Pistol, ty till oss visst ärnar ni
vandra,
Kom, här finner ni rum, om ni sitter på kanten af
släden;
Vägen är ödslig och lång för den bräcklige vandrarn
i mörkret.»

Sagdt, och den åldrige hörde med fröjd sig nämnas
och kallas,
Kände på stämman igen den värderade fröken Au-
gusta,
Lydde och satte sig glad att åka på kanten af släden.
Men med förundran talte han så till den vänliga flickan:
»Nu, hur firar ni här julqvällen i skogarne, fröken,
Reser på öfveryrade vägar allena i kölden,
Medan af värme och ljus till ert hem hvar människa
lockas,
Medan ock jag med min bräckliga fot framstapplar
på drifvan,
Endast i längtan att nå omsider den treffliga stugan?»

Skämtande svarade blott den sextonåriga flickan:
»Vet ni ej, gamle Pistol, att vid sjön der nere i dalen
Finnes en koja, mera än er bofällig och ensam?
Der bland granar och snö i den trånga, föraktade buren
Har jag en gammal höna med fem små ungar om-
kring sig,
Hvilka behöfva sig korn och glädje som andra till
julen.»

Sade och log. En tår, osynlig i skuggan af qvällen,
Fylde den åldriges blick, men han talade, rörd i sitt
hjerta:
»Så må glädjen till er, till den stolta beprisade gården
Komma i afton, komma och bli qvarboende ständigt,
Som till den gömda hyddan i ödemarken ni kommit,
Bringande hugnad och tröst åt människohjertan i
nöden.»

Men med en suck genmälte den sextonåriga flickan:
 »Aldrig, vänta ej ens, skall glädjen besöka oss mera;
 Borta är den långt, långt, med kaptenen i turkiska
 kriget.

Se, då han reddes ut till sin färd, och hans saker i
 brådskan

Skulle från hundrade håll hopsamlas och föras i släden,
 Kommo min systers lycka, min moders fröjd och min
 faders

Vänliga min att bli utburna med annat och glömmas.
 Sist, då han sjelf tog afsked och for, kan hända för
 alltid,

Stälde sig trefnaden tyst på meden och reste med
 honom.»

Men han tänkte, den gamle, på menniskoödet, hur
 ojemnt

Deladt det är, hur stor i hans koja den lycka dock
 vore,

Som i den rikes boning försmås, och han talade åter:
 »Hur kan saknaden bo med öfverflödet tillsamman,
 Menniskan glömma så lätt att fröjda sig öfver det
 goda?

Se, i ert hem hvad brister väl der? Står icke er fader
 Än på sin ålderdom rask bland de sina och ordnar
 och leder?

Rörs ej dagen igenom er mor som värdinna i gården,
 Vördad af älskade barn och hulpen i lätta bekymmer?
 Täfla ej tjenare gladt vid sysslorna? Yppas en önskan,
 Utan att villiga menniskor skynda att fylla den genast?
 Gården är präktig och stor, att äfven den resande ofta
 Stannar af undran en stund och betraktar den. Ym-
 nighet råder,

Rik välsignelse tycks nedströmma på allt som ett sol-
 sken.

Är det ej nog, då så litet behöfs till människolycka?
 Kom en gång och besök den gamle Pistol i hans
 koja!

Ensam finner ni der soldaten. Allena vid muren

Sitter han, jemkar en brand på sin härd och tänker
och tiger.

Ingen eger han mer, som delar hans torftiga håfvor;
Ingen städar hans bädd, och ingen bereder hans måltid;
Ödsligt är allt, ett ord af menniskotunga förspörjs ej.
Lyssnar han, hör han furornas sus i den vintriga
stormen;

Längtar han stundom att se en lefvande varelse, söker,
Ensam liksom han sjelf, den ströfvande vargen hans
boning.

Nalkas han fönstret och ser, hur verlden synes der ute,
Ser han, att himmelen går omsider till möte med
jorden,

Ser det och vet, att i hela den ändlöst skådade rymden
Ingen finnes, som bär i sitt hjerta en tanke på honom,
Ingen, som minnes med fröjd, att den åldrige krigaren
lefver.

Icke dess mindre röker han än sin pipa i kojan,
Börjar sakta sin dag och väntar på dagen en ände.»

Vänligt svarade åter den sextonåriga flickan:

»Sörj ej, gamle; en dag, kan hända, då minst ni det
anar,

Kommer från kriget er son till sin saknande fader till-
baka.

Men då vidgar han ut och förnyar er lutande boning,
Odlar en teg, uppsöker en ung värdinna för gården,
Trifves och lefver med er och förkofrar sig ständigt
i välstånd.

Sjelf värderad och kär för älskade barn och för barn-
barn,

Sitter ni trygg bland egna och mins krigstiderna
fordom,

Medan en sonson, lärd att skyldra med käpp och
marschera,

Hvilar sig lätt på ert knä och hör er maning att en
gång

Blöda med ära som ni, om det gäller, för fädernes-
landet.»

Högre syntes den gamle i skymningen. Krigiska
 minnen
 Fylde hans själ, och glömmande ensamheten och
 bristen,
 Nådde han herrgåln, stolt som en vapenbroder till
 egarn.

Men då vid trappan omsider den modige trafwaren
 stannat,
 Gick han behagligt att fira sin qväll bland folket i
 stugan,
 Medan till salen glad den vänliga flickan begaf sig.

Glädje möttes dock nu i det älskade hemmet ej mera,
 Tystnad och oro blott, ovanliga gäster om julen,
 Mötte hon der. Förgäfves i glans från glimmande
 kronor

Strålade festliga ljus, förhöjande prakten i rummet;
 Skarpare blott sig røjde den mulnande sorgen der inne.
 Mörk i sin gungstol satt den ädle majoren och förde
 Ofta till trumpna läppar sitt glas, ohugnad af drycken,
 Medan af ledsnad mätt och bekymmer hans åldriga
 maka

Glömde sitt te och försmådde den re'n halft svalnade
 koppen.

Men afsides och skymd för de goda föräldrarnes blickar,
 Dröjde, med pannan sänkt mot handen, den unga
 kaptenskan,

Nu af den bittra saknadens tröst hugsvalad allena.
 Mulen svälde en tår i den tystas öga, en annan
 Tecknat i ljus sitt spår på den glödande kinden och
 fallit.

Sådant såg, då hon kom i sin glädje, den vänliga
 flickan,

Anande snart, att åter en storm de dyra i hemmet
 Skakat och stört; för en stund den tycktes lugnad
 allenast.

Tala tordes hon ej, knappt helsa. I bäfvande tystnad

Löste hon kappan, blottade ljuft sitt lockiga hufvud,
Ordnade dräkten och smög till systemens, den älskades,
sida.

Men med en suck omsider begynte den ädla majorskan:
»Kom, Augusta, och se jultidningar, läs, hvad oss
posten

Hemtade nyss. O, låge din arma moder i grafven!
Slagen är furstens kår, der din sväger tjente, för-
lorad,

Kringränd, fången till slut; blott få undkommit för-
derfvet.»

»Qvinna», talade strax allvarligt den ädle majoren,
»Svärma ej, fångar nämnas ju ej, kringränning ej
heller;

Tagen i flanken, står det, och hårdt anfäktad i fronten,
Miste han folk, men slog sig igenom och räddade äran.
Minska ej julens trefnad, och skräms ej glädjen i afton;
Året eger ändå tillräckliga dagar för sorgen.»

Men med en bitter suck genmälte den åldriga makan:
»Ville du, kunde du skåda vår fröjd, om du såge oss
glädjas,

Såge oss leka i qväll lättsinnigt och glömma, att Adolf
Kämpar i dödens armar kanske, förmultnar i stoftet,
Eller ock firar förblödd i turkarnes boja sin julqväll?»

Högljudt klagande spratt från sin plats den unga
kaptenskan,

Gömde i moderns öppnade famn sitt tårade anlet,
Sökande tröst, men hårdt nedstötte den ädle majoren
Glaset och reste sig upp. Klart lyste hans öga, och
högre

Lyfte i vrede han nu sin silfverlockiga hjessa.
Stolt för sin maka han stod och ryckte den skyymmande
dräktens
Skygd från sitt väldiga bröst och viste den ärriga
barmen;

»Se», så sade han, »se, se'n tretio vintrar tillbaka
Hvilar du här; säg sjelf, om de sår, här blödt och
igengrott,

Stört din ro och förbittrat din fredade sömn vid mitt
hjerta?

Blir af din dotter en gång den saknade mindre vär-
derad,

Om en kula, ett svärd ojemnat hans hull, då han
kommer,

Har af hans ärriga famn hon ett svalare möte att vänta?

Tystna då; fölle han äfven, välan, hvad båtar er klagan?

Mer, ja, mer än strömmar af gråt från klagande qvinnor

Gäller en droppe ändå af det blod, bland dödar en
hjelte

Offrar i slagtingens stund åt fäderneslandet och äran.»

Så han talte och satte sig ned förgrymmad i gungstoln,

Medan, hans mulnare stund undvikande, sakta hans
maka

Vandrade ut till sitt kök, och den sörjande dottern
tillika

Tröslös gick till sitt ensliga rum att gråta i stillhet.

Ensam blef med sin far den sextonåriga flickan,

Mildt i sitt barnsliga sinne bevekt af den åldriges sorger.

Bortskynd satt hon och fäste sin tårade blick på den
gamle,

Tänkande rörd, hur han förr i det lyckliga hemmet
beständigt

Trefnad mötte och fröjd, hur med kärlekens lugn på
sin panna

Sjelf förklarad han sågs som af aftonsolen en ljusning.

Nu hur förändradt syntes ej allt! Undviken och
fruktad,

Lemnad åt ålderns tyngd, åt ledsnaden, harmen och
oron,

Dvaldes han oförstådd i sitt hem, den väldige gubben:

Smeka hon velat hans hvitnade lock, bortkyssa hans
pannas

Skuggande moln, om störa hon vågat den åldriges vrede.
Nu blott stilla hon smög till klaveret och väckte med
lätta,

Dröjande fingrar en ton och en annan att sakta för-
klinga,

Småningom dock höjde sig klangen, i rikare vexling
Fylde sig takterna re'n, och en sång, af den åldrige
älskad,

Ljöd till strängarne klart från den sextonårigas läppar.

När från hans ungdoms tid de i vänligt minne behållna,
Krigiska orden nådde på nytt hans öra i sången,
Tömde han glaset och bragte i vaggning åter sin
gungstol.

Harmen lemnade rum i hans hjerta för tonernas välde,
Tankar på tider, som flytt, uppvaknade; gladare känslor
Fylde hans barm, och man hörde omsider hans väl-
diga stämma

Djupt med sin bas frambrumma en strof, ledsagande
dottern.

Men då hon slutat visan och blott med lekande händer
Rörde tangenterna än till försvinnande, lätta ackorder,
Reste den gamle sig upp från sin stol. Den vänliga
flickan

Skötte sitt ljufva, svärmande spel och märkte det icke,
Innan den åldrige stod vid dess sida och lätt på dess
hufvud

Sänkte sin smekande hand. Mildt öfverraskad af glädje,
Kände hon handen, höjde sin blick och såg på sin fader.
Leende lyste en tår i den ädle krigarens öga,
Kufvad i samma minut, som den föddes; men ömt till
sitt hjerta

Slöt han sitt älskade barn och han talte försonad och
sade:

»Gå, vår tröstande engel, och narra din moder att glädjas
Så, som du narrade mig, illistiga, gå till din syster,
Finn för den arma ett lugnande ord, jag söker det
fåfångt,

Talte jag än förnuft i min knarrighet qvällen igenom.»

Så han sade och löste sin famn; försmulten i kärlek,
Höjde sig flickan på tå och kysste hans panna och
flydde.

Andra sången.

Tänk blott vänligt vid min saga:
Att en systers sorg förjaga,
Sjunga en flicka
En oskyldig sång.

Men i sitt hvardagsrum, i den ensliga kammarn å
vinden,
Satt hos sitt slumrande barn den unga kaptenskan och
sörjde.
Tårögd satt hon och rörde den gungande vaggan med
foten,
Medan i stilla bestyr barnsköterskan stälde en rubbad
Stol på sin plats eller skötte den långsamt tynande
brasan.
Ingen talte ett ord, matt flämtade lampan på bordet,
Mörk, enformig och tung var nu julqvällen der uppe.
Tystnaden bröt med en suck dock omsider den tje-
nande tärnan:
»O», så sade hon, »säll må jag skatta mig, arma, som
ingen
Gosse begärt, som känner ännu mitt fattiga hjerta
Klappa för egen nöd och för egen lycka allenast.
Sitter jag ensam, kan jag en gång väl gråta af ledsnad,
Tycka att dagen är lång och sakna en vän till mitt
sällskap;
Bättre dock ledsnadens tår än den frätande sorgens
och orons.
O, hur vore det nu i min hog, om jag hade en fästman
Ute i kriget också och drömt, som jag drömde i aftse.

Natten, tyckte jag, led till ände; men mörker och
skugga

Låg kring gården ännu och sommar var det, och
träden

Buro väl löf, men sorgliga tårar lågo på löfven;
Gråta syntes här allt, och bedröfvelse rådde beständigt.
Då steg hastigt i söder ett moln, blodfärgadt och
dunkelt

Steg det på himmelen upp och nalkades närmre och
närmre;

Men i det samma såg jag kaptenskan allena i parken.
Häpen ropte jag: 'kom, sök skygd, ovädret är nära,
Skynda er, kom!' Dock utan ett svar förblef ni på
stället.

Se, och en regnskur brast' ur molnet, men icke af
vatten,

Rosor regnade ned, så tycktes det, rodnande rosor,
Klara som blod, och jag såg er skälfvande höljas af
blomstren.

Men så tänker jag nu i mitt sinne: blodiga budskap
Stunda väl söder ifrån med stingande törnen för
mången.»

Sakta höjde den sörjande frun sitt lockiga hufvud,
Fäste på tärnan sin blick och qväfde sin smärta och
sade:

»Gå att glädjas en stund med andra, som glädjas i
afton;

Stugan är ljus, der leks, der väntas ej blodiga budskap.
Lyckliga, innan du vet, kan hända du drömmer om
stormmoln

Äfven för dig och flyktar till ensamheten och mörkret.»

Så hon sade; och glad bortskyndade tärnan till qvällens
Nöjen, och ensam blef med sitt barn den bedröfvade
modern.

Tyst satt länge den ädla och lät sin irrande tanke
Hopplös svärma omkring, än lockad af flyktade fröjder,

Än af en framtids anade qval, blott stundom till stilla
Klagan förledd, då hon sjöng att söfva den vaknande
späda.

»Slumra», sjöng hon, »o barn, som den gryende blom-
man i knoppen,
Slumra och känn i din sömn, känn gladt, att din moder
dig vaggar!

Snart, ack, hvilar hon sjelf som du, ohunnen af sorgen,
Men af en främmande vaggas du då och drömmer så
ljuft ej.

Sof, du din moders tröst, då hon lutar sig öfver ditt
anlets

Leende frid, då klarnar dess öga och tåren förskingras;
Fölle den än på din kind, du stördes ej, loge kan hända
Sött som ibland, då din kind af mitt smekande finger
beröres.

Hvila, du rodnande sky, i gryningens timme, då hvila
Unnas ännu; snart, snart irrfärderna börja med dagen.
O, då du jagas en gång af ödets vindar i rymden,
Mulnar ditt ljus, och din glödande purpur bytes i tårar.
Hvila, mitt guldmoln, hvila i morgonlugnet af lifvet!»

Så hon sjöng, dock stundom allenast. I vexlande afbrott
Följde på tonerna tystnad igen, och man hörde blott
vaggans

Suckande gång och den flitiga pendelns knäppar i uret.

Men då öppnades dörrn omsider. Den vänliga systemen
Kom i sitt ömma bekymmer att se och trösta den
sorgsna.

Leende trädde hon in, men hon dröjde och låtsade
vredgas,

När af skymning blott och af dyster stumhet hon
möttes,

Och så talte hon, bannande mildt den bedröfvade
systemen:

»Älskade, sitter du här som en skugglik vålnad i
graften,

Enslig och gömd, o, skrämd snart kunde jag fly vid
din anblick.

Tala ett ord, stig upp, kom, låtom oss jaga tillsammans
Ledsnaden bort, en gäckande dröm oroar dig endast.»
Så hon sade och tände i hast upp ljusen, och kammarn
Klarnade gladt, och hon log och talade åter och sade:
»Så skall du sitta i ljus, då ljusnar ditt hjerta, och
sorgen

Flyktar sin kos, och din kind begynner att blomstra
ånyo.

Goda, man blygs, om du så, en gumma förvissnad i
förtid,

Möter din man, då han kommer med hufvudet fullt
af turkinnor.

Ler du? Välan, le, le, men akta dig! Vet, Orienten
Är ej ett vildland; känslor af eld, svartblixtrande ögon,
Svärmande tjusning finner man der och himlar på
jorden.

Läs ett stycke i Moore eller Irving, läs om Alhambra,
O, och ditt hjerta drömmar ej mer om blod och om
bojor,

Fruktar väl snarare blott, att den älskade, rusig af
fröjder,

Glömmer sitt hem och sin lilla bedröfvade blomma i
norden.

Se, om du lofvar förgäta en stund ditt bekymmer och
lyssna,

Läser jag sakta en sång, som diktats med tankar på
Adolf;

Kalla den blott ej svärmande; så, om fången han blefve,
Skulle det hända; i allt är österland och är sanning.»
Sade och vecklade upp ett fint bref-papper, med om-
sorg

Skyddadt och slutet ihop, och hon rodnade lätt och
begynte:

Bud på bud seraljen hinna;
Harems ljufva herskarinna
Får ej slumra mer.

Bref har kommit från sultanen:
 »Skynda, Seidi, på altanen,
 Sultaninna,
 Jag en fest dig ger.»

Följd af tjusningen och våren,
 Re'n ur fämnen af Bosporen
 Morgonsolen hann;
 Mera skön dock, säger sången,
 Mera strålfull, på balkongen
 I juveler
 Harems stjerna brann.

Och dess milda öga skickar
 Öfver nejden sina blickar;
 Det är festens stund.
 Menskoskaror vimla, blandas.
 Hvert hon skådar, seglas, landas,
 Lefva, röras
 Stränder, sjöar, sund.

Kan du jublets mening ana?
 Segrat har Mahomas fana,
 Portens hjeltehär:
 Osmans son kan ej betvingas,
 I triumf till segrarn bringas
 Ryska fångar;
 Striden ändad är.

Se den bleka, sorgsna skaran!
 Svärden, dödarne och faran
 Gick den lugn emot;
 Nu, en slaf i bojor vorden,
 Ser hvar kämpe stum mot jorden.
 En bland alla
 Blickar upp med hot.

Vakter kring hans bana stoja,
 Fruktad än i segrarns boja,

Går han stolt sin gång.
Mörkt är pannans hvalf, det höga,
Blixtar ljunga ur hans öga,
Hjeltevreden
Trotsar död och tvång.

Hotfull stormar folkets bölja,
Tusen vreda blickar följa
Den förmätnes färd;
Blott från tornet, säger sången,
Såg ett öga ned på fången,
Mildt som stjernans
Från en högre värld.

Seidis tjusta hjerta rördes;
O, hon mins, hur sjelf hon fördes
Från sitt fosterland,
Långt från Serviens gyllne dalar,
Från dess rosor, näktergalar,
Från sin lycka
Vid Moravas strand.

Barmen höjes, kinden lågar;
»Ser du främlingen?» — hon frågar
Sin förtrogne slaf —
»Konungsfalken kan ej lära
Band fördraga, bojor bära;
Han vill flyga
Öfver land och haf.

Frihet måste hjelten vinna,
Lefva än för älskarinna,
Åra, fosterjord!»
Sagdt, och i sin sköna ifver
På ett rosenblad hon skrifver
Till gemålen
Några blyga ord:

»Dyre, låt med rosens anda
Seidis tysta suck sig blanda

Och ditt hjerta nå:
 Tjusad af din makt, din ära,
 Ville hon en stund begära,
 Då för festen
 Hon kan tacka få.»

Så hon läste och blickade upp förstulet och talte:
 »Syster, du undrar ej alls, du frågar ej! Ser du, den
 första

Slutades så, den andra romansen är öfrig att höras.
 Tala då, sitt då ej stum, säg, sötaste, är det ej vackert?
 Allt är, sådant det fins i tusende böcker. Allenast
 Sagan är ny om festen och sultaninnan och fången.
 Nu må du lyssna igen och kyssa mig se'n, då jag
 slutat:

Gömd bland harems stolta lunder,
 Utan glans af konstens under,
 Utan prakt och flärd,
 Smyckad blott af söderns sommar,
 Står en rosenhäck och blommor,
 Vigd åt hjertat,
 Herskarns lugna verld.

Krona ses han här ej bära,
 Ingen dyrkans kulna ära
 Här hans bröst begär;
 Blott af Hourikyssars nektar,
 Vestanvindar, balsamfläktar,
 Kärlek, kärlek,
 Får han mötas här.

Vill han spirans börda glömma,
 Om Mahomas himlar drömma
 En förklarad qväll,
 Vill han se en känsla knoppas,
 Vill han minnas, vill han hoppas,
 Går han trogen
 Till sitt blomstertjäll.

Der, i ljufva dofters sköte,
 Vill han vänta Seidis möte,
 Så till svar han skref:
 »När hans blomverld aftonsvalkas,
 Då skall sultaninnan nalkas
 Den, som kysser
 Hennes rosenbref.»

Re'n är solen skynd af bergen,
 Dagen bleknar, purpurfärgen
 Mister hvalfvet re'n;
 Månen klarnar öfver dalen,
 Sången börjar näktergalen,
 Herskarn väntar. —
 Är blott Seidi sen?

Nej, hon kommer! Lätt som vinden,
 Tyst som skuggan, skygg som hinden,
 Sin gemål hon når;
 Blygsamt re'n sitt knä hon böjer
 Och vid herskarns solblick höjer
 Sløjans dimma
 Från sitt anlets vår.

Purpur hennes kinder målar,
 Men i ögats himmel strålar,
 Stjernlikt klar, en tår:
 Är det sällhet, är det smärta?
 Lyssna! Vid gemålens hjerta
 Nu hans fråga
 Hon besvara får.

»Seidis himmell» så hon talar,
 »Från min hembygds sälla dalar
 Jag ett minne har
 Af en flicka, min väninna,
 Född att dyrkas och försvinna,
 Serviens tjusning,
 Så hon kallad var.

Börjad nyss var blomstertiden,
 När för korsets tro till striden
 Serviens ungdom drog.
 Serviens tjusning log ej sedan,
 Flydd var hennes blomning redan,
 Förr'n i lunden
 Första rosen dog.

Nu vid Savas silfverflöde
 Gömmer hon sitt tysta öde
 I en ensam graf.
 En blott kände hennes smärta.
 Dyre, därför brast dess hjerta,
 Att en yngling
 Fördes hit som slaf.

När du jublets toner hörde,
 Väckta tankars sorg mig störde
 Under festens dag.
 Späda äro hjertats vårar,
 Derför ser du Seidis tårar,
 Dyre herre,
 Derför gråter jag.

O, der nordens bloss sig tända,
 Vissnar nu som hon, kan hända,
 En förlåten brud,
 Blickar hit mot oss och gråter.
 Fordrar stum en älskling åter,
 Som försmäktar
 Här på segrarns bud.»

Så hon suckar tyst som vinden,
 Lutar sakta rosenkinden
 Mot hans barm och lyss.
 »Seidin», hörs han kufvad svara,
 »Din skall hvarje fånge vara;
 Lös dem, ljufva,
 En för hvarje kyss.»

Österns himmel purpurrandas,
 Friska morgonvindar andas
 Öfver Peras strand,
 Och på böljans brutna spegel
 Skynda gladt med svälda segel
 Seidis fångar
 Till sitt fosterland.

* * *

Du, som lyssnat på min lyra,
 Sök ej skaldens höga yra
 I dess toners gång;
 Tänk blott vänligt vid min saga:
 Att en systers sorg förjaga,
 Sjong en flicka
 En oskyldig sång!

Så hon läste sin dikt med bäfvande stämma i början,
 Blyg och försagd, nu skyndande, nu lätt hemtande anden,
 Tills för sagan hon glömde sig sjelf och rösten, en
 flöjtton

Liknande, fyllig och vek, den milda berättelsen frambar.
 Men då till slutet hon kom och nämnde sig sjelf och
 sin syster,

Nämnde den älskades sorg och sitt blyga försök att
 den lugna,

Brast hon i gråt och sänkte i handen sitt tårade anlet.
 Tröstbehövande sjelf var den tröstande. Men vid
 sin vagga

Dröjde den mognare system ej mer; upp stod hon
 och tryckte

Ömt till sin klappande barm och kysste den gråtande
 flickan.

Ändtligt talade sakta den sextonåriga åter:
 »Älskade, nu för en stund må du lemna den ensliga
 kammarn,
 Gå att förströ dig, gå att besöka den treffliga stugans

Lekar och se, hur af litet också ett hjerta kan glädjas.
 O, der sitter visst nu den gamle Pistol vid sin pipa,
 Leende, medan vi här förgråta oss, nöjd med sitt öde,
 Rik med en munfull rök och ett ungdomsminne från
 kriget,

Mera än vi, vi rike, som dock blott ega vår saknad.
 Gå att föröka den åldriges fröjd, låt ställa en stäfv
 Öl för hans plats, och hans blick skall stråla dig
 glädje i hjertat.

Gerna jag ginge, men dröjer du här, och jag lemnar
 dig ensam,

Mulnar ditt öga, som nu i sin klarhet lyser så vackert,
 Se, och din systers besvär med visan har varit förgäfves.
 Frukta ej, vaknar den lille, är jag här färdig på stunden,
 Vaggar ej länge som du, men kysser hans leende öga
 Genast och värmer i hast mot min kind hans kläder
 för qvällen.

Se'n, omansad och fin, ej saknande dig i sin oskuld,
 Hvilar han lugn i min famn som en klar dagggerla i
 blommans.»

Så hon sade, och mildt genmälte den vänliga system:
 »Ålskade, nu blott icke; i qväll skall du vara för alla,
 Hinna med alla och tänka på allt. Mig skänkte du
 redan

Mera än nog, hvad mer jag behöfver, skänker mig
 denne.»

Sade och visade lätt på det sofvande barnet och fortfor:
 »Här är din systers tröst och förströelse, fåfängt en
 annan

Skulle hon söka. En skymt af denne, och rik i sin
 saknad

Känner hon sig, en blick, och det mulnande hjertat är
 dagadt.»

Öfver den spädes bädd, der han rodnade varm i sin
 slummer,

Sänkte den sextonåriga nu sitt lockiga hufvud,

Dröjde i skådning en stund och hviskade stilla och
sade:

»Sof då, din moders tröst, omhägnad af henne, tills
tårar

Fylla dess blickar igen; då vakna, och efter din tunga
Saknar ett språk, säg ömt med ditt omotståndliga öga:
Moder, en lång, lång färd är för mig än öfrig att göra;
Tårar finner jag nog; hvar finner jag glädjen och friden,
Om ur ditt modersöga de ej mig följa på vägen?

Le, med ditt leende skingrar ditt barn se'n sorgen i
lifvet.»

Sagdt, och slumrarens rosiga kind med spetsen af fingret
Rörde hon lätt och försvann som en blomsterånga ur
kammarn.

Tredje sången.

Skogen kläder Han grön, Han låter
den irrande fogeln
Finna ett korn, mig hjälper Han
hädanefter som hittills.

Men han satt och förtäljde, den gamle soldaten i
stugan,

Rökte sin pipa och talte om krig för det undrande
folket,

Tills omsider han kom med berättelsen långt i Turkiet.

»Turken,» sade han då och blåste mot taket ett rök-
moln,

»Känner jag bättre än er, fast aldrig med honom jag
kämpat.

Ofta i lägret förr, då vi slutade qvällen med samtal,
Hörde jag pröfvade män, som stridt utrikes i verlden,
Tala om honom och än med häpnad minnas hans
framfart.

Ali och Mustafa Bey och Kapudan Pascha och Achmed,
 Namn, som ej menniskotunga förmår oöfvad att nämna,
 Hörde jag då och förnam, hur hedningen lefver och
 strider.

Turken, vänner, är hård som koppar för kulor och
 svärdshugg;

Faller han, springer han upp med den krokiga sabeln
 i handen,

Rister sitt yfviga skägg som ett lejon och rasar ånyo.
 Ingen skoning begärs i drabbningen, ingen förunnas;
 Stupar man, lycklig är den, som stupar och slipper
 att brännas.

Men när stundom en fest för hedniska gudar begynnes,
 Tar han en skara fångar och klär beckskrudar på alla,
 Tänder med glädje dem an och låter dem brinna som
 lampor.

Ofta i drömmar jag sett den unge kaptenen i lågor
 Stå för sin front och min son, den saknade, brinna
 med honom;

Ofta som vaken jag trott, att bedröfvelse väntar oss
 alla.»

Så han sade. — Vid dörrn mellertid, nyss kommen i
 stugan,

Stod, af honom ej sedd, den vänliga fröken Augusta.
 Löje stridde med sorg i den sextonårigas hjerta,
 När till den gamle hon gick och med mild förtrytelse
 talte:

»Tystna då, gamle Pistol, storpratare, ärnar ni fira
 Julen med skrämmande ord och bedröfliga sagor
 allenast?

Vänta, en annan gång, då ni kommer och söker oss åter,
 Finner ni ingen, som helsar ett gladt välkommen på
 trappan.

Nej, långt hellre jag går till grinden och vinkar med
 handen,

Ropar på afstånd re'n: bort, olycksbådare, hädan,
 Bort till turken, att värma er der vid brinnande menskor!
 Ingen soppa i dag! Här kokas ej; vandra förbi blott.»

Leende dock, genmälte den åldrige krigaren detta:
 »Fröken, tala ej så och bekymra er icke, ty hjertan
 Finnas hos turkarne ock, fast fula de vore som vildddjur.
 Se, hur såg man ej här i det sista förderfliga kriget
 Menniskor värre ännu, baschkirer och vilda kalmucker,
 Rysliga, svarta som sot, blodsugare, närda med hästkött.
 Tog en sådan en sup och tömde den yttersta droppen,
 Hörde han flaskan blott och behöfde ej höja sitt hufvud,
 Ty för honom ej var som för andra hans näsa till
 hinder,

Utan den böjde sig upp mot pannan och mötte ej glaset.
 Ögonen, svarta som kol med en tindrande gnista i sotet,
 Brunno i hufvudet djupt, och den vidt uppspärade
 munnen

Gapade röd som en ugn; förskräckeligt var att i
 striden
 Möta en slik, då med skri från sin flämtande fåle han
 anföll.

Men en afton det var, vårtiden vid början af kriget;
 Allt var stilla och tyst och vi rastade, se'n vi om
 dagen

Slagit och drifvit en tropp närgångna kosacker tillbaka.
 Ensam smög jag mig då till det ödsliga fältet att
 plundra,

Lysten att finna kanske en silfverkopek hos de slagna
 Eller ett silfvergehäng eller annat, som duger att taga.
 Så till stället jag kom, der den blodiga slagtningen
 hållits,

Hittade lik vid lik och sprang otröttlig och sökte.
 Fast utplundradt var allt af ströfvande bönder på för-
 hand.

Harmfull slöt jag dock sist att söka och nalkades skogen,
 Der vårt läger vi valt, då bland buskar ett stycke
 från vägen

Åter en fallen jag såg och började hoppas ånyo.
 Närmare kom jag och fann en kosack ej, utan ett odjur,
 Fann en slagen kalmuck. På en sjunken drifva bland
 tufvor

Nära sin störtade häst, orörlig, en fasa att åse,
Låg han och vände mot skyn vidöppet sitt blodiga anlet.

Häpnad fylde min själ, och jag ärnade vända tillbaka;
Men dock bar han sin dräkt och en skön, blå tröja
Värd en flaska och mer, om man sålde den vännern
emellan.

Denna förmådde jag ej qvarlemna till byte för andra,
 Utan jag skyndade till och fattade mannen i nacken.
 Död han syntes mig och stel; dock nu, då jag rörde
 hans hufvud,

Väcktes ur dvalan han upp af smärtor och öppnade
ögat,

Stirrande häpen, och qved och talte och røpte i vexling.
Ej förstod jag hans ord, men hans jämmer och plåga
förstod jag,

Rörd i mitt sinne att se, hur han, öfvergifven af alla,
Låg i sin dödsstund der, då likväl han som människa
föddes.

Derför kunde jag ej och ville ej röra hans tröja,
Tog fastmera hans pels, som jag fann fastbunden vid
sadeln,

Löste den, klädde uppå och skylde hans skäfvande
lemmar.

Men då jag jemkat allt, ombundit hans sårade hufvud,
Flyttat från drifvan hans kropp och ett skäligt läge
den skaffat,

Satt han och sag mig i ögat likväl och klagade högljudd,
 Liksom om något han saknat ännu. Ej hade jag stunder
 Länge att bida och vaka min natt orolig i skogen,
 Utan jag tog till slut ur min ficka en flaska med
 brännvin,

Drack och manade se'n den fallne kalmucken att dricka:
'Här, tag värme, kamrat! Drick ut, var menska och
skrik ej;

Svårare kunde du dö än med brännvinsflaskan för munnen!

Så jag sade, och han utsträckte den darrande handen,
Fattade flaskan och drack och blängde med ögat af
glädje.

Men då han druckit allt, att en droppe ej mera var
öfrig,

Teg han och stödde sig lugn mot tufvan och slumrade
genast.

Snart till lägret jag kom, och det trummades åter till
uppbrott,

Såsom vi plägade då, fast segrande, draga oss undan;
Tropparne ordnades alla till tåg, och vi började vandra.

Se, då hade jag tid att natten igenom i kölden

Minnas, att flaskan var tom; och jag harmades öfver
min enfald,

Att som en qvinna jag svigtat och lydt mitt blödiga
hjerter.

Dock gick natten förbi, och morgonen grydde, och
strider

Följde på strider igen; blod spildes, och nya bekymmer

Kommo med nya dagar, och lätt förglömdes de gamla.

Så blef sommar till slut, och sommaren följdes af hösten.

Aldrig tänkte jag mer på det öfverståndna och gamla.

Våren och vårens mödor och krig försvunnit ur minnet

Likasom snön, som smälte och rann till sjöarne spårlöst:

Ett blott tänkte jag på, att försvara det älskade lifvet,

Kämpa som man för mig sjelf och dernäst för min
gränne i ledet,

Se'n att hinna till aftonens ro, uttröttad af dagen.

Sådan kom jag en natt att af eftertroppen i nöden

Glömmas och lemnas qvar på min post. Afsides och
ensam

Stod jag och anade ej, att kamraterna tågade dädan.

Men då det dagades, märkte jag allt, och med vrede
i hjertat

Gick jag och tänkte på råd, om jag borde förfoga
mig undan,

Eller förblifva på stället och dö. Svårt syntes att välja;

Bättre jag fann det ändå att falla för fiendens kulor,
 Än att från vakten rymma och dö, kan hända, för egnas;
 Derför dröjde jag qvar, förbidande fiendens ankomst.

Talrik kom han ej först. Tre jägare syntes allenast
 Smyga bland buskarne fram, och de sågo mig, höjde
 gevären,

Sköto och felade alla; men jag, då jag kände mig
 lefva,

Spände förtörnad min hane och sköt och nådde den ena.
 Strax var förbittringen tänd med skottet. De öfriga
 båda

Kommo med fäld bajonett att hämnas och rusade mot
 mig.

Striden börjades då, och jag redde mig, bergande lifvet.
 Re'n svårt sårad var en af de båda och fannade marken,
 Utan att resa sig mer, och den andra begynte att
 tröttna.

Sjelf med geväret i handen, beredd att värja mig
 ständigt,

Stod jag och hoppades än, då en ryttareskara i fjerran
 Syntes och störtade fram i galopp till kamraternas
 bistånd.

Då var ute med allt. Snart smälde pistolerna, kulor
 Pepo som getingar tätt kring mitt hufvud, och innan
 jag visste,

Fick jag ett skott i mitt knä, som jag haltar af lifvet
 igenom.

Svigtande stod jag och ville dock hinna förgöra min
 ovän,

Innan jag stupade sjelf, när af ryttareflocken den
 förste

Hann på sin flämtande häst till min sida och höjde
 sin sabel.

Hugget jag väntade strax, drog hufvudet neder och lyfte
 Kolfven förfärad till skygd, men, förunderligt! ryttar-
 ren högg ej,

Sprang fastmer från sin häst och befalte de öfrige
 stanna,

Föll mig om halsen och tjöt, högt gråtande; tårar på
tårar

Rullade strömmande ned på hans svarta, förskräckliga
anlet.

Men med förvåning kände jag då den slagne kal-
mucken,

Hvilken i nödens stund jag skänkte förfriskning och
bistånd.

Lätt det varit för honom att slå, då han kom i sin ifver,
Vild som han var; hvi högg han ej till, hvad hejdade
armen?

Se, hos honom också låg tacksamheten i djupet,
Menskelig och minnesgod, och mera än vreden förmådde
Åfven hos honom kärlekens bud i det klappande
hjärtat.

Knappt för sitt barn så sörjer en far, som den vilde
kalmucken

Sörjde för mig, och han spred kring hela fiendtliga
hären

Snart ett rykte om mig, och ehvart som fånge jag
lände,

Hade jag vänner och firades. Sjelf den stolte generalen
Log, då jag nalkades, mildt och kunde väl klappa
min axel

Stundom och fråga ett ord, hur jag trufdes och mådde
och sköttes.

Men med den ringare delte jag allt. Det bästa be-
ständigt

Kunde jag taga och tvangs att äta och dricka och
frodas,

Så att af dagar de bästa, jag haft, jag hade som fånge.
Derför fatta blott mod; en menniska är ju ock turken.»

Sådant talade der den gamle soldaten, och alla
Hörde med undran hans ord, men den lätt försonade
flickan

Gaf om aftonens fest anordning och lemnade stugan.
Skyndande kom hon på gården och följde den banade
stigen,

Mödosamt letande väg bland hopade drifvor i mörkret;
Först då hon herskapsbyggningen nalkades, höjande
blicken,

Såg hon — och kunde ej tro sitt öga — en främmande
anländ;

Än med flämtande spann stod hög kursläden vid
trappan.

Full af förundran, vek hon åt sidan och ville ej genast
Träda i salen, men gå köksvägen och först i de inre
Rummen ordna sin dräkt, då hon såg salsdörren i
skimmer

Öppnas och märkte en skymt af sin fader och hörde
hans stämma:

»Hit! Hvad, tändas ej ljus, fins folk ej mera i gården,
Kommer då ingen och bär kaptenens saker ur släden?»

Så han ropte och gladt i den sextonårigas hjerta
Tändes en aning. Skyndande, utan att söka en omväg,
Sprang hon i snön tvärs öfver och kom till sin fader
på trappan.

»Hvem är den komne?» frågte med bäfvande stämma
hon. »Fader,

Skynda då, säg mig det, plåga mig längre ej; o, om
min gissning

Sviker, förgås jag af sorg. Är det möjligt, att Adolf
är hemma?»

Utan att svara, tog den gamle sin dotter vid handen,
Gaf framskyndande tjenare än en befallning och förde
Flickan i salen. Ett rop af öfverraskning och glädje
Flög från den sextonårigas läpp: men hon hämnade
gången,

Dröjde och såg, blott såg, med en tår i det leende
ögat.

Kommen var han, den saknade, aningen såg hon be-
sannad,

Hög, med en krigares skick, fast bärande sårad den
venstra

Armen i band, satt der vid sin makas sida kaptenen.
 Återseendets skakande fröjd var mildrad, och tystnad
 Rådde i salen, tystnaden lik i templet, då orgeln
 Brusat till slut, och stilla till bön hvart sinne sig
 samlar.

Knappast blef hon bemärkt af någon, den vänliga
 flickan,
 Der en minut vid dörrn i det stora rummet hon dröjde,
 Nu dock skyndade fram kaptenen och böjde sin friska
 Arm kring systemen och tryckte en kyss på dess glö-
 dande läppar.

Men då man helsat och gladt framkastat ett ord och
 ett annat,
 Gick till sin maka på nytt kaptenen och fäste en
 strålfull,
 Frågande blick i den älskades blick och hviskade sakta:
 »Kom, här fins ju ännu en öfrig att träffa. Han sofver,
 Sade du nyss; evinnerligt får hans sömn dock ej
 räcka.»

Sagdt, och ur salen snart försvunno de båda, och häpen
 Följde majorskan, färdig med hjälp, om de väckte
 sitt arma
 Barn, och det skrämdes ihjäl af den stormande faderns
 mustascher.

Ensam blef med sin dotter i rummet den ädle ma-
 joren,

Trumpen ej nu. Förklarad han satt som fordom i
 gungstoln,

Sög sin pipa i ro och fläktade stundom mot taket
 Hvirflar af rök och vaggade fram och åter behagligt.
 Men till hans sida smög sig den sextonåriga flickan,
 Följde i tysthet en stund med foten den gungande
 meden,

Tills att med hjertat fullt af bekymmer hon talade
 stilla:

»Fader, i glädjen minnas vi blott oss sjelfva. En annan

Finnes här än; blir julen för honom glad eller sorglig?
Får den gamle Pistol sin fröjd tillbaka? I stugan
Hör, kan hända, han nu vår lycka förkunnas och blickar
Bäfvande upp och söker sin son och väntar förgäfves.»

Knappt hon talat till slut, då man hörde den gamle
soldatens
Träben klappa i farstun och snart i den öppnade dörren
Märkte en skynt af den åldrige sjelf. Saktmodig och
tveksam,
Trädde han in och förblef i tyst förbidan vid tröskeln.

Men på sin plats qvardröjde ej mer den ädle majoren;
Fram till sin vapenbroder han gick och sänkte med
sorgfullt
Hjerta en trofast hand på den grånade krigarens skuldra.
»Gamle Pistol, tag mod,» så sade han, »hoppet är
sviksam,
Långt, långt borta är den, som du söker; bedröfliga
budskap
Bringar kaptenen till dig och oss alla, men tåla är
lefva.»

Sagdt. Hans mening förstod soldaten och förde till
ögat
Handen och strök på en gång från den skäggiga läp-
pen en darrning,
Se'n vid sin staf, orubblig och lugn, uppblickande åter,
Teg han en stund och tog omsider ordet och sade:
»Årade herre, oss behöfver ej menniskolifvet
Lära, hur vanskligt det är, och hur ringa att bygga
sitt hopp på.
Ofta vi sett långt förr, än ett qvällsmoln mister sitt
skimmer,
Äfven den rödaste kind omskifta i färgen och hvitna;
Skulle förgängelsen då oss drabba med skräck som
ett under?
Satt jag dock mången qväll i den ensliga stugan vid
härden,

Såg tallbrasan till glöd förvandlas och hörde, hur
stormen

Växte med dân der ute och dref snöskurar mot väggen.
Hoppet gladde mig då; han kommer, tänkte jag, åter,
Hugger mig ved och väcker till låga den slocknande
glöden,

Lättare blir det väl då, långt gladare slutar jag dagen.
Årade herre, nu han kommer ej; skulle jag klaga?

Kom han, satt han en gång, kan hända, som jag i ett
skogstjäll,

Kruppen och tyst med kryckan och ålderdomen till
sällskap,

Egde ej någon älskande själ att vexla ett ord med,
Ingen att hvila sitt öga uppå tillgifvet och vänligt,
Ingen att trygga sig vid i sin bräcklighet. Vore ett
sådant

Lif väl önskeligt mer, än den fredade hvilan i jorden?
Lycklig är han, som sluppit; för mig byts sakta till
afton

Dagen ändå som tillförne, och jag är öfvad att tåla.»

Så han sade. Sin hand åt den åldrige räckte majoren:
»Gamle Pistol,» så talte han, »se, för honom, som åter
Trefnaden fört till mitt hus, för min dotters lif, för
kaptenen

Föll han, er son, så hör jag, och föll, som det egnar
en krigsman.

Derför får ni ej mer i er enslighet dväljas i skogen,
Hit skall ni flytta och bo; rum fins det i stugan och
menskor

Mer än nog till er tjänst, då er krafterna svika med
åren.

Kom, kamrat, kom, låtom oss gråna i friden tillsam-
mans,

Såsom i mången strid vid min sida ni kämpade fordom.
Lifvet är kort, hän vandrar den ena och andra, och
sällsynt

Blir allt mer för den gamle en vän från krafternas
dagar.»

Tigande dröjde en stund soldaten och tycktes be-
tänksam

Väga ett svar, omsider till ordet tog han och sade:
»Ärade herre, ännu i mitt trask slår gäddan i vassen,
Än har orren sin stig och tjädern nära min koja,
Krafter eger jag; sköta en krok, utgilla en snara
Kan till min bergning jag än, och litet är nog för
den nöjde.

Bodde jag här och toge min dagliga kost af er godhet,
Kunde en tjenare lätt eller tjenarinna i stugan
Kasta på nådehjonet ett ord, som mera än nöden
Tyngde hans själ. Nej, der i mitt ensliga torp som
min egen

Lefver jag bäst och gästar den evige Gifvarens håfvor.
Skogen kläder han grön. Han låter den irrande fogeln
Finna ett korn: mig hjälper Han hädanefter som hittills.
Tar jag af Honom mitt bröd, fins ingen, som vågar
förmäten

Se på den åldrige ned, som ej lärt sig ännu att för-
aktas.»

Sagdt; men i högre gestalt sig reste den ädle majoren,
Fullare svälde hans barm, och hans blick, förklarad
och manlig,

Mätte soldaten; han teg, han kände sitt hjerta för-
storas.

Finland stod för hans själ, det kulna, hans torftiga,
gömnda,

Heliga fädernesland, och den gråa kohorten från Sai-
mens

Stränder, hans lefnads fröjd, hans femtioåriga stolthet,
Trädde på nytt för hans syn med hans vapenbroder,
som fordom

Flärdlös, trumpen och lugn, med en jernfast ära i
djupet:

Tyst omsider till bordet han gick och bryggde med
hjärtlig

Fröjd ett rykande glas åt den stolte, men sakta till
dörren

Smög mellertid hans dotter och kom till den gamle
soldaten.

Ljuf i sin barnslighet kom hon, den sextonåriga flickan,
Rodnande blygt, med dallrande, klara tårar på kinden,
Tog i de fina händernas par den åldriges ena,
Väldiga hand och talte med förebrående mildhet:
»Elake, hårde Pistol, högmådige, vägrar ni komma,
Menar ni ingen fins, som behöfver er här i den stora,
Lyckliga gården? Blicka dock upp, der ser ni min
fader,

Märk det, mera än jag är nu för honom hans pipa,
Blott för sitt barnbarn lefver min mor, min svåger
och syster

Ega hvarandra: på mig ej tänker en enda af alla.
Ensam blir jag här snart, af den öfverflödiga minskas
Fröjden ej mer, då hon går, och ökes ej mer, då hon
kommer,

Lyckligt är allt af annat, och jag gör glädje åt ingen.
Äfven för er är kojan och ödemarken och skogen
Mer än min vänliga vård, om jag skötte er än som
en dotter.»

Så hon sade, men rörd i sin själ genmälte den gamle:
»Fröken, fresta ej ni den åldrige ufven att lemna
Mörkret och flytta i ljus; hans ro är skuggan och
natten.

Synes han oftare dock, än han borde det, här i er
boning,
Hjelp den gamle att då stugfoglarne hålla på afstånd,
Medan han sitter en stund och betraktar ert strålande
öga.

Se'n till sitt bo förfogar han glad sig åter och hvilar.»

Sagdt, ur majorens hand mottog han det ångande
glaset,
Förde det tyst till sin mun och tömde det stilla i
botten.

NADESCHDA.

Utgifven första gången år 1841.

Första sången.

Om han kom, den sköne ynglingen,
 Om jag såg hans svarta ögas blix,
 Som jag honom nyss i drömmen såg,
 Hölja ville jag i blommor mig. —

Wolga mottar i sin famn Okà,
 Af Okà emottas gul Moskwa,
 Till Moskwa sig skyndar glad en bäck
 Med sin perlbestänta böljas skatt.
 Vid den lilla bäckens blomsterstrand
 Gick en flicka, femtonårig nu;
 Sjelf en blomma, sökte blommor hon
 Och med blomma blomma sammanknöt.

Långt hon hunnit i sitt ljufva värf,
 På sitt hufvud bar hon re'n en krans
 Af stellarier och dianther små,
 På sin barm en nyss utslagen ros,
 Sammanvuxen med en rosenknopp,
 Och kring midjans smärta, veka bugt
 Hon en gördel af violer bar.

Än likväl hon knöt en rik girland
 För sin klädningsfäll och talte så:
 »Om han kom, den sköne ynglingen,
 Om jag såg hans svarta ögas blix,
 Som jag honom nyss i drömmen såg,
 Hölja ville jag i blommor mig,
 Skyla ljuft slafvinnans mörka dräkt
 Och, i färg en rosenbuske lik,
 Möta honom blott med ljus och doft.

Men, o Sankt Georg, han kommer ej,
Blott en drömbild är Nadeschdas vän.»

Sucken togs af strandens fläkt i famn,
Sänktes sakta på en bubbla ned,
Och med bubblan flöt den bort sin kos;
Och Nadeschda bröt en ros igen,
Leende, förklarad, glad som nyss.

Så omsider kom hon till en bugt,
Der från yra lekar hvilande
I en bädd af blommor böljan låg;
I dess spegel, blank och silfverklar,
Ville nu slafvinnan se sin bild.

När hon, öfver bäckens hvila då
Stilla lutande sitt hufvud ned,
Såg sitt milda anlets unga vår,
Steg en tår i hennes öga upp,
Väcktes sorg på nytt i hennes barm:
»O, Nadeschda-blomma», sade hon,
»Arma flicka, hvarför pryda dig,
Äfven utan prydnad osällt skön?
Ej för egen sällhet fostras du,
För ditt eget hjertas glada val,
För en yngling, som din kärlek är;
För en herres nyck du växer upp,
Till hans druckna blickars mål, kanske,
För att tjusa, mätta och försmås.»

Så hon sade, och från hufvudet
Tog hon kransen, tog ifrån sin barm
Rosenstjelken, tog sin gördel sist,
Kastade dem vidt i bäcken ut,
Talande i stilla klagan så:
»Tag, o bäck, Nadeschdas smycken du,
Låt dem följa till Moskwa din våg;
Med Moskwa de skynda till Okà,
Och Okà dem för i Wolgas famn;

När med Wolga se'n de hafvet nå,
 Finna de min drömda ynglings bild:
 Gränslös, blodlös, famnlös är ock han.
 O, i drömmar blott omfamnelig.»

Knappt den sköna flickan talat så,
 När Miljutin, hennes fosterfar,
 Silfverhårig, lutad mot sin staf,
 Flämtande af trötthet stället hann.
 Glad sin dotter fann den gamle nu,
 Hof sin röst och talte snabba ord:
 »O Nadeschda, hvarför irrar du,
 Lik en vild kanin, kring nejderna,
 Söker lundens gröna gömslen, dväljs
 Tyst bland väplingen vid bäckars strand?
 Se, från gård till gård i byn jag gått,
 Gått från höjd till höjd, från däld till däld,
 Fåfängt letande ditt lätta spår;
 Nu i solens hetta är jag här.»

Så han sade. Till den gamle då
 Blygsamt steg den sköna flickan fram,
 Förde ödmjukt böjd hans grofva hand
 Till sin rosenläpp och frågade:
 »O Miljutin, gode fosterfar,
 Hvarför sökte du Nadeschdas spår?»

Talte då den åldrige till svar:
 »Dotter, i den stora byn är fröjd,
 Full af jubel hvarje hydda är,
 Gälla sånger, balalaikors klang
 Ljuda gladt och fylla rymderna.
 Gamla, unga, rika, fattiga,
 Alla bära högtidsdräkter re'n,
 Gossar vexla sina hattars band,
 Flickor kransa svarta lockars natt.
 Derför sökte jag Nadeschdas steg,
 Att i blomsterhöljda tärnors ring
 Ej Miljutins glädje saknas får.»

»O min dyre fosterfader, säg,
Hvarför smyckar folket sig i byn?»

»Derför smyckar folket sig i byn,
Att på slottets vida gård i dag
Bygdens skaror skola samla sig,
Fäder, mödrar, flickor, ynglingar.»

»O Miljutin, dyre fosterfar,
Tomt är slottet sedan många år,
Andar blott bebo dess öde rum,
På dess stängda gårdar gräset gror.
Hvem skall öppna slottets portar nu,
Hvem har bjudit folket samlas der?»

Och den gamle gaf ett öppet svar:
»Flicka, du din fosterfaders hopp,
Vet, att tvänne falkar fostrats upp
I vår furstes slott vid Wolgas flod,
Tvänne furstesöners ädla par.
Till sin dödsbädd deras fader nyss
Båda kallat, talt i frid och sagt:
'Mulne Dmitri, du min yngre son,
Du skall lefva med din moder här
I mitt glada slott vid Wolgas flod;
Glade Woldmar, stolte yngling, du
Skall bebo vårt stamgods, sprida ljus
I mitt mulna slott invid Moskwa.
Så han talat, arfvet skiftadt är. —
Derför jublar fröjden nu i byn,
Att den glade fursten blifvit vår,
Derför festligt smyckar folket sig,
Att den ädle kommer hit i dag,
Derför samlas vi på slottets gård,
Att vår unge fader så befalt.
Upp, Nadeschda, kom då, följ mig åt!
Under vägen bryter rosor du
För din lock, din barm, ditt smärta lif.
Smycka skall min dotter sig i dag,

Hon, den skönsta utan prydnad, skall
 Nu till prydnad skönast bli också,
 Att, då furstefalkens öga se'n
 Våra tärnor spanar ungdomsgladt,
 Det må dröja vid Nadeschda snart
 Med en blick, som blir vår hyddas ljus,
 Blir ett solsken för vår framtids dar.»

Så han sade. Stum en vingad stund
 Stod hans dotter, mot den gamle spotskt
 Hennes bruna ögas vrede flög.
 Snart dock, mildrad af hans milda lugn,
 Kysste hon hans pannas silfverlock
 Och till honom talte dessa ord:
 »Gå, Miljutin, gode fosterfar,
 Gå förut i sakta vandring hem!
 Bada måste jag i bäcken här,
 Om kanske ett damkorn eller två
 Under värmen fäst sig på min hy,
 På min röda kind, min hvita hals;
 Se'n för fursten vill jag pryda mig,
 Träda smyckad fram på slottets gård.»

Sakta vandrade den gamle hän,
 Långsamt stapplande på stigen fram;
 I hans inre lekte tankar dock
 Med en anad framtids gyllne dar.
 Så den dunkla lunden nådde han.

När Nadeschda honom vandra såg,
 Följde hennes blick hans tysta färd,
 Tills emellan gröna björkars löf
 Sista skymten af hans dräkt försvann.
 När i lunden han försvunnen var,
 Följde hon med örat än hans gång,
 Tills i sommardagens vida frid
 Stegens sista, lätta ljud dog bort.

När hon ingen såg och hörde mer,

Gick hon än en gång till bäckens rand,
 Böjde lätt sitt hufvud öfver den
 Och i vattnets spegel såg sin bild.
 Men i sorg hon talte milda ord:
 »Sörj, Nadeschdas vän, du ljufva bäck,
 Att din klara våg ej skölja kan
 Dessa rosenlemmars fågring bort.
 Skall jag bada i din lugna famn,
 Skall jag, arma, blomstersmycka mig?
 Då jag ville två i dig min kind,
 Om dess rodnad kunde tvättas af,
 Då jag ville två min barm i dig,
 Om dess mjella hvithet flöt sin kos,
 Då jag ville blomstersmycka mig,
 Om med blomstren jag fick vissna själf!»

Sagdt; och af sin egen fågring qvald
 Sänkte hon sin hand i bäckens djup,
 Grumlande i hast dess spegelvåg.
 Rubbad var den glada bilden nu,
 Störd, förvirrad, mulen, dyster, vild;
 Men den ädla flickans öga log:
 »Sådan, unge furste», sade hon,
 »Skall slafvinnan på sin faders bud,
 Om han vill det, träda för din syn,
 Ej en låga väcka i ditt bröst,
 Men en flyktig fasas kyla blott.»

Och hon gick från bäckens blomsterstrand,
 Följde tyst en stig mot slottet hän,
 Under vägen ordnande sin dräkt.
 Ej af blommor, men af starrgräs knöt
 För sitt hufvud hon en sorglig krans,
 Bröt en tistelkrona, fäste den
 Till ett smycke på sin höjda barm,
 Och af halm en gördel sammanvred,
 Yppigt fjättrande sitt smärta lif.
 Så till furstesönens höga slott
 Styrde nu slafvinnan tyst sin färd.

Andra sången.

Och strax han kallar sin käcke slaf:
 »Fort, hemta min hingst, Iwan!
 Gör falken färdig, min hvita falk
 Skall blänka i skyn i dag.»

Moskwa, du gula, du-lugna flod,
 Hvad då'n vid din blomsterstrand!
 Ett dammoln rullar i hvirflar fram
 Och brusar förbi din våg. —
 Är det af hjordar en mättad här,
 Som stormar till stallen hem?
 Är det orkanen, som hvälfver vild
 Den glödande vägens sand?
 Hur lemna hjordarna lunders skjul,
 Då solen är högt ännu?
 Hur dånar stormen bland asp och lind
 Och stör ej en gren, ett löf?

Det moln, som följde din strand, Moskwa,
 Nu störtar det ned till dig,
 Nu når det bryggan, som speglad hvälf's
 Högt öfver din böljas djup.
 Hvad sken! Ur dunklet en guldsmidd vagn
 Framljungar i ljus på bron,
 Som viggas blixtra jockeyer fram
 Och eldiga hingstars glans.
 En furstlig skara den skimrar nu
 I landtliga bygders lugn;
 Det är furst Woldmar, den glade, sjelf,
 Med honom hans mulne bror.

Den tropp, som hann som en stormvind bron,
 Har stannat på motsatt strand.
 Furst Woldmar korsar sin pannas hvalf,

Han korsar sitt unga bröst:
 »Hell», så han talar, »du vackra jord,
 Du leende himmel, hell!
 Och hell dig, broder, välkommen var,
 Här ser du mitt sköna arf!»

Då höjer Dmitri sitt öga mörk,
 På nejderna blickar han,
 En stund han tiger och skådar blott,
 Omsider han talar så:
 »Ett fält oss möter af skördar tyngdt,
 Ett annat af blommor höljs,
 Vid randen vinkar en ändlös skog,
 För jägarens fröjd ett hem,
 Och fjerran tindrar i solens färg,
 Ett torn af ditt ärfda slott;
 Skall jag det noga betrakta allt,
 Att finna, hur säll du är?»

»Min broder», svarar furst Woldmar mildt,
 »Hvad kyler ditt hjertas vår?
 Ej för att väga min lott mot din
 Jag viste mitt glada land;
 Välkommen, ville jag säga blott,
 Din broder är nu din värd,
 Kom, dela vänligt hans salt och bröd,
 Snart delar han vänligt ditt!»
 Så sagdt, han räcker sin hand till frid,
 Furst Dmitri den fattat har:
 »Här bränner solen oss», säger han,
 »Af dam vi förqväfvast här.
 En gångstige ser jag vid flodens strand,
 Den tyckes ju nå ditt slott;
 Jag väljer stigen, ur qvalmet snart
 Min fåle mig bära skall.»

Och strax han kallar sin kække slaf:
 »Fort, hemta min hingst, Iwan!
 Gör falken färdig, min hvita falk
 Skall blänka i skyn i dag!»

Furst Woldmar springer ur vagnen lätt,
 Sin skara befaller han:
 »Till slottet skynda på förhand, folk,
 Förkunna min ankomst der.
 Min bror vill jaga, min ädle gäst
 Vill pröfva min park en stund,
 Må folket samlas, vi komma snart.
 Nu följer oss ingen här!»

Så sagdt, på frustande gångarns rygg
 Han kastar sig vindsnabb upp.
 Furst Dmitri tyglar sin stolta hingst
 Med fradgiga betsel re'n,
 Sin falk han bär på sin höjda hand,
 Hans broder emottar sin,
 Och vagnen rullar i dam sin kos,
 Och skarorna fly med den.

* * *

Öfver jorden blånar himlen,
 Under himlen grönskar jorden,
 Leende mot jord och himmel
 Strålar mellan båda dagen.

På den dagbelysta jorden
 Skimra blommor, glänsa vatten,
 Skjuter ock en skog i höjden,
 Skiftande af ljus och skuggor.

Men på ängen framom skogen
 Står en björk, af sekler ammad,
 I dess topp en dufva sitter;
 Hvarifrån är dufvan hemma?

Icke i den vilda skogen
 Har sin moders bo hon lemnat.
 Fostrad är hon under skygdet
 Af en fridfull menskoboning.

Från en ringa hyddas torftak
Mången morgons ljus hon skådat,
Sänkt sig stundom ned att plocka
Korn ur vänligt sträckta händer.

När den blåa vingen vuxit,
Har hon flugit ut till lunden,
Gungat på dess grenar, badat
I dess svala bäckars vatten.

Och hon sitter nu i toppen
Af en enslig björk på ängen,
Pickar sina fjädrars skimmer,
När två furstesöner nalkas.

Och den ene fursten stannar,
Och han talar till den andra:
»Sakta Dmitri, ser du dufvan,
Lös din ädla falk, min broder!»

Och den mulne Dmitri svarar:
»Parkens egare är dufvans;
Din var ständigt första lotten,
Woldmar, jag är van att följa.»

Men furst Woldmar talar glädtigt:
»Bort med mörka ord, min broder!
Lös din falk och låt den stiga,
Jag vill lösa min tillika.»

Och mot himlens blåa rymder
Sväfva snart två hvita falkar,
Kretsa högre upp och högre,
Spanande ett byte båda.

Och på en gång se de dufvan
I den ljusa björkens krona,
Och på en gång skjuta båda,
Lika viggas, ned på rofvet.

Men vid trädets topp i fallet
 Möta falkarne hvarandra,
 Öga blixtrar vildt mot öga
 Och mot vinge klappar vinge.

Och en blodig strid är börjad
 Mellan falkarne i flykten;
 Ingendera unnar bytet
 Åt den hotande rivalen.

Men från qvisten, der hon suttit,
 Skyndar, skrämmd af dånet, dufvan;
 Nära, nära är förföljarn,
 Och den kända hyddan fjerran.

Och hon blickar kring med bäfvan,
 Ser två menniskor i nejden,
 Nästa ögonblick i trygghet
 Sitter hon på Woldmars skuldra.

Mellan falkarne i höjden
 Slutas striden i det samma.
 Och med slappad vinge fladdrar
 Woldmars ädla falk och faller.

Segrarn nu allena vorden,
 Lyfter sig mot skyn ånyo,
 Jaga vill han, dufvan söker
 Med en eldblick än hans öga.

Och han märker henne, sjunker
 Stjernlik i sitt fall mot rofvet,
 Och han vidgar djerf sin guldκλο
 Öfver Woldmars dufva redan:

När furst Dmitri, mörk af vrede,
 Vill hans vilda ifver hejda
 Och med knoppen af sitt ridspö
 Fäller honom död till jorden.

Tystnad rådde några stunder,
Tills furst Dmitri börjar tala:
»Woldmar, om min falk jag skonat,
Vore ej din dufva mera.»

»Det är sant, min ädle broder,»
Svarar Woldmar i förundran,
»Hårdt dock varit, om hon röfvats
Från den drömmande beskyddarn.»

På sin hvita falk i stoftet
Pekar Dmitri och han talar:
»Detta offer för din glädje,
Vet du, Woldmar, hvad det kostat?»

Woldmars klara panna mulnar,
Och förtrytsam tar han ordet:
»Var din falk dig dyr, min broder,
Upp, välan då, nämn mig priset!

Hvad som köps, kan åter köpas,
Hvad som kostat, kan betalas,
Men ett värnlöst hjertas tillit
Skänks blott, fås blott, köpes icke.»

Ödsligt drar sin mun till löje
Dmitri, och han talar åter:
»Det är godt, min ädle broder,
Att min falk du vill betala.

Och du önskar höra priset:
Allt för mycket den ej kostat,
Tvänne läppars purpur bara,
Tvänne rosenröda kinder,

Tvänne armar, i hvars bojor
Denna hals var stundom sluten,
Tvänne dunkelbruna ögon,
Som, då köpet gjordes, gräto.»

Så med ödsligt lugn han talat,
 Och furst Woldmar svarar dyster:
 »Mer än hundra slafvinnor
 På mitt ärfda gods jag eger;

Välj bland dessa en, o broder!
 Om du aktar en för ringa,
 Välj dig tvänne, välj dig trenne,
 Tills min skuld du finner gäldad.

Tvåfalt hundra läppars purpur,
 Tvåfalt hundra rosenkinder,
 Lika många blomsterarmar,
 Broder, är jag herre öfver;

Och jag bjuder, hvad jag eger,
 Ett blott kan ej Woldmar bjuda:
 Tvänne dunkelbruna ögon,
 Som, då du försmår dem, gråta.»

Knappt han sagt det, när en flicka
 Syns bland stammarne i skogen,
 Fram mot slottet tycks hon skynda,
 Syns och skymtar och försvinner.

Och furst Dmitri ler och talar:
 »Såg du tärnan, ädle broder,
 Säkert en ibland de många,
 Mellan hvilka jag får välja.

Starrgräs bar hon på sitt hufvud,
 Kring sitt lif af halm en gördel; —
 Min slafvinna log i blommor,
 Då hon väntade sin furste.»

Sagdt. Furst Woldmar tiger harmfull,
 Vill ej tala, vill ej svara.
 Dagen skrider, och till slottet
 Skynda under tystnad båda.

Tredje sången.

Så har hon andats bönens varma sommarfläkt
 Emot den älskade, och nu
 Hon dröjer knäböjd, ber med läppens ljud ej mer,
 Men med sitt ögas kärlek blott.

Från dal och höjder menskoskaror strömmat re'n.
 Den ljusa nejdens glada folk
 I högtidsdräkter vimlade på slottets gård
 Och väntade sin furste re'n.
 I tyst förundran kring hans rika vagnars prakt,
 Hans guldbesmidda tjenare,
 Sig smögo qvinnor, gubbar, män och ynglingar,
 Betraktande med häpnad allt.
 Miljutin blott, den gamle, silfverhårige,
 Tog i de andras fröjd ej del,
 Sitt ögas ljus han saknade, sin ålders hopp,
 Nadeschda än ej kommen var.

Men nu på skimmerhvita hingstar spränger fram
 Ur skogens djup ett ryttarpar,
 Och folket stormar jublande till slottets port,
 Från hundra läppar ljuda ord:
 »Hell, hell vår furste! Dag han bringar, dagen lik,
 Af ljus en fåle tyglar han,
 En dufva bär han på sin arm, så bäre han
 Sin mildhet med till trogna barn.»
 Så yttras högt af hoppfullt glada hjertan ord,
 Och ödmjukt mot de kommande,
 På slottets gård, i portens hvalf och utanför,
 Sig folket sänkt på böjda knän.

Och fursten kommer, men med mörker kommer han,
 Hans mun ej ler, hans öga ej,
 Hans mulna helsning skrämmar blott hans trogna folk
 Och häpna tiga skarorna.

Åt deras tystnad fröjdar sig furst Dmitris själ:
 »Min broder», säger han och ler,
 »Fins lif i dessa menskor, eller ser jag här
 Det gamla slottets andar blott?
 I sanning, så till stumhet vill jag öfva in
 Mitt eget goda folk en gång,
 Att, då jag nalkas, ej mitt öra störas må
 Af någon glädjes jubelsorl.»

Han talat, och hans broder har hans ord förstått,
 Sin häst på stället hejdar han,
 Ser nära sig Miljutin, vinkar honom fram
 Och frågar med förborgad harm:
 »Hvad gör, att mina bönder sakna mod och ljud,
 Då deras furste helsar dem,
 Är han ett himlens straff, ett fruktadt gissel här,
 Som möts af mörka blickar blott?»

Så sagdt. Sitt hvita hufvud böjer ödmjukt ner
 Den åldrige och ger till svar:
 »När solen strålar, höge furste, mild och klar,
 Är jorden strålande också;
 Men ve, när solens ljusa anlet skymms af moln,
 Då mulnar jorden ock i sorg.»

Han slutat knappt, då han sin fosterdotter ser. —
 Den ädla flickan kommit nyss
 Och stält sig obemärkt i andra tärnors krets;
 Den gamle varsnar henne nu.
 Sitt svar, sig själf, sin furste, allt förgäter han,
 I häpen harm vid hennes syn,
 Och skyndar fram och vill från hennes lockars prakt
 Den vilda kransen rycka bort.

Då klappar käckt furst Dmitri sina händer hop
 Och brister öfverljuddt i skratt:
 »Se, se, o broder, hvilken förespråkarska
 Den gamle går att söka nu!»

Så talar han. Furst Woldmar ser sig om och ser
 Den halmomgördlade på nytt,
 Och dubbelt harmfult väcks hos honom minnet upp
 Af hennes bild i skogen nyss:
 »Hit», ropar han, »du halmnymf, gräsbekransade,
 Kom hit! En brud jag loft en gång
 Min slaf, min gäck, min gamle portvakt, min Andrej,
 Och du skall bli hans sköna val.»

Den sköna flickan hör sin furstes bittra ord
 Och blickar stel af fasa upp.
 O himmel, detta vreda ögas dunkla glans
 Och denna mulna pannas hvalf
 Och detta ädla anlets vår hon sett förut,
 Sin drömda yngling känner hon.
 Den samme är han, blott ej ljus, ej mild, som när
 I drömmen hon hos honom satt
 Vid bäckens strand och glömde bäckens spegelvåg
 Och speglade sin själ i hans.
 Dock flydd är fasans kyla, fasa kan hon ej
 För honom, för sin himmel ej;
 Blott gråta kan hon, smälta ljuft i tårars dagg
 Och älska, tillbe och förgås.

Och utan fruktan, som om fromt till stilla bön
 Hon för sin hyddas helgon trädt,
 Hon nalkas fursten, böjer knä på vägens sand
 Och sluter händerna och ber:
 »Nadeschdas herre, skåda din slafvinnas tår
 Och vredgas på den arma ej!
 I bättre smycken hon en bättre lycka klädt,
 Om lifvet unnat henne den.
 Min krans är dyster, och min gördel gör din harm:
 O, när jag knöt dem, tänkte jag:
 Som jag så fattig denna halm ej vuxit har,
 Ej detta gräs så glädjelöst.
 Dock gerna, furste, för din vilja ville jag
 I blommor byta sorgens dräkt
 Och taga denna skarpa tistel från min barm
 Och gömma i mitt hjerta den.»

Hon talat så, och från sin hjessa lyfter hon
 Den yppigt vilda kransen bort
 Och löser halmens gördel från sitt smärta lif
 Och blickar upp på nytt och ber:
 »O furste, furste, glöm af nåd din vrede nu,
 Ett flyktigt ögonblick, ej mer,
 Låt mig ditt anlet se, hur det i mildhet syns,
 Och låt mig tacka dig och dö!»

Så har hon andats bönens varma sommarfläkt
 Emot den älskade, och nu
 Hon dröjer knäböjd, ber med läppens ljud ej mer,
 Men med sitt ögas kärlek blott.
 Och se, på detta höjda öga länge re'n
 Orörlig hvilar Woldmars blick,
 Han tala vill, en suck af tjust beundran är
 Hans fulla hjertas enda språk.
 En sådan skönhet ej vid Wolgas strand han sett,
 I dina salar ej, Moskwa;
 I omotståndlig blid förtrollning snärjs hans själ,
 Och vaken tycks han drömma blott.

Då närmar sig furst Dmitri, segerleende,
 Och hviskar till sin broder tyst:
 »För falken, Woldmar, du mig en slafvinna loft,
 Välan då, denna är mitt val.»

Sitt löfte nyss i skogen mins furst Woldmar nu,
 Och ur sin dröm han spritter upp,
 Hans blickar irra länge utan gräns och mål,
 Och från hans kinder bloden flyr.
 Omsider dock med kraft han fattar broderns hand:
 »Ditt val du eger», talar han.
 »Men en slafvinna, broder, blott du välja får,
 Och denna flicka, — hon är fri.
 Fri är hon buren; den, som till en engel föds,
 Är fri ifrån sin födslostund,
 Och frihet ger jag henne nu, som gäfvat ej,
 Men endast som bekräftelse.»

Och åter till slafvinnan mild han vänder sig:
 »Stå upp, Nadeschda», säger han,
 »Din rymd är fläktens rymd, din verld är fögelns verld.
 Du eger ingen herre mer.
 Men, arma dufva, tvänne furstefalkar se
 I mäktig täflan ned på dig;
 Hvert vill du styra nu din späda vinges flygt,
 Hvar vill du söka skygd för dem?»

Då står den sköna flickan upp och kysser gladt
 Furst Woldmars hand och talar så:
 »Der nyss i skogen den förföljda fann försvar,
 Der skall jag äfven finna mitt.
 Till dig jag flyr, o furste, undan farans hot,
 Hos dig jag finna skall beskydd,
 Ditt eget ädla hjertas nåd skall rädda mig
 Ifrån din broders falk och din.»

En blixst af purpur flammar upp på Woldmars kind,
 Dock utan svar en vink han ger
 Sin mulne broder, och i slottets salar snart
 För skaran fursteparet döljs.

Det sjungs, att under qvällen i fadersborgen se'n
 Från rum till rum furst Dmitri gått,
 Ibland en blick åt flydda åldrars minnen gett
 Och stridt sitt hjertas strider stum.
 Först då, när sist till aftonbordet furstarne
 I dyster sänja satt sig ned,
 Har Dmitri trenne gånger höjt sitt glas och tömt
 Champagnedrufvans eld och talt.

Och vid sitt första glas han nämnt furst Woldmar säll,
 Som fri i egen boning satt,
 Då sjelf i hemmet han en moders myndling var,
 Fast tvilling med sin broder född, —
 Och tömt en skål för den, som utan lyckans gunst
 Förstår att trotsa hennes nyck
 Och med en obemantlad viljas spotska mod
 Kan skapa sina öden sjelf.

Och vid sitt andra glas sig sjelf han lycklig nämnt,
 Att sveklös han besviken var,
 Och tömt en skål för den, som, då sitt ord han gett,
 Kan krossas, men ej rygga kan.

Och vid sitt tredje glas han stått från bordet upp
 Och stött sin broders glas och sagt:
 »En skål för dig, furst Woldmar, ur hvars röfvarhand
 Jag min slafvinna rövva skall!»

Men samma natt, så sjungs det, vid Miljutins tjäll
 En ryttare i vapen höll,
 Den trognaste ibland furst Woldmars tjenare
 Den vapenklädde ryttarn var.
 Och vid den låga hyddans dörr sin häst han band
 Och såg sig om och trädde in
 Och kom om några korta stunder ut igen
 Och följdes af Nadescha då
 Och lyfte flickan lätt på sadelknappen upp
 Och svängde sig i sadeln sjelf
 Och lät den ystra fålen pröfva sporrens udd
 Och flög sin kos, som natten tyst.

Förborgad länge var för alla flickans lott,
 Försvunnen från sin bygd hon var,
 Och folket teg i häpnad eller sjöng en sång
 Om furstetjenarns dunkla flykt.
 Och spordes någon gång Miljutin, skakade
 Den gamle stunt sitt silfverhår
 Och såg mot vägen, der hans glädje skyndat bort,
 Tills blicken skymdes af en tår.

Fjerde sången.

Otaligt har jag frågat,
 En fråga för hvar timme,
 Som vinter egt och sommar,
 Se'n jag ditt öga skådat.

Till Kamas tysta nejder
 Från hofvets glans och flärden
 En fursteenka flyttat,
 Af lyckans gunst förlåten;
 Vid flodens brädd en boning
 Hon valt i lindars skugga;
 Tre unga döttrars skönhet
 Var hennes modersglädje.

Mot denna lugna boning
 Log månen klar en afton,
 Och i dess parker lekte
 Med skuggor vårens vindar,
 Förföljde och förföljdes.

Då satt bland dessa skuggor,
 I dessa vindars värme,
 I dessa gömda parker,
 En yngling och en flicka;
 De språkat tyst i qvällen.

De talte mellan kyssar
 Ännu ett ord och många.
 Som lätta skyar födas
 På blåa sommarhimlen.
 Än purpuröfvergjutna,
 Än skära, silfverhvita,
 Än dunkelbleka, mulna,
 Så föddes i en himmel
 Af deras kärlek orden.

Och ynglingen han talte:
 »Otaligt har jag frågat,
 En fråga för hvar timme,
 Som vinter egt och sommar,
 Se'n jag ditt öga skådat;
 Och re'n högt öfver kullen
 På fästet månen stigit,
 Och qvällens stunder ila,
 Och än jag ville fråga.»

Och flickan log och sade:
 »Otaligt har jag svarat,
 Ett svar för hvarje glädje,
 Min furstes nåd beredt mig.
 Hur säll i denna boning
 Jag lefvat, gömd och skyddad,
 En syster ibland systrar,
 En dotter hos en moder,
 Allt, allt jag sagt och svarat,
 Och än jag ville svara.»

Den unge fursten talte:
 »I denna lugna boning,
 En dyr väninnas fristad,
 Af veka händer vårdad,
 Sin blomstersjäl min blomma
 Har vecklat ut i fågring,
 Hon lärt att känna mycket,
 Att lösa mången fråga;
 Ett vet likväl hon icke,
 Hvaraf min sällhet kommer,
 Då hennes kyss jag möter.»

Den sköna flickan talte:
 »En seglare på hafvet
 Är nu min unge furste,
 Han varsnar icke stranden,
 Men möts dock af dess dofter;
 Då undrar han och söker

Och tror, att sjelf han gömmer
 Hos sig en skatt af blommor.
 O furste, denna sällhet,
 Som vid min kyss du känner,
 Den är min sällhet endast,
 Som doftar dig till mötes.»

Men fursten log: »O flicka,
 Säll dubbelt du, som eger
 Din sällhet som din egen.
 När jag, den arme seglarn,
 Är från min blomstrand borta,
 Då skimrar för mitt öga
 Ej någon glädje mera;
 Ett ödsligt haf är verlden,
 I höjd och djup är tomhet,
 I hjertat sorg och saknad.
 Sant har Nadeschda talat,
 Ett lån är blott min glädje,
 Den fins hos henne ensam.»

Sin flickas hand han fattat,
 Han log ett varligt löje:
 »Min glädje nu jag känner,
 Hvad gör Nadeschdas glädje?»

»Min kärlek gör min glädje,
 Så är den oförgänglig
 Och flyktar ej som furstens.»

»Din kärlek gör din glädje;
 Så svara, hvad är kärlek?»

Hon log ett varligt löje:
 »Min furste,» så hon sade,
 »Han vet det ej, han frågar:
 O, att jag sjelf det visste!
 Ett vet jag, att mitt sinne
 I forna barndomsdagar

Var som en snö på bergen
 Emellan jord och himmel,
 Så lugnt det var, så fredadt,
 Så hvitt, men ock så kyligt.
 När solen kom deröfver,
 Ett ögas varma strålar,
 Då smälte det i floder
 Af känslor och af tankar,
 Blef fritt och mätte rymder,
 Tillförne obekanta,
 Blef varmt och blef en spegel
 Att fatta blåa himlen
 Och jordens blomster-fägring
 Och i sitt djup förvara
 Det blida ögat ständigt.»

»Och hvems, o flicka, säg mig,
 Var detta blida öga?»

Hon svarte ej, hon sänkte
 Sitt strålomgjutna hufvud
 Mot furstens skuldra sakta.
 Då kom en fläkt och flydde
 I lek emellan löfven.
 De skälfde, skuggan skälfde,
 Och månens skimmer, gjutet
 På flickans svarta lockar,
 Bröts ljuft i stilla darrning.

En stund förflöt i tystnad,
 Då höjde lätt sitt hufvud
 Den sköna flickan åter:
 »Otaligt,» så hon sade,
 »Har nu min furste frågat,
 En enda fråga ville
 Nadeschda få besvarad:
 Två gånger re'n mitt öga
 Sett dessa lunder löfvas
 Och löfven åter falla,

Och endast tvänne gånger
 Min furste här besökt oss.
 Han sagt dock, att hans glädje
 Fins här, ja, här allenast:
 Hvi kommer han så sällan?»

En skugga, löfvens skugga,
 Kan hända hjertats äfven,
 Föll nu på furstens anlet,
 Men så till svar han talte:
 »Nadeschda, kejsarstaden
 Och krigarärans tjusning
 Och hofvets prakt och nöjen,
 De hålla Woldmar fången.»

Den sköna flickan sade:
 »Två gånger blott mitt öga
 Sett dessa lunder löfvas
 Och löfven åter falla,
 Och redan tvänne gånger
 Har fursten här besökt oss.
 När så af kejsarstaden
 Och hofvets prakt han fångslas,
 Hvi kommer han så ofta?»

Han log, den unge fursten,
 En suck dock var hans löje:
 »O flicka,» så han sade,
 »Hur säll jag ville dröja
 Hos dig i dessa lunder,
 Med dig en boning söka
 Långt bort från kejsarstaden,
 Som fogelparet söker
 Ett bo blott för sin kärlek.
 Men, ack, hos dig en timme
 Får egas ej, blott stjälas.
 Två mörka makter hota
 Min sällhet oupphörligt,
 Den ena är min broder,
 Min moder är den andra.»

»Sin broder fursten nämnde;
Stör han en broders lycka?»

»Du mins en stund, o flicka,
Du mins den första gången,
Då våra blickar möttes,
Ditt hjerta och mitt hjerta.
Då var min broder nära,
Han såg dig, och din anblick
Spred i hans barm en låga,
Vild, dunkel, outsläcklig.
Se'n denna stund en vålnad
Från nejd till nejd han irrar,
Ett mål blott har hans irring,
Han söker dig allena.
Nadeschda, från din furste,
Från alla jordens makter,
Från himmel och från afgrund
Hans våld dig rycka skulle,
Om han din fristad visste.»

»Min furste nämnt sin moder;
Har hon ej modershjerta?»

»Nadeschda,» så han sade,
»Kall, dunkel, obeveklig
Och stolt är denna moder,
Natalia Feodorowna.
Ej lifvets späda fröjder,
Ej hjertats rätt hon aktar,
Monarkers nåd allenast
Och höga anors skimmer
Och slafvars mängd och stjernor,
På bragdens bana vunna.
O flicka, ej din skönhet
Hos dig hon skåda skulle,
Ej dina ögons himlar,
Ej denna själ, som spelar
Med dagrar och med skuggor

I dragen af ditt anlet;
 Slafvinnan, blott slafvinnan
 I dig hon skulle skåda,
 Och visste hon min kärlek,
 Hon slet dig från min sida,
 Om stycken än dig följde
 Af mitt förblödda hjerta.»

Sin arm liksom i bäfvan
 Kring flickans lif han slutit;
 Men mot hans skuldra lutad,
 Hon hördes sucka sakta:
 »O mina barndomsminnen,
 O ljufva fröjder alla,
 Du sol i blåa rymden
 Med dina ljusa dagar,
 Du jord med gräs och blommor,
 O källor, floder, sjöar,
 Förtrogna, dyra vänner,
 Om jag er aldrig skådat!
 O, att i praktens salar
 En fånge lik jag vuxit,
 Blott skådat lampörs skimmer
 Och vandrat stel i glansen
 Af guld och af juveler; —
 Då egde jag, kan hända,
 Som Woldmar stora anor,
 Då vore jag furstinna,
 Fick älska den, jag älskar,
 Och älskas ock tillbaka.»

Hon talte, ljuden dogo
 På hennes rosenläppar,
 Och fursten teg. — I himlen
 Af deras kärlek föddes
 Ej ordens skyar mera,
 Och tyst och klar var qvällen.

Femte sången.

I långa tider re'n
 Han från sitt trogna folk har varit borta,
 Nu, lik ett fruktbart år,
 Välsignelse till våra tjäll han bringar.

Re'n tvänne år förgått,
 Se'n i sin hydda ensam blef Miljutin.
 Det var en morgonstund,
 Den gamle gått att andas vårens vindar.
 En rönn i blomning stod
 På gården, under den han valt sin hvila.
 Allena satt han nu,
 Allena, ty Nadeschda var försvunnen;
 En sparf, en svärm af bin
 I trädens topp hans enda sällskap voro.

Då kom en gammal vän
 Och helsade den gamle under rönnen:
 »Miljutin, fröjda dig;
 Ett budskap fullt af glädje jag dig bringar.»

Den åldrige såg upp,
 Och räckte handen åt sin gäst förtroligt:
 »Hvad budskap bringar du?
 Har landet vunnit fred med glans och ära,
 Har segerns Gud i nåd
 Beskrämat vår zarinnas vapen åter?»

Den komne talte så:
 »Långt närmare är fröjden oss, o broder;
 Vår furste kommen är,
 I natt vid slottet stannade hans vagnar.
 I långa tider re'n
 Han från sitt trogna folk har varit borta,
 Nu, lik ett fruktbart år,
 Välsignelse till våra tjäll han bringar.
 Från slottet denna dag

Får ej behofvet vända hjälplöst åter,
Så har den ädle talt,
Och gåfvor regna der ur fulla händer.»

Miljutin drog en suck:
»Hvad vållar maktens mildhet», så han sade,
»Har furstens blick igen
På en af våra tärnors fågring fallit?
I afton sluts kanske
Ditt öga, broder, under gyllne drömmar,
I morgon vaknar du
Och ropar utan svar din enda dotter.»

Han sagt det, och en tår
Låg kvar ännu i fårorna på kinden,
När skyndande ett bud,
Med rika skänker lastadt, hann den gamle:
»Hell dig, Miljutin, hell!»

Så talte tjenarn och sin börda lade
För gubbens fötter ned,
»Hell dig och dina glada framtidsdagar!
Hör nu vår furstes ord:
Miljutin är af folket här den äldste,
Hans ålderdom skall bli
Som sommarqvällen full af ljus och glädje.»

Från tufvan, der han satt,
Uppstod den gamle, tog sin staf i handen,
Han svarte ej, han gick,
Han styrde tyst sin trötta gång till slottet.

Men i sin höga sal
Satt Woldmar nu med oförmörkad panna,
Han talte milda ord,
Sin gamle, trogne tjenare han sporde:
»Wladimir, se'n jag mins,
Från mina första år ditt hufvud grånat,
Nu säg, hur länge re'n,
En skattad vän, din furstes hus du tjänat?»

Den gamle stod en stund
 Med handen på sitt rika skägg betänksam;
 Omsider, skakande
 Sitt hvita hufvud, såg han upp och talte:
 »Hur länge, vet jag ej,
 O furste, blott bekymret mäter tiden.
 Hvad är att räkna år
 För den, hvars lif en vårdag likt förflutit!
 Jag var ett barn ännu,
 När af er höga furstesläkt jag upptogs,
 En yngling var jag, när
 Er ädle faders första steg jag stödde.»

Furst Woldmar såg med nåd
 Den åldrige och talade och sade:
 »Wladimir, från mitt slott
 I morgon re'n af tunga värf jag kallas.
 Jag får ej dröja qvar,
 Att ej ett oblidt öga ser min lycka.
 Men du skall lefva här,
 Din trohet här skall herska i mitt ställe,
 Hvad du befaller, skall
 I slottet ljuda som min egen vilja.
 En fins dock här, hvars bud,
 Hvars ord, hvars minsta vink din lag skall vara,
 Men doldt, men obemärkt,
 Att ingen dödlig anar hennes välde.
 Af dig blott sedd och känd,
 Beslöjad djupt för hvarje annan, kallas
 I byn din dotter hon
 Och är för dig allena herskarinna.
 Wladimir, trogne, säg,
 Har nu du fattat, hvad din furste menar,
 Och kan han resa trygg
 Och veta, att hans vilja ej försummas?»

Den trogne gubben log,
 En blick af kärlek på sin herre fäste
 Och förde gladt sin hand

Mot borgen af sitt höjda bröst och talte:
 »O furste, gammal är
 Wladimir re'n för obekanta seder,
 Att lyda var han van,
 Af inga makter lär han mer ett annat.»

Han talte dessa ord
 Och gick på furstens milda vink ur rummet,
 Och ensam i sin sal
 Blef Woldmar åter med sin tysta lycka.

Han dröjt ett ögonblick,
 Då dörren uppläts dristigt af Miljutin;
 Den åldrige steg in,
 Af tjenarskaror fåfängt återhållen.
 Först när af furstens blick
 Han möttes, stannade han stum i vördnad
 Och böjde djupt sitt knä,
 Mot golfvet sänkande sin höga panna.

Från Woldmars anlet flög
 Den skymt af vrede snart, som först der röjdes,
 Och vänligt sträckte han
 Emot den årbetyngde slafven handen:
 »Miljutin», var hans ord,
 »Hvad gör, att så din furste du bestormar?
 Stå upp, hvad är din bön?
 I dag går ingen sorg från denna boning.»

Den gamle drog en suck:
 »O herre, ringa är den ringes klagan;
 En lärka egde jag,
 Din hök har röfvat henne från min hydda.»
 Furst Woldmar log med nåd:
 »Ej svår, i sanning, är din sorg att hela;
 Jag har en näktergal,
 Den vill jag ge dig i din lärkas ställe.»

Den gamle drog en suck:
 »O herre, ringa är den ringes klagan,

Dock helas ej hans sorg
 Af milda ljud och näktergalars sånger.
 En bild, en helgonbild,
 En svag, förgänglig bild af alm jag egde,
 Den var min hyddas skatt;
 En rövare ifrån ditt slott den stulit.»

Furst Woldmar log med nåd:
 »Ej svår, i sanning, är din sorg att hela;
 En bild af guld jag har,
 Den vill jag ge dig i din almbilds ställe.»

Den gamle drog en suck:
 »O herre, ringa är den ringes klagan,
 Dock helas ej hans sorg
 Af löftens glans och gyllne skatters skimmer.
 En dotter egde jag,
 Hon var min lärka, hon var helgonbilden,
 Hon en slafvinna var,
 Din makt har tagit henne från mitt hjerta.»

Då såg furst Woldmar upp,
 Hans panna strålade, hans kinder glödde;
 »Miljutin», sade han,
 »I dag går ingen sorg från denna boning.»

En suck, ett ljud, en ton,
 Ett ord, ett namn flög nu från furstens läppar,
 Och se, den slutna dörr'n
 Till praktgemaken uppläts i det samma,
 Och mera skön blott nu
 I purpurdagern af ett ljusnadt öde,
 En rosig vårsky lik,
 Stod för den gamles häpna blick Nadeschda.

Furst Woldmar log med nåd,
 Han tog den komnas hand i sin förtroligt,
 Till gubben, der han stod,
 Han förde fram hans sköna fosterdotter:

»Miljutin, trogne slaf,
 För lärkan bjöd åt dig jag nakna galen,
 En helgonbild af guld
 För den af alm, som togs ifrån din hydda.
 Min gåfva du försmått,
 En dotter sörjer du, en späd slafvinna;
 Jag en furstinna har,
 Jag ger dig henne i slafvinnans ställe.»

En tår, som daggens perla klar,
 I purpur glödde på Nadeschdas kinder,
 Och tyst och utan ord
 Hon kysste leende den gamles panna.

Sjette sången.

O, att du födt mig så, att de stjernors glans,
 Du nyss beundrat, tjusat och mig! Ett barn,
 Af lekverk fägnadt, hade med svärdet jag
 Dem plockat glad och tömt i en lek mitt lif.

Men i sitt slott, det höga, vid Wolgas flod,
 I marmorsalen ensam bland bilderna
 Af hädangångna, lysande anor satt
 I glans Natalia Feodorowna sjelf.
 Här, så furstinnans vilja bestämt det, här,
 Bland dessa vittnen, skulle furst Dmitri nu,
 Se'n långa år i fädernas hem ej sedd,
 Inför sin moder träda. Som till en fest
 Var salen ordnad, purpurgardinerna
 Från alla bilder vecklade upp i prakt,
 Och högst vid bordet jemte furstinnans plats
 Stod, stäld för sonen färdig, en taburett.

Den stolta modern väntade, timmen slog,
 Och in kom Dmitri, festlig som rummet ej.
 Hans dräkt var vårdslöst ordnad, om ordnad ens,
 En hvardagsdräkt, hans vanliga hemdräkt förr,

Hans blick var skygg, men spotsk på en gång och mörk,
Och stjernlöst nattlig steg han till modern fram.

Ett ögonblick såg dyster furstinnan upp,
Som om mot sonens mörker hon mörknat sjelf,
Dock snart i höghet sträckte hon, ljusnande,
Sin hand mot fursten, tog från sin plats ett steg
Och rörde moderligt med en kyss hans kind
»Min Dmitri», så hon sade, »välkommen var!
Med rättvis stolthet ser jag min ädle son
I sina anors strålande krets igen,
En oerfaren yngling ej mer som förr,
Men pröfvad, van att handla, beredd kanske
Att sjelf sitt rum eröfra bland dem en gång.
Min son, från hemmet länge du varit skild.
Hvar, hur, i hvilka nejder, i hvilket värf,
Har du ej yppat, jag det ej frågat har;
Min önskan varit sådan, jag velat så.
Åt sig, sin egen adel, sitt eget val
Af ärans banor ville min ädle son
Jag öfverlåta, ville behålla blott
En rättighet, den bästa, en moder har,
Den att få hoppas allt af ett älskadt barn.
Och nu, min Dmitri, frågar jag, — dock ej jag.
Men dessa stumma bilder igenom mig —
Till hvilket mål du sträfvat, på hvilken glans
I ärans rymd din trånande blick du fäst?»

Så var furstinnans helsning. Hon satte sig
Och med ett tecken viste sin son hans plats.

En stund flög bort i tystnad, en vingsnabb stund
Furst Dmitri teg, hans läppar ej än till svar,
Men till ett skugglikt leende rördes blott,
Och hög tog åter ordet hans moder då:

»Min Dmitri ej vill svara, vill tyst kanske,
Som dessa bilder fråga, besvara dem;
Välan, min stolta, strålande fröjd det är,

Att sjelf för eget lugn ej behöfva svar. —
 Se upp mot denna qvinna, min ädle son,
 Det svarta ögats glödande elddjup se
 Och pannans hvälfning, skymd af en otämd lock!
 Din moders ättemoder af furstlig stam,
 Bland stjernor född på Grusiens fjäll hon var.
 En son hon hade. Bort från sitt hem han för
 Som du, för tidigt, dröjde i årtal
 Som du, och ensam satt i sitt slott hans mor.
 Då kom en gång af hennes bekanta en,
 En vän, ej sedd se'n länge, grefvinna född,
 Fast med ett dunkelt vapen förenad då.
 Med godhet dock hon möttes, förtroligt språk
 Blef vexladt, mången fråga om förr, om nu,
 Och så omsider sporde den främmande:
 'En son du eger, gläder förhoppningsfull
 Hans ungdom dig, hvar är han, för hvilket värf,
 För fredens eller krigets bestämdes han?'
 Hon log, din ättemoder, och gaf till svar:
 'Se'n tvänne år mitt öga ej honom såg,
 Hans blick blef varm, hans fäderneboning trång,
 Han tog sitt arf, han sökte en öppen verld
 Och kämpar nu, hvar, huru, — jag vet det ej.'
 Men full af undran talte den andra än:
 'Hvad, vill du skämta blott, eller drömmer du?
 Du mor med känslor, varma som blickens glöd,
 Du lemnar åt sitt öde din ende son?
 Omöjligt.' — Så hon sade; i höghet då
 Uppstod furstinnan, räckte den främmande
 Sin hand och talte aldrig förgätna ord:
 'Var lugn, min vän, ett känner hans moder dock,
 Behöfver mer ej känna: hvar helst han fins,
 Bor guldrent i hans hjerta hans faders blod.' —
 Min Dmitri, så hon tänkte, din ättemor,
 Af hennes ande eger ock jag ett arf.»

Hon slöt, men upp såg Dmitri och talte djerf:
 »Här är jag, moder, döm mig, du ser mig här,
 Säg sjelf, om till din glädje, om till din sorg;

Hvar ytlig, fal förgyllning föraktar jag,
Och hvad mitt yttre röjer, mitt inre är.»

En blick, en hjertlig, spanande, dunkel blick
I sonens öga hade hans moder fäst,
Och nu hon såg mot bilderna upp på nytt
Och sträckte majestätlig sin hand mot en:
»När denne, stjernomstrålade,» sade hon,
»Kom från sin första ynglinga-utflykt hem,
Förmåler sägnen skönt, att han kom så arm,
Så utan yttre, skimrande glans, som du.
Hans fader fallit tidigt i Peters strid
Mot Sverges vilda lejon, hans ädla mor
Sett nyss sin boning härjas af fiender
Och satt, en värnlös enka, i plundradt slott,
Pultavas fält var blodadt, och ryktet flög
Med segerbudskap, jublande vidt, då såg
Sin son hon återkomma; allena, tyst,
Med vinst blott af en blekare kind han kom.
På honom, fast se'n länge ej sedd, ej spord,
Sitt hopp hon fäst, dock teg hon och sörjde stur
Att sköflad så han kom till ett sköfladt hem.

En dag försvann, knappt grydde den andra, när
Af jubel nejden fylls, och från höjd och däld
Hörs ropet: zaren, zaren i antåg är!
Ej mer som förr i sällare tider kan
Den ädla egarinnan af slottet nu
Vid zarens fot begära en ynnest, be
Att få ett ögonblick hans värdinna bli.
Allena, osedd, gömd i ett sidorum,
Hon öppnar blott ett fönster och skådar tyst
Mot vägen, vill blott blicka välsignande
På fosterlandets far, då han flyr förbi.
Han kommer, segrarn, hjälten, med skumhöljdt spann
Han skyndar fram, af dånande vagnar följd,
Och skaran nalkas, glimmar, försvinner, — nej!
Den stannar, stannar, Dmitri, på slottets gård.
En blixst af häpnad, ljuf, men förkrossande,

Den ädla slottsfruns hjerta igenomfar,
 Dock går hon glad att möta sin höga gäst
 Och hinner vestibulen med hastad gång.
 Hvad syn! Der står monarken i höghet re'n.
 Hvad syn för henne, henne som mor! Hon ser
 Sin son i zarens armar, med kyss på kyss
 På kind, på mun, på panna af honom hölj'd. —
 Min Dmitri, denne yngling, som kom som du
 Så blek, så glanslös hem till sin mor, var mer,
 Än hvad han ville synas; i mången strid
 Han kämpat djerf, hans arm var berömd, hans mod
 Beredt Pultavas seger, ett ädelt sår
 Han bar, var zarens gunstling, var general.»

Så talte hon; en leende ljusning flög
 Kring hennes anlets mildrade majestät,
 Men marmorstel satt Dmitri, tills marmorn nu
 I hemsk förvandling smälte och brast i ord:
 »Hör upp», han sade, »moder, att se mig an
 Med denna svärmiskt forskande, sälla blick,
 Som anar gömda strålar af zarens nåd
 Hos mig, din bleke, stormige, dunkle son.
 Ej att dig bringa glädje jag kom; hvad du
 Som glädje skattar, Dmitri ej sökt, ej fått,
 Nej, för mig sjelf jag kom, för min egen fröjd,
 Fast med din smärta, moder, den köpas skall.»

Han teg och strök sin panna och talte än:
 »O, att du födt mig så, att de stjernors glans,
 Du nyss beundrat, tjusat ock mig! Ett barn,
 Af lekverk fägnadt, hade med svärdet jag
 Dem plockat glad och tömt i en lek mitt lif.
 Men andra stjernor lyst för din Dmitris blick,
 Två stjernor, mordiskt tjusande, mäktiga,
 De bränt hans barm, de sugit hans hjertas blod,
 Och kärlek är den ena, den andra hämnd.»

Han dröjde, tycktes vänta ett svar, men stum
 Furstinnan satt, han såg det och vidtog än, —

Hans röst var vågens röst, då i storm den slår
 Mot klippans barm och brytes och suckar dof: —
 »Från barndomsåren var jag din mulne son,
 Den andra ständigt, ständigt den andra blott;
 Jag såg min broder ljusna i ljus, jag sjelf
 Blef mörk, men bar mitt mörker för mig och teg.
 Vårt arf blef skiftadt, säll till sitt eget slott
 Min broder för, jag följde, en främling lik:
 Välan, en sällhet grydde för mig ändå, —
 Den stals, stals bort af honom, som vunnit allt.
 Då sprang min ena stjärna ur natten fram,
 Då såg jag hämnden vinka, den lyst min ban
 I år af qual, och nu den mig lyste hit.
 Min moder, denne lycklige, ljuse son,
 Er fröjd, er ständigt gynnade gunstling, han, —
 Med en slafvinna fostrar han ättens hopp,
 En låg lifegens dotter hans maka är.»

En blekhet, tänd och flydd i ett ögonblick,
 Furstinnans anlet darrande öfverför,
 En ljungelds hemska, flyktiga återsken,
 Och nu med kufvad smärta begynte hon:
 »O Dmitri, du nattburne, om åt din hämnd
 En broders olycksöde kan svalka ge,
 Var lugn, hans dom skall falla. — På Rysslands tron
 Fins den, som vet att vörda en moders sorg.
 Hon skall förstå min bön, då med krossadt bröst
 Jag ber den höga skydda vår ädla ätt
 Mot en vanbördings brott, som befläckar den.
 Var lugn, jag egt två söner, jag eger nu
 Blott en, med dig ej täflar en annan mer.
 Var lugn, min son, olycklige, mörke son,
 Din ena stjärna lyst dig till önskad mål.»

Hon talte så och dröjde; en hämmad tår
 Bröt våldsamt fram och föll på den stoltas kind,
 Och nu hon tog den nattlige sonens hand
 Och höjde, lik en bedjande, än sin röst:
 »Du är, fast mörk, min Dmitri, min ende nu,

På dig allena hvilat vår ädla ätt,
 Förtvifla får du icke, förloras ej,
 Så nämn din andra stjärna, din kärlek nämn!
 Så skön, så rik, så mäktig, så lysande
 Har Ryssland ej en dotter, att hennes hand
 Din moders son skall vägras; zarinnan själf
 Skall med sin allmakt skydda ditt djerfva val,
 Blott nämn det, säg, hvem fångslat ditt hjerta blott.»

Hon slöt. Men ur den bedjande moderns hand
 Drog Dmitri sin och dolde sin kärlek ej:
 »Min moder», så han sade, »din Dmitri skall
 Ej mer förtvifla, icke förloras mer,
 Om till hans vilda, flammande, tärda barm
 Din makt hans broders maka, slafvinnan, fört.»

Då stod furstinnan svigtande upp, hon teg,
 Hon gick med långsam gång, majestätlig, stum,
 Ur höga anors strålande festsal ut;
 Men, af den stolta skickad, en tjänare
 Kom in och sänkte utan en vink, ett ord,
 För alla bilder purpurgardinerna,
 Och snart stod Dmitri ensam, och ingen blick
 På honom fäste helgade fäder mer.

Sjunde sången.

Och tystnad rådde länge mellan båda,
 På ottomanen satte sig Potemkin
 Och lät sitt hufvud sjunka i sin hand,
 Den unge fursten väntade och teg.

Genralmajor Kutusoff, då han kommer,
 Förs in till mig hit in i kabinetttet,
 De öfrige, Markoff, kosacken Platoff,
 Furst Woldmar Paulowitsch och andra vänta.»

Så talte, vårdslöst kastande sig ned
 På ottomanens purpurbädd, Potemkin,
 Och adjutanten mottog med en bugning
 Den stolte Krimbetvingarns vink och gick.

På furstens panna sågs en skugga hvila,
 Och oro, ledsnad, trötthet talte ögat;
 Blott stundom till ett nyss serveradt glas
 Med roslikör sin vackra hand han sträckte
 Och förde mot sin läpp dess dofter blott.

Så flöto långsamt några få minuter,
 Och dörren uppläts åter, och Kutusoff'
 Steg in. — Sin ställning bytte fursten ej,
 Blott förde handen öfver ögat, såg
 En stund med skärpta blickar mot den komne
 Och med en knappt förnimbar nick begynte:
 »Jag låtit kalla er, min general,
 Hvarför, det vet ni sjelf. Med synbar ledsnad
 Betraktade vår höga kejsarinna
 Paraden nyss; en brist på hållning, takt,
 Långt lättare att märka än förklara,
 En hoglöshet, en — med ett ord — ett sjelfsväld
 Förstörde ordningen i våra leder;
 Hvad skall jag tänka om er disciplin?»

Han teg, den unge generalen teg,
 Men i hans kinder steg den blod, hvars färg
 Re'n purprat Largas, Kaguls, Sabors stränder,
 Och fursten såg det och tog vid på nytt:
 »Ni tycks ej gilla detta milda klander,
 Ej sjelf ens funnit några fel kan hända?
 Vätan! Hvad tecken gaf en grenadier
 På eder flygel sin kamrat i ledet?
 Säg, gjordes svängningarna utan remnor,
 Befälets blickar lågo de på chefen,
 Hur slöts carrén, hvem såg sig om, och hvems
 Var benet, som det sjunde regimentet
 Drog efter sig ännu, se'n det gjort halt?

Otaligt kunde nämnas, utom detta.
 Nu svara, säg mig, general Kutusoff,
 Hvad tror ni vålla detta oskick?» —

Stolt

Såg fursten upp, den unge krigarn böjde
 Sitt hufvud vördnadsfullt och gaf sitt svar:
 »Ers durchlaucht», så han sade, »största delen
 Af dessa trupper lemnat nyss Turkiet,
 Rekryter äro andra, tagna in
 I deras ställe, som af kriget skördats.
 De yngre ega än blott ringa vana,
 De äldre glömt bland strider, mödor, marscher,
 Den stränga exercisens takt kanske.»

Han talat, men den ädle fursten stod
 Med ifver upp: »Nämn mig ej dessa skäl,
 Iwan Ilarianowitsch, ej dessa!
 Nej, djupare är grunden gömd; en ande
 Af egenmyndighet vill gripa folket,
 Hvar den är hemfödd, vet man ganska väl.
 Fantastiskt vilda läror från Genève
 Förtrollat re'n Europas andra länder,
 Och äfven hit de spridt sitt gift. Allt mer
 Förljummas känslan för en högre ordning,
 Den ringes lust att smälta i det stora.
 Man lär sig tala om ett menskovärde,
 Som är ett annat än en menskelig lydnad
 För maktens bud. —
 Enhvar vill se sig som en medelpunkt,
 Kring hvilken nejders, staters välfärd hvälfves.
 Bekänn det, ni är ung och general,» —
 Här flög kring furstens läpp ett mildradt löje —
 »Bekänn det, äfven ni har tyckt nå'n gång
 Er stor, odödligt stor, har drömt kanske
 Om intet mindre än att se en dag
 På edra skuldror Rysslands öde hvila.
 Hvad kan det ringa, en parad som nu,
 Ett stycke lumpen exercis betyda
 För den, som drömmer så om stora segrar!»

Han slöt. Den unge hjälten, sårad djupt,
 Ej höll sin harm tillbaka mer, men talte:
 »Min furste, mer än storheten jag skattat
 Den lott att för ett fosterland få strida;
 Den blifvit min, jag ingen bättre sökt.
 Bland mina drömmar — jag har drömt också —
 Var skönast den, att få åt Ryssland offra
 Hvad det mig skänkt, mitt trogna hjerta.»

Mer

Fick han ej tala; med sitt höjda finger
 Bjöd fursten tystnad och begynte sjelf:
 »Ni manövrerar alla dagar nu,
 Tills edra veteraner glömt Turkiet,
 Och alla yngre lärt sin exercis.
 Kutusoff, edra tjänster glömmas icke,
 Men stränghet, regel, disciplin bör finnas;
 Man älskar ej att se en soldatesk,
 Som minnes annat än sin pligt för stunden.
 Farväl, min general, en pligt af vigt,
 En obehaglig sak i nära samband
 Med tidens andra tecken kallar mig.»

Han hade talat. Generalen gick,
 Och i sitt förmak trädde nu Potemkin.
 Församlade vid dörren stodo der
 I hopp och fruktan officerare
 Af skilda vapen, grader, uniformer;
 Och fursten såg dem, styrde stolt sin gång
 Emot dem, stannade och öfverfor
 En stund med blicken under tystnad skaran
 Och höjde snart sin röst till stränga ord:
 »Man sett i dag er, herrar öfverstar
 Af fjerde, femte, sjunde regementet,
 Er subalterner äfvenså af linien
 Och, Platoff, er, Markoff, er, kort, er alla
 Förverka edra värjor. — Inga svar,
 Alldeles inga ord till ursäkt, inga!
 Det är vår kejsarinnas höga namnsdag,

Som nu gör nåd. —

I hvilka tider lefva vi? Soldaten
 Betraktas som kamrat af ett befäl,
 Som gjort ett par kampanjer vid hans sida;
 Han smeks, han skonas, man förbiser allt,
 Blott ej hans ärr, och samma skonsamhet
 Begär man för sig sjelf. Markoff, se på er!
 Är det af reglementet ni befalls
 Att suspendera en af edra knappar?
 Och denna orden, Platoff, kring er hals, —
 Säg, fruktar ni att skiljas allt för mycket
 Från hopen, om den blottas litet mer?
 Hvad skick! Soldatbulvaner vore bättre
 Än krigare, som ingen lydnad känna. —
 Ni ler? — Jag ber er, ingen min! Och ni,
 Ni med den rusigt nöjda blicken, Kulneff,
 Hvad gör er fröjd? Att er piket kanske
 Så väl höll folket nyss ifrån paraden? —
 O Ryssland, Ryssland, själen i din styrka
 Var ordningen, var sjelfförsakelsen
 Hos dina söner; slockna får den ej. —
 Furst Woldmar Paulowitsch, ni dröjer qvar,
 Ni följer mig. Ännu en gång, er andra
 Benådar kejsarinnans namnsdag.»

Sagdt

Till kabinettet gick Potemkin åter,
 Den unge fursten följde tyst hans steg.

Och tystnad rådde länge mellan båda,
 På ottomanen tte sig Potemkin
 Och lät sitt hufvud sjunka i sin hand,
 Den unge fursten väntade och teg.
 När så en stund förflutit och en annan,
 Tog Krimbetvingarn ordet, höjde sig
 Och fäste skarpt sin örnblick på furst Woldmar:
 »Man talt om uppror,» sade han, »om trots
 Emot en ordning, på hvars fasta grundval
 Personers väl, familjers, staters, hvilar,

Jag menar uppror mot föräldramakt,
Och sådant i vårt fosterland, i Ryssland;
Är denna händelse er obekant?»

Den unge fursten teg, den äldre fortfor:
»En yngling, en af våra främsta släkter,
Förvillad troligtvis af tidens gift,
Ett svärmeri om menskojemlikheten,
Har, glömmande sig sjelf, sin pligt som son,
Sin aktning för en följd af stora anor,
Sig sänkt i en mesalliance, hvars blygd
Till lycka här ännu ej egt sin like;
Ni vet, kan hända, denne ynglings namn?»

Han talte så; ej bidande ett svar,
Begynte han med dämpad stämma åter:
»En furste, lysande föräldrars hopp,
Emottar vid sin faders död i arf
Den ena af hans stora egendomar.
Han kommer till sitt landtgoods, fäster der
Sitt unga öga på en ung slafvinna;
En vacker kind, en fyllig barm, — hvad skatt
Att öfverväga alla andra värden!
Allt nog, han väljer henne för sitt nöje,
Fördöljer henne, hvar, — man vet det ej,
Och offrar tvänne år åt sin förtjusning.
Man väntat, att på detta rus af sällhet
En mättnad skulle följa och excessen
Få lemnas åt förlåtelsen och glömskan;
Men nej! En dag sitt höga slott igen
Besöker fursten, som emellertid
Förvärfvat grader här bland våra leder,
En maka för han med sig, en gemål,
Men hvem? — O fräckhet utan gräns! — Slafvinnan.
Ännu får saken dock ej allmängöras,
Familjbetänkligheter hindra detta,
Blott några få förtrogna känna den.
Så flykta åter år, och medan fursten
På ärans fält sig nya lagrar skär,

Befolkas fursteborgen med bastarder.
 Till slut kan nesan icke döljas mer,
 Den röjs, och ryktet hinner furstens mor,
 Hvars hjerta nära brister af förtviflan. —
 Nu, Woldmar Paulowitsch, är taflan färdig,
 Kompositionen väcker ens förvåning;
 Ni målat sjelf, är den natursann, säg?»
 En vink han gaf, ett tecken, att han nu
 Besvaras ville, och i liknöjdt lugn
 Mot handen sänkte han sitt hufvud åter.

Att ge sin återhållna vrede ord,
 Behöfde ej den stolte Woldmar manas:
 »Jag känt en furste,» sade han, »i arf
 Ett slott han fick, med slottet en slafvinna;
 Slafvinna, — ja, hon var det, tills hans öga
 I hennes såg, då var hon det ej mer.
 Ej rodnaden på hennes kinder dock,
 Ej hennes yppigt höjda barm — som ni,
 Min furste, sagt — gaf friheten åt henne,
 Hon fick den af ett hjerta för ett hjerta,
 Och mer hon fick än frihet, fick beskydd
 Hos en af Rysslands ädlaste furstinnor.
 När, dyrkad i en krets af englar der,
 Hon vecklat ut sin rika blomnings skatter,
 Blef hon sin forna herres maka: — han
 Står här och väntar, furste, nu sin dom.»

Han slöt. Den mäktige Potemkin tog
 Med oförändradt lugn till ordet åter:
 »Vår milda kejsarinna, sjelf en moder,
 Har ömmat för er ädla moders smärta,
 Har velat skona henne för den blygd
 Att som sin dotter helsa en slafvinna;
 Dess höga vishet insett, att ett rike
 Af Rysslands vidd behöfver sammanhållas
 Af fasta band, att hvar atom, som störs,
 Ger fart till rubbning i det stora hela;
 Hon tolkar nu sin vilja genom mig:

Furst Woldmar Paulowitsch, er tjenst behöfs
 I Tomsk, behöfs der ögonblickligt nu;
 Er egendom förvaltas under tiden
 Med kejsarinnans bifall af er mor.
 Er resa — derom har man dragit omsorg,
 Ett equipage är tillreds. I Tomsk
 Har ni att vänta edra instruktioner.
 Farväl!»

Från Woldmars kinder blodet flytt,
 Förisad stod han en minut och såg
 Med ofrånvända blickar på Potemkin:
 »Er tillhör makten,» sade han till slut,
 »Men jag är man och får ej fly till böner.
 En fins, som kunde be för mig, för sig,
 Men hon skall stötas bort, der hon ej höres.
 Ja, utom henne, furste, finnas två,
 Som kanske finge bedja; o, men de
 Förmå ännu knappt nämna fadersnamnet.
 En fråga dock, den sista: förs jag bort
 Att lefvande begrafvas, eller får
 På jorden än jag återse de mina?»

Då stod den ädle furst Potemkin upp
 Och tog hans hand: »Furst Woldmar Paulowitsch,
 Jag känt er far, han stod vid denna sida
 I stridens larm; för hans skull ville jag
 Den spotske sonens hårda öde mildra.
 Jag vet en gammal regel: lyd och vänta!
 Jag ger er den, jag kan ej mer; farväl!»

Åttonde sången.

Der han så, af egna känslor sliten,
Står i osäll tvekan, sjelf sitt offer,
Ser han dagen fly och qvällen sakta
Öfver jorden höja purpuringen.

Hvilket sorl af obekanta röster,
Hvilken otämd yras vilda jubel
Skallar nu, Moskwa, kring dina stränder,
Från Furst Woldmars slott, det förr så tysta?
Är det så hans unga maka sörjer
Kärlekens och lifvets blomsterdagar,
Hjertats första lycka, flydd med honom?
Sky att fråga! Främlingar från Wolga
Ega slottet, tygelfria slafvar,
Af Natalia Feodorowna sända,
Af den ädle furstens stolta moder.

Men förjagad, skygdlös, har Nadeschda
Sökt sin barndoms låga hydda åter
Och af lyckans alla gåfvor bergat
Tvänne späda söner blott. — I blommor
Har naturens vår sig klädt, se'n vinter
Öfver hennes hjertas vår sig lade;
Och hon gömmer nu sin sorg i skuggan
Af en löfrik häck vid samma bölja,
Der hon femtonårig fordom ofta
Speglat sina morgonljusa löjen.

Stum på gräsets matta nära stranden
Nu hon sitter, sänker som i drömmar
Stundom ned sin marmorhvita panna,
Tills på nytt ett gny af vilda fröjder
Skallar genom nejdens lugn från slottet,
Och hon väcks och ser mot skyn och lyssnar.

Dock ej sorg blott talar milda ögat,
 Äfven oro. Ofta skrämd hon skyggar,
 För en fläkt i lundens löf, för trastens
 Skarpa drill från topparne i skogen.
 Fly hon ville, fly långt bort från nejden,
 Så det tyckes, näns dock icke störa
 Slumrarn i sin famn, den spåde Igor,
 Som så långt ifrån och dock så nära
 Till sin mors bekymmer somnat stilla,
 Medan yr på stranden än hans broder
 Jagar sländor, vilsnade från vattnet.

Så hon dröjer; hvadan hennes oro?
 Budskap kommit: »du, som lärt att bära
 Utan klagan sorger, lärt för andras
 Tröst försaka egen, o furstinna,
 Som ett helgon kär för våra hyddor,
 Längre får du ej vår glädje vara,
 Vilda falkar jaga dufvan, skynda,
 Han är här, din makes broder, Dmitri.»
 Än en gång har hon blott velat säga
 Sitt farväl åt ställen, dyra, fulla
 Af en snabbt försvunnen barndoms minnen.

Solen sjunker, skuggorna förlängas;
 O, en skugga, mörkare än alla,
 Skymtar, rör sig mellan träden, nalkas,
 Det är Dmitri. — På det spåde rofvet
 Re'n hans eldblick fallit; segern vinkar,
 Ar af strider, feberyra drömmar,
 Dystra dagar, nätter utan hvila
 Skola gäldas nu. En blink, och målet
 Har han nått. — Dock, under! Se, hans anlet
 Byter färg; han döljer sig, han tvekar,
 I den ädla qvinnans anlet fången.
 Denna bild, hur lik, och dock hur olik
 Den, som en gång skådad, outplånlig
 I hans halftförbrunna öga stannat;
 Sin slafvinna sökte han, den forna

Vårlikt ljufva, rosenlika tärnan,
 Och en mor, en bleknad mor han finner,
 Tidigt re'n i lifvets allvar mognad,
 Med försakelsens och sorgens adel
 Kring sin panna. Sakta! Se han skyggar,
 Dunkla makter kämpa i hans inre,
 Skall han dröja, eller skall han framgå? —

Der han så, af egna känslor sliten,
 Står i osäll tvekan, sjelf sitt offer,
 Ser han dagen fly och qvällen sakta
 Öfver jorden höja purpurvingen;
 Och emellan sina pulsars svallning
 Hör han som ur fjerran röster tala,
 Tysta, svaga, brutna anderöster:
 »Dmitri, se, naturens hvila stundar,
 Lugnets, sömnens, glömskans blida välde.
 Re'n med mattad sång i skogen kallar
 Fogeln hem sin maka, träden hviska
 Tysta afskedssuckar blott åt vinden,
 Och ur luftens rymder, trött att irra,
 Sjunker sval på blomsterbäddar daggen.
 Dmitri, frid vill jord och himmel ega,
 Hvarför stormar utan ro ditt hjerta?»

Orden hör han, som emellan vågens
 Bränning seglarn från den strand, han lemnat,
 Hör ännu ett vallhorns sista toner,
 Och han suckar, och hans blickar söka
 Som af blygsel marken, tills ånyo
 Stormens andar vakna, och hans läppar
 Ljudlöst tolka deras mörka maning:
 »Dmitri, svage, skräms du af en aftons
 Ljusa stillhet, af en värnlös kvinnas
 Bleka kind, har under år du kämpat,
 För att svigta i din segers timme?
 Upp, en lögn dig gäckar! Hvad är lugnet?
 Vreda stormars korta slummer endast.
 Vill du skona, glömma och försonas?

Dmitri, frid är himlens lott och grafvens,
Men på jorden hatar broder broder.» —

När han sagt det, ser han upp, som skulle
Nu beslutet mognat. Var det slumpens,
Var det oskuldsskyddarns verk, han varsnar?
Med ett veck af moderns slöja fläktar
Nu, just nu, den vakna brodern sakta
Från den söfdes kind en tår och varnar
Tyst sin moder att ej gråta flere.

Genomilad af en rysning, vänder
Broderhatarn bort sitt anlet, stunden
Är försvunnen åter, och bemanna
Måste han på nytt sitt mod, som svigtar.
Bort han smyger, som om här han kände
Af försvurna makters spel sig omhvärfd,
Vill i skogens djup i frihet andas
Några stunder och med stadgad seger
Öfver hjertats uppror återkomma.

Knappt så långt han hunnit, att af bäcken,
Från hvars strand han nyss sin vandring börjat,
Sorlet mer i qvällens lugn ej hördes,
När i ödsligheten oförmodadt
Af en syn på nytt han öfverraskas.

På en mossig håll framför hans fötter
Satt en gubbe, tungt mot stafven lutad,
Lik en stod, ur gråa klippan huggen.
Målet tycktes han ej blott för dagens
Färder nått, men för sin lefnads långa
Vandring äfven; blott med möda höjde
Mot den kommande han än sitt öga.
»Främling, granne,» så han sade, »broder,
Du, hvars blick ej än som min af dödens
Skuggor skym, säg, har i dessa nejder
Du en qvinna sett, vår ädle furstes
Helgonmilda, olycksfödda maka?

Länge här jag henne sökt förgäfves,
 Och min kraft förgått, min dag är liden;
 Sågs hon, o, ledsaga då till henne
 Mig, den brutne, döende, hvars hjerta
 Klappar fridlöst nu de sista slagen.»

Så den gamle, och furst Dmitri känner
 Vårdarn af hans broders slott, Wladimir;
 Men med hatten djupt på pannan nedtryckt,
 Rädd att röjas, börjar han och talar:
 »Gubbe, säg mig, har ock du en börda
 På ditt sinne, som förbittrar lifvet
 Och gör döden tung? Din furstes maka
 Söker du; för hvilket brott mot henne
 Vill du tigga nåd vid hennes fötter?»

Än, med lifvets sista styrka samlad,
 Reste sig minutligt upp den gamle:
 »Främling,» sade han, »i hvilket vilddjurs
 Är min hamn förbytt, då så du frågar?
 Dock, en främling är du, såg ej henne,
 Visste ej, att blott en tigers like
 Mot en sådan bryta kan. — Dock, brutit
 Har den gamle, fast mot henne icke.
 Se, det oerhörda, aldrig sedda,
 Såg jag, hörde jag; min furstes maka
 Såg jag från hans eget slott förjagas
 På hans egen moders bud. O främling,
 Tigande, med tvänne späda söner,
 En vid högra, en vid venstra handen,
 Gick hon bort från öfverflöd och lycka
 Till sin fosterfaders öde koja.
 Ingen såg dock henne gråta, ingen
 Henne klaga hört; att trösta andra
 Lefver hon, en engel sjelf, som höjes
 Öfver jordens lust och nöd.
 Främling, stunden lider. Nalkas kunde
 Icke hon med bön sin makes moder;
 Der fans Dmitri, han, förföljarn, hotfull

Väntande sitt rof. — Dock, detta öga
 Grät för henne, dessa läppar bådo
 Böner, dem hon sjelf ej nu fick bedja.
 Tyngd af år och sorger, tog jag vägen
 Till min forne herres slott vid Wolga,
 Till Natalia Feodorownas boning.
 Stängd var porten för den gamle, trogne
 Tjenarn nu; i dagar och i nätter
 Låg jag under himlens tak der ute,
 Väntande att få furstinnan skåda.
 Och hon syntes; som ett djur i stoftet
 Kröp jag till den stoltas fötter, tiggde
 Om förbarmning för min furstes maka,
 För hans barn. — Bönhörelsen af fega
 Slafvars gissel fick jag, tills jag hånfullt
 Stöttes bort att börja återfärden.
 När jag så, föraktad, slagen, krossad,
 Lemnade mitt forna hemvist, tändes
 I mitt hjerta harmens vilda låga,
 Och i trakter, fordom fridens, höjde
 Jag förbannelsens och hämnens verop:
 'Ve dig, ve Natalia Feodorowna,
 Som mot eget blod af stolthet rasar!
 Utan kärlek, ensam, må du lefva,
 Aldrig glädjas af ett barnbarns joller,
 Och, då döden nalkas efterlängtd,
 Legda händer dina ögon sluta.
 Och jag mindes furstens broder, Dmitri,
 Honom, på hvars hjessa skulden hvilar,
 Och jag ropte, — främling, rys att höra
 Hatets ord:
 'Dubbelt, dubbelt ve dig, vilde Dmitri,
 Du, hvars svarta afund allt förvållat!
 Vattenblomma utan frukter vare
 Den välsignelse, jag ofta kallat
 Öfver dina lockar ned, då fordom
 I min famn ett skuldlöst barn du lekte.
 Hemlös, fridlös, hopplös, af ditt eget
 Hjertas ormar sliten, må du irra

Mot ett mål, som flyr dig, och som, hunnet,
Stöter dig med bruten kraft tillbaka!
Så jag ropte. — Jag har hatat, broder;
Att jag hatat, är den skuld, mig trycker,
Jag vill dö med frid.»

I häpen stumhet
Stod furst Dmitri, men den gamle fortfor:
»Du, som än kanske af lifvet pröfvat
Blott dess sötma, byts din lott, och fräter
Sorgens eller aggets gift ditt sinne,
Sök då henne, som jag fåfängt sökte.
Mången storm hon stillat, mången smärta
Har hon läkt, på hennes lugn re'n mången
Lagt ett skuldbelastadt hjertas börda;
Äfven jag, om hennes fot jag hunnit,
Skulle lärt att glömma och förlåta,
Skulle somnat lugn.»

Han teg. En tystnad,
Djup som grafvens, rådde några stunder.
Då steg Dmitri fram och tog den gamles
Hand i sin: »Kom, följ mig,» så han sade,
»Jag vill leda dig och visa vägen.
När du hunnit den, du söker, bringa
Från ledsagarn då till lön en helsning.
Säg: 'vid denna bäck, på dessa blommor,
Föll för Dmitris hand hans falk, som eggad
Ville röfva bort hans broders dufva.'
När hon ryser då för namnet Dmitri,
Säg: 'o qvinna, Dmitris kraft är bruten,
Blott med möda mina steg han stödde,
Fridlös sjelf mig förande till friden.'»

Sagdt; och till Nadeschdas sida hunnen,
Lemnade han tyst den gamle, flydde,
Lik en skugga, dyster, bort i fjerran
Och försvann i obekanta öden.

Nionde sången.

Hvilken sällhet att till alla kunna hinna,
 Kunna ordna alla brister,
 Och en liten blomstergård af frid och lycka
 Blott med hjertats vilja skapa!

Rysslands moder, kejsarinnan Katarina,
 Hos Natalia Feodorowna
 I furstinnans höga, hvita slott vid Wolga
 Tagit hvila öfver natten.
 Det var morgon, herrligt lyste sommarsolen
 Öfver landet, öfver floden,
 Och den höga monarkinnan stod förklarad
 I det öppna fönstrets svalka;
 Vid dess sida, fast på afstånd, stod furstinnan,
 Och vid närmsta slutna fönster
 Krimbetvingarn, furst Pötemkin, och den gamle
 Amiralen, gref Bestuscheff.

Tystnad rådde, tills den höga kejsarinnan
 Lyfte rörd sin hand och talte:
 »Hvilken anblick, hvilken tafla, ljuf och verklig,
 Dessa sekelgamla lönnar,
 Mellan gula, skördbetyngda stränder floden,
 Och på afstånd kullar, lunder!
 Säkert bor ett lyckligt folk i dessa hyddor,
 Som emellan löfven skymta
 Gladt i våra färger, röda, hvita, blåa,
 Nästan trängande hvarandra.
 Tack, Natalia Feodorowna, som en moder
 Är för mina barn vid Wolga!»
 Så hon sade, och med mildhet åt furstinnan
 Räckte hon den sänkta handen.

Slottets stolta egarinna kysste ödmjukt
 Denna fina hand och sade:

»O min dyra kejsarinna, lätt min omsorg
 Var för dessa bygders trefnad,
 Var den trogna odlarinnans blott, hvars möda
 Icke tynger, då i höjden
 Bor en sol, som, aldrig tröttad, öfver landen
 Sänder varma sommarkvar. »
 Så hon sade. Kejsarinnan log med mildhet
 Och fann godt begynna åter:
 »Ofta, ofta, har jag skattat deras lycka,
 Som ett mindre rike styra,
 Blott en ringa krets, som lätt ett vaksamt öga
 Mäta kan och öfverskåda.
 Hvilken sällhet att till alla kunna hinna,
 Kunna ordna alla brister,
 Och en liten blomstergård af frid och lycka
 Blott med hjertats vilja skapa!
 Säg, Potemkin, ni, som finner råd för mycket,
 Säg mig, hur skall Katarina
 Få sitt Ryssland öfver allt som här vid Wolgas
 Vackra stränder ljust och bördigt?»

Så den höga; vid dess fråga furst Potemkin
 Böjde djupt sitt ädla hufvud,
 Och med ögat åter höjdt mot kejsarinnan
 Svarte mellan lek och allvar:
 »Blott ett medel, blott ett enda har jag funnit,
 Mätte detta bli begagnadt:
 Att vår dyra kejsarinna lefver länge.» —

Så Potemkin; och den höga log åt svaret,
 Log ett ögonblick allenast;
 Då till allvar byttes åter milda löjet,
 Och hon drog en suck och sade:
 »Jag är qvinna, blott en qvinnas är min styrka;
 O, en manlig hand behöfdes
 Att gestalta detta gränslöst vida välde,
 Till sin glanspunkt lyfta Ryssland.
 Om med offret af mitt lif jag kunde köpa
 Dig ur grafven, store Peter!

Gref Bestuscheff, ni hans trogne vapenbroder,
 Ädla minne från hans tider,
 Säkert ville ni mitt sällskap bli i döden
 För en vinning, stor som denna?»

Så hon sade. I den gamle krigarns ögon
 Stego tårar och han svarte:
 »Kejsarinna, detta vinterhöljda hufvud
 Kan ej någon lösen vara
 För en återköpt minut af lif åt Peter;
 Om det kunde, stod han för er,
 Sade: 'dotter, höga dotter, din är spiran,
 Jag har verkat, jag vill hvila:
 Mer än du har icke Peter älskat Ryssland,
 Och hans kärlek var hans styrka.'»

Rysslands moder, kejsarinnan Katarina,
 Fick en glädjetår i ögat,
 Men hon sade: »jag är lycklig denna morgon,
 Jag vill skåda andras lycka.
 Furst Potemkin, låt befalla våra vagnar!
 Jag vill göra promenader
 Till de ljusa, vackra hyddorna der borta
 Och betrakta deras inre.»

Sagdt. Men häpnad slog furstinnans stolta sinne,
 Och hon skyndade att svara:
 »O, min dyra herskarinna, öfver fälten
 Leda endast smala stigar,
 Utan våda kan med vagnar man ej komma
 Till den lilla byn i fjerran.
 Min är skulden, om jag anat denna önskan,
 Hade vägen varit banad.»

Kejsarinnan log i mildhet blott och sade:
 »Intet hinder, min Natalia!
 När som här jag har naturen glad och herrlig
 Öfver, under mig, omkring mig,
 Går jag gerna, vandrar ofta vida längre

Än till byn den korta färden.
Kommen, kommen!»

Då sitt knä furstinnan böjde
För den höga, bad och talte:
»Välj ett annat nöje, milda kejsarinna;
Morgondimman knappt sig skingrat,
Svala vindar, då er värme öks af gången,
Skada lätt er dyra helsa.
Millioner blicka upp med mig och bedja,
Låt oss icke bedja fåfängt!»

»Stilla, stilla, ingen oro mer, Natalia,»
Bjöd och talte kejsarinnan,
»Denna varma blomdoft, denna blåa himmel
Har i Petersburg jag sällan.
Upp, mitt sällskap, kavaljerer! Min värdinna
Är väl god och visar vägen.»

Så hon sade, och i blinken var hon färdig,
Henne följde tyst furstinnan,
Furst Potemkin och den ädle gref Bestuscheff,
Och till byn de styrde färden.

Nära slutet af den långa, smala stigen,
Mellan skördbetyngda slätter
Låg en kulle, som för vandrarns öga länge
Dolde hyddorna och träden.
När dess höjning kejsarinnan nått omsider,
Såg den lilla byn hon nära,
Icke hyddor, endast målade tapeter,
Täcka byggnader på väfvar,
Och hon gick att dem beskåda, såg bakom dem,
Såg af torf blott låga kojor,
Lika iden, undanskymda, fönsterlösa,
Mörka, dystra, menskotomma.

Med en fin, förborgad skymt af harm på läppen
Och en ljungeld i sitt öga,

Till den bleknande furstinnan hon sig vände,
Talte bittra ord och sade:

»Hvem har målat dessa hyddor, magnifika,
Då på afstånd de betraktas?

För min hofteater måste furst Potemkin
Söka få artisten anställd.

Men, furstinna, hvem bebor då dessa kojor,
Som af edra konstverk smyckas?

Med förundran har jag saknat glada landtmän
Så vid slottet som kring bygden.

Är det seden här, att folket drar sig undan,
När en herskarinna nalkas?»

Så hon sade, och furstinnan ville svara,

Men den höga kejsarinnan

Gaf sin arm åt furst Potemkin i det samma

Och begynte återfärden.

Så man framgick, några stunder rädde tystnad,

Några korta stunder endast,

Tills vid vägen ljuft en rosenhäck i blomning

Stod för kejsarinnans öga.

»Gref Bestuscheff,» så hon sade, »ger min gamle

Riddare sin dam en blomma?»

Hastigt skyndade furstinnan fram till busken,

Bröt bland rosorna den skönsta,

Men den gamle krigarn följde henne långsamt,

Bröt förutan val en annan.

Kejsarinnan mottog bådass bjudna gåfva,

Tackade med mildhet båda,

Men furstinnans blomma gaf hon åt Potemkin

Och behöll blott gref Bestuscheffs.

»Min värdinna,» så hon sade, »ni förlåter,

Att jag slösar edra skatter,

Men jag älskar blommor, ger åt vänner gerna,

Som jag äfven tar af vänner,

Allt, som eger af sig sjelft sitt hela värde,

Utan flärd och svek på ytan.»

Det blef tystnad, under tystnad hann man slottet;
 Ur dess portar då med jubel
 Trädde fram en menskoskara, festligt smyckad,
 Så furstinnan det förordnat.
 Vägens båda sidor fylde folkets rader,
 Bleka, tynande gestalter
 Bøjde knä och strödde rika blomsterskatter
 För de kommande på stigen.
 Kejsarinnan såg till höger, såg till venster,
 Såg på gamla, såg på unga,
 Och hon stannade omsider majestätlig
 Mellan skarorna och talte:
 »Min furstinna, jag vill lemna här ett minne
 Af min vistelse på slottet;
 Blif min tolk till edra bönder, fråga folket,
 Hvad det önskar och behöfver.»

Och furstinnan hörde budet, höjde rösten
 Och förkunnade och sade:
 »Mina barn, ifall min omsorg för ert bästa
 Har förbisett några brister,
 Är det unnadt den att yppa, hvad han önskar,
 Som vill träda fram och tala.»
 Ingen yppade en önskan, ingen tycktes
 Vilja träda fram och tala,
 Tyst och knäböjd dröjde skaran, och den ena
 Såg med tvekan på den andra.

Dock, omsider stod i hopen upp en gubbe,
 Tankfull, dyster, hundraårig,
 Kal i höjden sken hans hjessa, till hans gördel
 Flöt det silfverhvita skägget;
 Och han framsteg till furstinnan, och med dödens
 Lugna allvar gaf han svaret:
 »Herskarinna, dessa blommor mätta icke,
 Gif åt folket bröd; det hungrar!»

Stum af häpnad stod furstinnan, men den höga
 Kejsarinnan tog då ordet:

»Denne vördnadsvärde man från Peters tider
Blir er skyddsling, gref Bestuscheff,
Ni, Potemkin, skall förfoga, att hans önskan
Blir, som jag bestämt det, uppfylld.»

Sagdt; och åter inom slottets port hon trädde.
Der på afstånd från de andra
Stod en qvinna, skön, fast sorgen lagt sin blekhet
På de ädla anletsdragen.
Tvänne barn hon höll i handen, tvänne gossar,
Späda, blomsterlika båda,
Och i ögat, af ett inre ljus förklaradt,
Låg en stilla bön i tåren.

Rysslands moder såg med rörelse den arma,
Såg den bedjande med undran,
Och hon stannade, en blick på sin värdinna
Liksom frågande hon fäste.

Och furstinnan märkte blicken, och hon talte
Till den obekanta vänligt:
»Säg mig, främling, ty förut jag er ej skådat,
Om en bön ert hjerta gömmer?
Om behofvet edra vackra kinder bleker,
Är vår kejsarinna nådig.»

Så hon sade. Med sin stämmas milda bafvan
Gaf till svar den obekanta:
»O furstinna, för att gifva, ej begära,
Står den arma qvinnan för er:
Genom er har lifvet unnat åt slafvinnan
Några ljusa år af sällhet;
Hvad hon eger, tvänne söner, nu hon bjuder
Som sin späda vedergällning.
O, min makes höga moder, af förbarmning
Tag er ädla blod tillbaka,
Jag är fattig, jag är värnlös, den förskjutna
Kan ej fostra furstesöner.»

Så Nadeschda; men med knappt förborgad vrede
Tog furstinnan åter ordet:

»Tro ej, höga kejsarinna, hennes saga,
Låt vår ädla ätt ej skändas,
Djerf med panter af en fräck, förbjuden kärlek,
En bedragerskå, hon kommer!»

Rysslands moder, kejsarinnan Katarina,
Hörde hennes ord med saktmod:

»Min furstinna,» så hon sade, »med förundran
Finner jag ert sätt att måla:
Öde kojor, vilda, hungertärda hamnar
Klär ni skönt i glans och färger,
Och på denna ljusa, rena, ädla qvinna
Skuggor, skuggor blott ni hopar.»

Sagdt; och stilla på den bedjande hon sänkte
Med en stjernas blick sitt öga,
Men hon talte: »denna gäfvä af en moder
Skulle alla ej förskjuta;
Vill ni skänka kejsarinnan Katarina
Edra båda vackra söner?»

Högt i gråt vid denna fråga brast Nadeschda,
Tårar qväfde hennes stämma,
Men med händren, på de spädas skuldror sänkta,
På den enas, på den andras,
Sköt hon båda sakta fram mot kejsarinnan,
Så besvarande dess fråga.

Rörd, af modern hennes gäfvä, sjelf en moder,
Tog den höga monarkinnan,
Men hon smekte mildt de spädas ljusa lockar
Och till gifvarinnan sade:

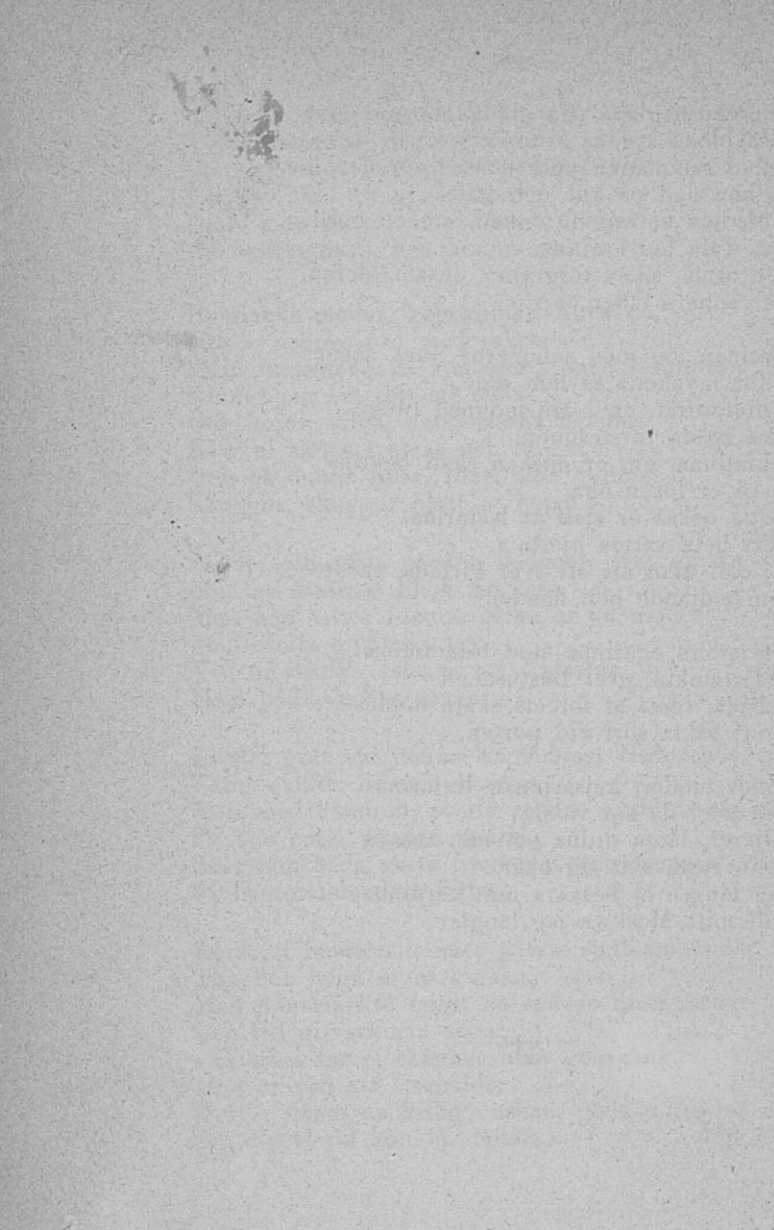
»Katarina tar ej skänker utan genskänk,
Hon är van att återgälda,
Derför nämn en billig önskan, goda dotter,
Att sin skuld hon får betala.»

I Nadeschdas glada öga glödde tåren,
 Hennes bleka kinder brunno,
 Och med sammanknäppta händer för den höga
 Sjönk hon ned på knä och talte:
 »Om en bön är mig förunnad, om en önskan,
 Gif då, dyra herskarinna,
 Åt den arma, snart förgråtna, ensam blefna
 Hennes söners fader åter!»

Kejsarinnan log med sommarns ljusa dagar;
 »Allt för mycket,» så hon sade,
 »Har ni fordrat, en i ära mognad furste
 För två späda furstesöner.
 Min furstinna, om er önskan skall beviljas,
 Måste ni er lösen öka,
 Måste ge också er sjelf åt Katarina,
 Med ert hela varma hjerta.»
 Sagdt; och utan att ett svar förbida, räckte
 Åt den bedjande hon handen.

Slottets stolta egarinna stod förstummad,
 Furst Potemkin, gref Bestuscheff
 Tego båda, blott af folkets skara höjdes
 Gladtt ett sakta sorl vid porten.

Rysslands moder, kejsarinnan Katarina,
 Till sin adel då sig vände:
 »Kavaljerer, låten ordna om min resa;
 Se'n min stora svit sig ökat,
 Får jag längre ej besvara min värdinna,
 Och till mitt Moskwa jag längtar.»

KUNG FJALAR.

Utgifven första gången år 1844.

Första sången.

Han, skaparn af lycka och sed,
 Skall se en dag, när, fläckad af brott, hans ätt
 Slocknar i blygd, hans son, den ende,
 Sluter som brud sin syster i eldad famn.

Satt hög å sin konungastol
 Hugstore Fjalar, Gauthiods kung. Hans blick
 Klarnad i vunna segrars fröjder,
 Skimrade ung än under hans silfverhår.

Jul kommit; det dracks i hans borg,
 Midvinterns festmjöd gäste i skumhöljdt horn,
 Hundrade facklor brunno, flere
 Jublade kämpar nu i sin konungs sal.

Alf, Vesete, Kare och Rafn,
 I sommarns strider pröfvade, Ingul djerf,
 Agnar och berserk-mördarn Hadding,
 Ynglingar än, dock nämnde i skaldens sång.

Styr, ärrig, och Sote, med sköld
 Af tvänne tolfter pilar igenomträngd,
 Drucko i drottens rund. Hvem täljer
 Alla hans kämpars namn och de bragders tal?

En glömme dock sångaren ej,
 Ärtungde Sjolf, härskarornas bane, dig,
 Ende af forna tiders hjeltar,
 Sparad åt Fjalar kung i hans ålder än.

Du stod vid hans sida, då ung
 I bådas ådror brusade lifvets ström;
 Trotsande årens makt och dödens,
 Blödde en svalkad blod du med honom än. —

Lyss, konungen reser sig upp,
 Hans hand har fattat skummande hornet kring.
 Hugad är drotten nu att tala,
 Svärja han vill sin ed, det är löftets stund.

»Upp,» talar han, »lyssnen, I män,
 Den gamle ekens svällande sommarlöf,
 Vuxna på nytt kring gråa stammen,
 Härjad af stridens stormar så mången gång.

Hvem finnes bland eder, som re'n
 På blomsterängar kufvade fjärlar, när
 Fjerran på Morvens strand Dunkomar
 Bleknande bet min glafven med blodig tand?

Skepp hade jag nio; med män
 Till hundrade från hvarje i land jag gick,
 Mötte med dubbel makt mig Morven,
 Glimmande stolt mot gryende dagens rand.

Två stodo på stranden vi kvar,
 Jag en och Sjolf den andra, när qvällens sky
 Bleknad i vester sam, och månen
 Sänkte på svärdets skördar sin blick af frid.

Så föll sig vårt ynglingadåd.
 På kinden växte skägget, vi blefvo män,
 Härjade land, dem ingen vinter
 Härjat, och foro längre, än sommarn far.

Mö tog jag; då grånade re'n
 Min lock, men drottningsnamn jag den väna bjöd.
 Son hon mig gaf och dotter. Båda
 Leka med blommor än på sin moders graf.

Mätt är jag på bragder och strid.
 Frejdstore drottar gälda mig skatt, mitt namn
 Tröttade skalders läpp, och harpan
 Eger för nya segrar ej toner fler.

Nu lyster mig hvila en gång,
Min lefnads dag, den stormiga, nått sin qväll,
Stillare vindar susa; spörje
Kufvade haf och länder mitt aftonlugn.»

Så talte han. Lyssnande stod
Fejdvane Sjölf. Den grånade kämpens bröst
Svälde af otämd harm, och mörker
Breddes i fåror öfver hans ögonbryn.

»Hvad, svek mig mitt öra,» han sad',
»Var det kung Fjalars stämma, som hvila ljöd?
Tröttnade örnen re'n att jaga,
Älskar han ärans strålande rymd ej mer?

Djerft höjer sig Erin ännu,
Två gånger kufvadt, trotsar det än ditt svärd.
Smygande Bjarmer bloda hafven,
Vill du dem bida här på din egen strand?

Ro skänker oss högen allen;
Der ofvan hvilat ingen, den svage minst.
Hårda de äro, lifvets lekar.
Ve, att din kraft är bruten i förtid, kung!»

Stolt drogs vid den åldriges ord
Kring Fjalars läpp ett leende. Hornet gaf
Svennen han åter, och från vapen-
Smyckade pelarn tog han sin bäge lugn.

Nu hvinade strängen. En blix
Flög salen genom. Skälfvande klang en sköld,
Träffad å motsatt vägg, men pilen
Darrade djupt bakom den i furans mäg.

Ej syntes för kämparne då
Ett skott, likt detta, skjutet i nord. Men lugnt
Fattade kungen hornet åter,
Väldig i salen spordes hans röst på nytt:

»Frid,» sade han, »skydda jag vill.
 Förnimmen, Gauthiods söner, er konungs ed!
 Vidgade hyddor, sparda lunder,
 Tegar af guldax vare mig segrar nu.

Gro skall i mitt hägnade land,
 Hvad ljuft, hvad mildt i menskobröst blef sådt,
 Svagheten blomma trygg, och kraften,
 Sparande svärdet, glädjas att skona blott.

Trott har på min vilja jag förr,
 På samma vilja tror jag ännu; i strid
 Styrde den dödens gång, i friden
 Styra den skall okufvelig lifvets gång.

Yfs våldet med hotande arm,
 Står ondskan trygg, bryts lag i mitt rike, kränks
 Täckelig sed och fridlyst ordning,
 Sjunke i glömska Fjalar och Fjalars ed!»

Sagdt. Dallrande spordes ännu
 Hans stämmas ljud i kämparnes barm. Han sjelf
 Förde med långsam hand till läppen
 Hornet och drack det ut i ett andetag.

Nu satte sig kungen i frid.
 Då steg från dörren fram till hans tron en gäst;
 Ingen hans ankomst varsnat, undran
 Följde den mörktomskyggades stilla gång.

Böjd syntes han först till sitt skick,
 En okänd främling, kufvad af nöd och år:
 Högre dock hvarje steg hans skepnad
 Gjorde, och jättelik han för Fjalar stod.

Upp slog han sin kappa, man såg
 Med häpnad Dargar, siaren, ödets tolk,
 Mäktig att genomtränga dunkla,
 Kommande tiders djup med sin andes blick.

Sedd var han se'n hundra år
 Bland nordens fjäll, af lyckliga sällan dock.
 Hotande, dystra åskor fjerran
 Anade den, som hörde hans lugna röst.

Nu talte han: »konung, din ed
 Var stor, en större hörde dock Dargar nyss,
 Der han på klippans spets i lugnet
 Lyssnade tyst till ljud från ett nattnolns rand.

Ord hörde han: 'Fjalar har glömt,
 Att gudar skipa människors lott, han tror
 Stolt på sin viljas lag, och ordna
 Vill han en framtids skick med sin kraft af stoft.

Se skall dock hans öga ännu,
 Förr'n högens natt hans flyktiga storhet gömt,
 Eviga makters lek med spotska,
 Trotsande jordbarns löften af bubblans tyngd.

Han, skaparn af lycka och sed,
 Skall se en dag, när, fläckad af brott, hans ätt
 Slocknar i blygd, hans son, den ende,
 Sluter som brud sin syster i eldad famn.»

Tyst blef det i salen, det blef
 För skådarns blick en syn, som då haglets skur
 Stormat förbi, och lugnet åter
 Ligger sig kyligt öfver en hvitnad bygd.

Blek satt på sin herskaretron
 Kung Fjalar, färglös rördes hans läpp och hårdt
 Kämpades inom hjeltebarmen,
 Innan med kufvad smärta han tog till ord:

»Gån,» sade han, »bringen mig hit
 Min Hjalmar, bringen Gerda, den späda, hit;
 Skåda jag vill dem båda, välja
 Vill jag emellan båda, ty en skall dö.

Känn, siare, Fjalar och känn
 Hans trots, till molnets gudar hans helsning bär,
 Spörj, om de lärt att allt försaka,
 Innan som han de vant sig att allt förinå.

Nu, trampa din nattliga ban.
 När en gång Fjalar ristar sig geirsodd, kom,
 Innan hans hand vid svärdet domnar,
 Gälta han vill dig lön för din svarta lögn.»

»Kung,» talade Dargar, »ditt ord
 Har ej förgäfvets manat; jag komma skall.
 Räknade äro lifvets stunder,
 Äfven för oss de fyllas en gång. Farväl!»

Bort vandrade siaren lugn.
 Men in med kungabarnen en tärna kom,
 Nalkades drottens tron och lyfte
 Båda i tystnad sakta på faderns knän.

Ej jublade kämparne mer,
 Ej gick kring laget skummande hornets fröjd;
 Tyst som en grift var salen, tysta,
 Båfvande blickar lefde kring Fjalar blott.

Val skulle han göra. Han såg
 På Hjalmar först, såg länge, hans anlets natt
 Klarnade, blott till afsked tycktes
 Stilla hans öga sjunka på dottern nu.

Hon mötte hans öga och log,
 Mot fadersbarmen lutande kinden trygg;
 Darrande satt kung Fjalar åter,
 Gudabekämparen skalf för ett värnlöst barn.

Bort flydde från henne hans blick,
 På Hjalmar föll den, flydde från honom, flög
 Snabb som en ljungeld mellan båda,
 Tills att, mot höjden riktad, den qvarblef stel.

Då reste sig Sjolf. På hans kind,
 Den bleka, gråa, rullade klar en tår.
 Fram till sin gamle vapenbroder
 Steg han och hof till darrande ord sin röst:

»Kung, Hjalmar skall föra ditt svärd
 En gång, när sjelf du hvilar med maktlös arm,
 Skydda ditt land och fjerran väcka
 Minnet af Fjalar än, der det slumra vill.

Dröj längre då ej i ditt val!
 Brant står vid stranden klippan, och nedanför
 Väntar i tystnad svala vågen;
 Lätt som en gnista slocknar din dotter der.»

Så hördes han tala, han tog
 Från faderns knä det leende offret. Snart
 Öppnades salens dörr, och natten
 Slöt i sitt stumma mörker den gamles väg.

Qvar satt, der han suttit, ännu
 Orörlig Fjalar; endast hans hand, som nyss
 Slöt sig till stöd kring dottern, syntes
 Ligga som vissnad nu på hans tomma knä.

Sent höjde han blicken. Han såg
 Kring vida salen forskande, bister, mörk;
 Kämpar, som lett mot dödar, syntes
 Bäfvä för blixten, född i hans ögas natt.

Nu tystnaden bröt han. Hans röst
 Var djup som fjerran rullande åskors dån.
 »Vittnen af Fjalars sorg,» han sade,
 »Börjad är striden, hören er konungs ord!

Ve den, som i tystnadens graf,
 Hvad nu han sett, ej gömmer. Hans lif skall blygd
 Hölja, hans spår min hämnd skall finna,
 Fördes han än af stormen till världens gräns.

Ej nämne en tunga det namn,
 Hon bar, min dotter. Här i sin faders barm
 Har hon sin korta lefnads saga;
 Vare den blott för mig. Det är minne nog.

Då först, när jag hunnit mitt mål,
 När kring min hvila kumlet sig hvälfver högt,
 Menniskoord ej når mitt öra,
 Yppe en läpp, hur dyr mig min seger var.»

Så han talte, reste sig upp
 Från tronen, tog vid handen sin son och gick
 Våldig som förr ur kämparunden,
 Lemnande grafvars tystnad i salen qvar.

År kommo och flydde igen,
 Kung Fjalars ära spordes från land till land;
 Men om hans dotters öde hörde
 Ingen på vida jorden ett ord, ett ljud.

Andra sången.

Hvems skall flickan af Shelma blifva,
 Hvem skall plocka dig, lundernas ros,
 Fläkt kring strömmarnes stränder,
 Hvem skall andas din svalkas doft?

Herrligt speglar i Cronas bölja
 Hjeltars Shelma de glimmande torn,
 Solen tömmer från östern
 Öfver Morven en flod af sken.

Ljus är salen, der Finjal tronat;
 Dunkla vandra der inne likväl
 Söner tre af Morannal,
 Gamle kungen i sångens land.

Gall med bågen är mörk att skåda,
 Harpans Rurmar fördystas af sorg;
 Nyss från striderna kommen,
 Tiger trotsige Clesamor.

På hvarandra de se förstulet,
 Hot sig tänder i drottarnes blick;
 Åskor, gömda i hjertat,
 Vänta stunden att blixtra fram.

Hvarför trifves ej fröjd i salen,
 Frid i glimmande morgonens lugn?
 Hvarför mulnar en broder,
 När mot broder hans öga ser?

Så i Ossians dar och Finjals
 Lefdes icke i kungarnes borg;
 Harpan klingade glädje,
 Sången tjuste med bragders lof.

Starke voro de män af fordom.
 Flammor like i skälfvande skog,
 Genom fienders hopar
 Fram de flögo i stridens stund.

Men när främlingars trots var brutet,
 När i Shelma de syntes igen,
 Milde voro de åter,
 Mer än strålar af sommarns dag.

Hvi förgäta de stores söner
 Fädrens seder och nära sin harm,
 Om fullvuxen i yra
 Morvens lugn den en gång förstör?

Se, i borgen en flicka blommar,
 Gall för henne sin båge har glömt,
 Rurmar sjungit om henne,
 Clesamor har för henne stridt.

Hvems skall flickan af Shelma blifva,
 Hvem skall plocka dig, lundernas ros,
 Fläkt kring strömmarnes stränder,
 Hvem skall andas din svalkande doft?

Ändtligt brytes i salen tystnan.
 Gall af bågen, den äldste till år,
 Tar bland furstarne ordet;
 Så han talar med kufvad harm:

»Söner äro vi af Morannal,
 Samma moder åt honom oss födt;
 Högt från skyarnes banor
 Store fäder på oss se ned.

Hotfull spanar från molnet Finjal,
 Om en fiende bäfvar ännu
 Att sig närma de kullar,
 Der han stred i sin ungdoms fröjd.

Hvad skall blifva af minnets Morven,
 Af högt tonande strängarnes land,
 Om dess drottar hvarandra
 Bryta neder med giftfylldt agg?

En må vinna till brud Oihonna,
 Ega system af morgonens sky.
 Jorden blommar af tärnor,
 Gränslöst vid för de andras val.

Upp, vi söke i frid den gamle,
 Som i tornet förnöter sin dag.
 Blinde kungen, vår fader,
 Han må slita vår tvist en gång.»

Hän de gingo till gamle kungen.
 »Fader, länge fördoldt i din borg
 Splitet grott, och förbittring
 Andats lömskt i vårt hjerta in.

Broder skydde att nalkas broder,
Följde smygande fjerran hans steg.
Nu vi vilja försonas,
Förr'n ditt rike vi sänkt i sorg.

För Oihonna vi flamma alla,
Genom henne blott tändes vår fejd;
Den skall slockna med hoppet,
Om hon skänkes åt en till brud.

Älskat har du oss alla lika;
Hur du väljer, vi vörda ditt val.
Säg, hvem unnar du tärnan
Från ett blånande fjerrans haf?»

Gamle kungen i tystnad dröjde,
Vägde sönerns ord i sin själ.
Tveksam tycktes han vara,
Dock omsider han gaf sitt svar:

»Fri af hafvet mig gafs Oihonna,
Frihet såg hon på böljornas fält.
Tvånglös har hon sin barndom
Här fått spegla i flöders-lugn.

Som en fläkt hon på böljor sväfvat,
Som en doft på vår leende strand,
Mig hon varit en stråle
I min slocknande lefnads natt.

Fri må fläkten sin vinge lyfta,
Doften sväfva i rymderns famn,
Strålen välje sin bana;
Tvinga skall jag Oihonna ej.

Kanske älskar hon, Gall, din båge,
Eller, Rurmar af tonerna, dig,
Kanske ville hon följa
Dig bland svärden, o Clesamor.

Pröfven, så jag bestämmer. Åldern
 Ger den första, den sista sitt rum.
 Gynnad eller förskjuten,
 Gömme ingen ett agg blott mer.»

Satt vid Crona i grottans svalka
 Lockomfladdrade flickan af sjön,
 Då stod Gall i sin stolthet
 För den skyggande tärnans blick.

»Kom, Oihonna, mig följ i lifvet,
 Jägarn älskar dig, rosiga sky!
 Höga fjällarnes furste
 Ber dig dela hans banors lust.

Såg du rymdernas glada syner
 Högt från bergen i morgonens stund,
 Såg du vaknade strålar
 Dricka skälfvande dimmors dagg?

Mins du skogarnes ljud, då vinden
 Rör med vingen de darrande löf,
 Fogeln jublar, och rusig
 Mellan hållarne bäcken flyr?

Eller vet du, hur hjertat klappar,
 När vid hornens och hundarnes skall
 Busken prasslar, och hjorten
 Står för ögat med hejdadt språng?

Flicka, älskar du dunkla qvällen,
 Bleka stjernornas bäfvande ljus?
 Kom, från toppen af Mallmor
 Låt oss skåda, hur natten föds.

O, jag suttit på fjället ofta,
 När i vester sin skimrande port
 Solen slutit, och rodnan
 Stilla vissnat på molnets hy:

Druckit svalkan af qvällens ande,
 Skuggans vandring i dælderna sett,
 Låtit tankarne irra
 Kring den nattliga tystnans haf.

Skönt är lifvet på skyars höjder,
 Lätt man andas i doftande skog;
 Blif min brud, och jag öppnar
 För ditt hjerta en verld af fröjd!»

Talte vågornas svala tärna:
 »Gall, jag älskar din lockande rymd.
 Frisk är vinden på bergen,
 Ljuft är lugnet i lunders djup;

Mer dock tjusa mig skaldens sånger,
 Hjeltars minnen från flyktade dar.
 Hör jag Ossians toner,
 Darrar locken på kindens glöd.

Ofta kullarnes gräs har druckit
 Hjortens blod, som min vingade pil
 Hann i flyende loppet.
 Gall, min båge har klang som din.

Gå, min vandring på Morvens hedar
 Gladast var, då jag styrde den sjelf.
 Pilen, bågen och kopplet,
 Jagtens flicka begär ej mer.»

Bort gick ynglingen, mörk kring pannan.
 Rurmar, fursten af sångerna, kom;
 Längte tego hans läppar,
 På Oihonna hans öga såg.

»Flicka,» hördes hans ord omsider,
 »När jag ser dig, försvinner min själ
 Utan mål i din anblick,
 Som i dagen en dimma sprids.

Ej jag eger ett namn, som minnet
Stolt skall spara åt kommande år,
Blek är kinden, min ungdom
Vissnar tidigt i sorgens luft.

Dock förstod jag att älska kraften,
Fick för bragderns ära en röst,
Slog jag harpan, i undran
Hörde Morven dess toners storm.

Nu jag kallnat för hjeltars strider,
Ryktet strålar ej mer för min syn,
Dam omtöcknar de strängar,
Dem jag rörde i tjusning förr.

Blott vid ensliga Cronas bölja,
Öfverröstad af strömmarnes brus,
Yppar sakta i toner
Jag för natten mitt hjertas qual.

Men blif min, och min sång skall ljuda
Hög ännu som i fröjdernas dar,
Än få vingar och bära
Genom tiderna Rurmars namn.

Flicka, tjusar dig minnets stämma?
Låt det säga åt kommande år:
'Så sjöng fursten af Shelma,
När han såg i Oihonnas blick.'

»Rurmar,» tärnan af hafvet talte,
»Späd står blomman vid flodernas strand,
Böjs af aftonens vindfläkt,
När i sömn han dess stängel rör;

Sjung för henne ditt hjertas strider,
Du, de smäktande drömmarnes skald,
Tills i qvällen dess öga
Stilla fuktas af tårars dagg.

För Oihonna blott ljuf är sången,
 När med klangen af drabbande svärd
 Harpan ljuder, och segrar
 Stormlikt brusa på bardens läpp.

Blott för hjeltar hon flamma kunde,
 Älska blickar af trotsande mod.
 Gå, du suckarnes yngling,
 Ingen tröst för din sorg hon har.»

Harm sig tände i Rurmars öga,
 Rodnad spreds på hans bleknade kind
 Bort han vände sitt anlet,
 Och ur grottan försvann han tyst.

Då kom stridernas stolte furste,
 Stormig trädde till flickan han fram:
 »Gall försköt du och Rurmar,
 Vål, den tredje är Clesamor.

Ej han lärde med ord att segra.
 Mellan sköldar på blodiga fält
 Teg hans tunga, och svärdet
 Ensamt talade dödens språk.

Men du älskar dock mod, o flicka,
 Strider tjuste din flammande själ;
 Strider vänta mig, skynda!
 Jag vill famna dig först som brud.»

Upp från mossiga hällens säte
 Stod Oihonna vid ynglingens ord,
 Tog hans hand och i glansen
 Af hans frågande öga såg.

Så hon talade: »främst bland bröder
 Var mig tidigt, o Clesamor, du,
 Du, som ensam i Morven
 Älskar strålen af svärdets brand.

När från Shelma du for att söka
 Bragders ära i främlingars land,
 Följde ofta min tanke
 Öfver hafvet den väg, du tog.

Fläkt af mäktiga fäders ande,
 Far dit striderna kalla dig hän,
 Låt en fiende darra
 För en ättling af Finjal än!

Kommer sedan en bard från fjerran,
 Vill jag sitta i sköldarnes sal
 Vid hans knä, då han sjunger,
 Lyssna tyst, om ditt namn jag hör.

Blir ditt öde att tidigt hinna
 Dunkla skyarnes irrande fält,
 Se då ned, och i Morven
 Skall du finna en tårad kind.

Ofta ensam från hedens stigar
 Skall jag blicka mot aftonens moln,
 Ofta minnas din pannas
 Ljusa hvalf och din svarta lock.

Men min kärlek är dock ej brudens,
 Är en systers, o Clesamor, blott:
 Samma fader oss fostrat,
 Gamle kungen i Shelmas torn.»

»Vågors flicka,» till svar gaf drotten,
 »Ej ditt lif af Morannal du fick,
 Ej min syster dig kalla!
 Fjerranburna, hvem såg din börd?

Långt från Morven ditt blåa öga
 Slog mot dagen du, vaknande, upp.
 Ej en qvinna, men hafvet
 Åt Morannal hans dotter gaf.

Kanske höjdes af vårens vindar
Säll en bölja mot morgonens sol,
Sjönk tillbaka och födde
Dig ur skimrande skummets ljus.»

Lätt mot ynglingens panna förde
Hafvets flicka sin leende läpp:
»Mig dock är du en broder;
Kan jag blifva en broders brud?

Fjerran från skall en älskling sändas.
Som från randen af himlen en sky,
Som från fjällen en stormil,
Förr krappt anad, han komma skall.»

Tredje sången.

O, ej till fläkt jag föddes och ej till våg,
Fast ej min tjusning tändes som andras.
En flickas varma, bäfvande hjerta sfär
Här under min snö af längtan också.

Hvem är, som jagar hjortar i Loras dal?
Från tusen ekos darrande dörrar
Kom hornets ljud tillbaka i qvällen nyss:
Nu slumrar det trött på skymningens bädd.

Der Cronas dunkelt speglade bölja kröks,
Kring ekomhvärfda, mossiga hällen,
Der syns hon, jägarinnan med svanhvit arm,
Oihonna, de svala vågornas mö.

På ljungens bädd hon satt sig och smeker gladt
Den fina, bruna, spensliga stöfvarn,
Der trött han står och slickar kring pilen än
Den kallnande hjortens blodiga barm.

Ej ensam tärnan jagat på Cronas strand,
 Af sångens Gylnandyne hon följdes.
 Den bleka flickan nalkas med långsam gång,
 Och leende ser Oihonna sin vän.

»Hidjallans dotter,» säger hon, »kom! Sin flykt
 Har kullens gäst, den bäfvande, slutat.
 Kom, ljuf är qvällen, svalare rör dess fläkt
 Kring skuldrorna re'n min fladdrande lock.

En sång mig sjung, tills månen i österns port
 Står mild och lyser hedarnas stigar.
 Du sjöng Oihonnas köld och dess offer sist.
 Jag älskar ej sorg, sjung gladare nu!»

Och Gylnandyne satte sig blek och sjöng,
 Mot höjden lyftes tårade ögat;
 Der sam i luftens blånande, dunkla haf
 Allena en sky, hon följde dess ban.

»Hvar är du,» klang dess stämman, »Cruallins fröjd,
 Den gråa kämpens, dväljs du i skyn der uppe?
 Gå fram till silfverranden och blicka ned,
 Här andas din fröjd, Oihonna är här.

I flydda dar, o Le, i din faders borg,
 Mot Gylnandyne lyste ditt öga,
 I hennes spår du följde till Morven, blef
 En gäst i de klara harpornas land.

På dessa kullar syntes du ofta då,
 När vidt kring qvällens soliga riken
 Din flickas muntra, kallande jagthorn ljud.
 Här mötte din blick Oihonna också.

Hvem ser väl henne, hvem, som ej glömmer allt,
 Hvad sällast förr i lifvet han anat?
 Jag såg på dig, du såg på Oihonna blott.
 Jag vissnade; du, säg, blommade du?

Din läpp blef stum, ditt löje försvann, din kind
 Blef molnet lik, en dimma af tårar,
 En blodlös skugga gick du i dagens glans,
 En irrande fläkt på nattliga mon.

Så kom en morgon ensam du åter, stal
 I ovan lek ur skimrande kogret,
 Oihonnas lösta koger, en uddhvass pil;
 Den gömde du blodig djupt i din barm.

Ej eger segerns harpa för dig en ton,
 Ej lyfter minnets vinge din ära,
 I förtid dog från bragden din arm, o Le,
 En flicka det är, som sjunger ditt fall.

O, hennes toner äro ej bardens, ej
 Vid dem du ljusnar, skugga på molnen!
 O, hennes sorg fördystrar dig ej, den är
 Oihonnas ju ej, din älskades ej.

Fly sång, den matta fläkten på heden lik,
 Af ingen spord, besvarad af ingen,
 För ljuft min suck att somna i nattens famn;
 Som sucken en gång jag somnar, ock jag.»

Hon slöt. Från höjd, från däld och från våg en ton
 Till afsked sände flyende sången,
 Och ensam nu bland klippor i fjerran stred
 Mot tystnaden doft blott, Crona, din ström.

Då slog i tysta, vänliga stjernors ljus
 Oihonna upp sitt strålande öga,
 Åt Gylnandyne räckte hon mild sin hand.
 Så talte de svala vågornas mö:

»Från bergens topp, så sjungs det, en kylig fläkt,
 Med dalens blommor leker Oihonna,
 En våg hon är, som skimrar mot vårens sol,
 Eld talar dess blick, is gömmer dess barm.

O, ej till fläkt jag föddes och ej till våg,
 Fast ej min tjusning tändes som andras.
 En flickas varma, bäfvande hjerta slår
 Här under min snö af längtan också.

Men hvarför fins i Morven ej mer ett folk
 Af hjeltar, like flyktade tiders?
 För Finjals ätt för tung är hans sköld, och svagt
 Rör Ossians sträng en trånande skald.

Re'n nog jag hört af suckar, och tårar nog
 Jag kostat Morvens smäktande söner;
 För deras kärlek egde jag kärlek ej,
 Jag gaf dem min sorg, jag kunde ej mer.

När skall mitt åskmoln komma i storm en gång,
 När skall jag se dig, drömmarnes yngling,
 I stridens dån med glimmande svärdets blix
 Förklara den eld, jag tändt i ditt bröst?

Lyss, bleka Gylnandyne, och känn en gång
 Hvad ljud Oihonna älskar i sången.
 Begär ej klagan, frisk är min sägn, en vind
 Från nordliga fjällar brusar i den.

Så talar sagan: fjerran i Lochlin satt
 I fridsällt rike herskande Fjalar,
 Nämd var han Lodins storm i sin ungdoms dar,
 Kring länder och haf han glömmes ej än.

Nu var han gammal vorden och trött vid strid,
 Drack mjöd, tog skatt och skipade lagar,
 Ur slidan ficks knappt mera hans glömda svärd,
 Och nakna på stranden lågo hans skepp.

En dag för honom trädde en yngling fram
 Hans son det var, han egde ej flere,
 Med lifvets ljusa vår i sin blick han såg
 Den äldre an, han talade så:

'Bygg mig en drake, fader, och red mig' ut;
 Din ungdoms banor locka mitt sinne.
 Min arm är stark, het sjuder min blod. Bort, bort
 Jag längtar ur hemmets qvalmiga dal.'

Tyst satt den gamle. Varmare blef hans son:
 'Fyll mig min bön, o fader,' han sade,
 'Jag kan ej längre dväljas här oberömd,
 Ej höra blott dig i skaldernas sång.

Lätt är mig re'n din sköld, och, en telning lik,
 Af dessa händer böjes din bäge.
 Den verld, der du har segrat, är öppen än,
 Rum har den för Hjalmars segrar också.'

Men sträng tog Fjalar konung till ordet då:
 'Frid,' så han sade, 'svor jag att hägna.
 Min dag var stormig; glad i en lugnad verld
 Skall stråla min lefnads sjunkande sol.

Från brända hyddor, härjade fält, i blod
 Ser kriget upp med mörker om pannan.
 Jag älskar frid; gå, yngling, betrakta den!
 Dess anlete bär mitt leende land.'

Men qvar han stod, den unge; han teg, en tår
 I glöd föll ned på lågande kinden,
 En stund han teg, då klarnade blickens glans,
 Och brusande göts hans smärta i ord:

'Hvem ger dig rätt att offra din son, o kung,
 Åt glömskans natt, åt tystnadens öde?
 Mitt lif du gaf mig, tag det! Ett bragdlöst lif
 Jag gäldar dig, mer var gåfvän ej värd.

Tungt är att dö förgäten och utan namn,
 Dock tyngre, fader, är det att lefva.
 Blif ej så mörk! Att lefva förmår jag ej,
 Men lyda jag kan; jag lyder och dör.'

Den gamle kungen teg med förborgad harm.
 En isköld låg i lugnet af orden;
 'Ett skepp begär du, ett jag dig ger, på strand
 Det stått se'n min första vikingafärd.

Dess köl är bräckt, gräs gror i dess botten upp,
 Och dagen strålar genom dess sidor.
 Upp, tag det, fly kring hafven och sök ditt namn
 Bland främmande ljud, förgäten af mig.'

Och Hjalmar gick. Han kom på sin faders gård,
 Der sköttes tomma, barnsliga lekar;
 Af mannahänder, knutna kring svärden förr,
 Nu slungades klot, nu fångades boll.

'Hvem fins, som älskar minnet af strider än,
 Så ljud till kämpaskaran hans maning,
 'Hvem följer mig på banan af ändlöst haf,
 Att leka en lek med sköldar och stål?

Ett skepp jag fått; gräs gror i dess botten upp,
 Och dagen strålar genom dess sidor;
 Men seger vins af folk och af kölar ej,
 Och tryggaste väg är segrarens väg.'

Hans röst förnams, lik dånet af åskans vagn,
 När öfver dofva, qvalmiga dagen
 I nattsvart moln den blixtrande åker fram
 Och väcker ur blytung dvala en verld.

En storm var kommen öfver en lättsöfd sjö,
 I glada böljor höjdes den åter,
 En dam var bräckt, och yr med fördubblad kraft
 Ur fängelset bröt en jublande flod.

'Till hafs, till strid, till seger, till andra land!
 Från man till man så skallade ropen,
 Och snart från halvesänkt skepp på en trotsad våg,
 Såg skaran sitt hems försvinnande kust.

Det kom ett bud för kungen: 'din son far bort,
Långt ut på hafvet skymtar hans drake.
Ditt land är utan värn, af dess kämpar för
De bästa han med på vikingafärd.'

Då blef kung Fjalar vred, och hans hy böt färg,
Han slog sin sköld i ljudande salen:
'Till sjös,' han ropte, 'ynglingar! Fjalars lag
Är kränkt, och förbrytarn andas ännu.'

Men Sjolf hans vapenbroder från forna dar,
Gråhårig, böjd, tog ordet och sade:
'Dröj kung, begär ej fåfängt en nekad hämnd,
Och jaga med svalor örnarne ej!

Hvad mer? Du finner Hjalmar kanske och vill
Med vissnad hand den väldige böja;
Skall han, i öfvermodet af styrkans fröjd,
Ej löna din vanmakts dåd med förakt?

Ett ord gaf Fjalar icke till svar. Han gick
Till stranden följd af väpnade skaran.
Hans gång var långsam; harm i hans anlet låg,
Nyss kämpande, nu den stelnat till lugn.

Tre dar på spårlös bana han irrat re'n.
På fjerde dagen såg han ett segel;
Rakt fram mot Fjalars drake dess kosa hölls,
Och snart vid sitt mål det fladdrade slakt.

'Till strid dig red, kung Fjalar,' på bjarmers språk
Med åsklik stämma ropte dess höfding,
'Din son slog fräckt vår konung och tog hans skepp,
Gif bot för hans dåd, dö, lemna oss ditt!'

I samma stund, bland stormande kämpar främst,
På kungaskeppet svängde han svärdet,
Och hård blef striden, like mot like stred,
Dock glesnade Fjalars svigtande tropp.

Omsider stod kring kungen en sköldborg blott
 Af trogna vapenbröder från fordom,
 Och Fjalar stred för seger ej mer, han stred
 Orubblig för glansen blott af sitt fall.

Men se, i stridens hetta ej varsnadt förr,
 Sköt fram ett skepp på kufvade vågen,
 Förgyld var stäfvén, seglen af purpurduk,
 Och Gauthiods vimpel sken i dess topp.

Det klöf sin ban, det nalkades lugnt, men snabbt,
 Och snart kring Fjalar lifvades åter
 Af nya, sälla, eldade gästers tropp
 De blodiga svärdens lyktande fest.

Den slöts ej förr, än solen i vester sjönk,
 Då föll af bjarmerskaran den siste,
 Och seger egde Fjalar, men mörk han stod
 Med blottade stålet än i sin hand.

'Än får mitt svärd ej hvila,' så hördes nu
 Den gamles djupa, darrande stämma,
 'Halft är mitt verk, af fiender ser jag här
 Den djerfvaste stå okufvad ännu.

Ej bjarmen var min ovän, för hans skull ej
 Mitt lugn mot hafvets stormar jag bytte;
 Jag drog mot den, som gäckade fräckt mitt bud
 Och gjorde min svurna ed till en lek.

Träd fram med slutna hjelmen, du man, hvars dåd
 Blott svagt med tungans gissel jag agar,
 Ett annat språk jag önskar att tala nu,
 Med skarpare egg det biter kanske.

Träd fram, din fader kallar dig nu till strid,
 Det svärd, han gaf dig, blotta mot honom;
 Om ej, så kom förkrossad, och böj ditt knä,
 Och dö med försonad skuld vid hans fot.'

Han slöt. Ett sorl, som suckande vågens doft,
 Dog långsamt bort bland kämparnes skara,
 Och tyst, förfärlig, hotande, ensam stod
 Än kvar i sin väntan Gauthiods kung.

Då lade Hjalmar, segraren, svärd och sköld
 På blodadt skeppsdäck tigande neder
 Och trädde vapenlös för sin fader fram,
 Och böjde i vördnad knä vid hans fot.

Och Fjalars klinga glänste mot qvällens sol,
 Mot sonens hjessa styrde han hugget;
 Det föll med kraft, gällt klang det i stålblank hjälm;
 Men ynglingen stod orörlig ännu.

'Min tid är liden,' började Fjalar kung,
 'Ej så jag högg i flyktade dagar.
 Lös af dig värnet, blotta ditt hufvud, son,
 För svag är min arm att klyfva en hjälm.'

Då löste Hjalmar stilla sin hjälm och bjöd
 Åt faderns hämnd sitt blottade hufvud,
 Och skyddlös stod han, egde ej annat värn
 Än anletets öppna, leende lugn.

Dock se, den gamle svigtade nu. Hans svärd,
 Till dödshugg lyftadt, drabbade offret
 Så matt, som om till hvila det lagt sig ned
 På lockarnes gula, svällande bädd.

Från denna stund far ynglingen, djerf och fri,
 Från strand till strand på främmande vågor,
 Och Fjalar sitter hemma i fridsällt land
 Och gömmer i blickadt hjerta sin fröjd.

När qvällen kommer stundom, och kungens borg
 Af gäster fylls, och fradgande hornet
 Går laget kring, och grånade skalden rör
 Den väldiga harpans darrande sträng,

Och sjunger, glömsk af åldrade minnens pris,
 Den unges nya segrar allenast,
 Och Hjalmar, Hjalmar klingar i salen högt,
 Och Fjalar, den stolte Fjalar förgäts;

Då smakar mjödet kungen, då höjer han
 Föryngrad åter lutade pannan,
 Då sänder han vid tonernas lek ibland
 Med strålande blickar sångaren tack.»

Hon slöt. På marken glimmade daggen re'n,
 Och månen såg från blånande höjder
 Med klarnadt öga ned i en rymd af lugn,
 Der tyst i sin gång skred sommarens natt.

Då sågs på heden nalkas en man, han kom.
 »Jag sökt ditt spår, Oihonna,» han sade,
 »Från Morvens kung jag bringar ett bud: var snar!
 Förr'n morgonen gryr han väntar dig re'n.»

»Du man af ord, som ila,» var flickans svar,
 »Hvad gör, att så den gamle mig kallar,
 Har dödens fläkt hans vissnade lemmar rört,
 Säg, ärnar han gå till andarnes hem?»

Den komne talte: »klang jag af vapen hört
 Från borgens salar. Drotten i tornet
 Tre gånger slagit skölden, från läpp till läpp
 Hörs ropet om strid; jag känner ej mer.»

Då stod Oihonna ljusnande upp. »Du man,
 Ditt värf har här du slutat,» hon sade,
 »Gå, för hans dotters helsning till Morvens kung;
 Hur morgonen gryr, hon ser i hans torn.»

Fjerde sången.

Hvi dröjer han, Fjalars son,
 Har Innishonna i lunders natt
 Hans stridshog lockat till hvila,
 Förgäuter Hjalmar sitt ord?

Det dagas på Morvens strand,
 I dunklet grånar på klippans höjd
 Morannals torn, och der under
 I dimmor suckar ett haf.

Oihonna, du syns ej än,
 Hafburna flicka, hvar drömmar du?
 Stå upp, dig väntar Morannal,
 Den gamle saknar sitt ljus.

Ej ser han, att natten flytt.
 En ändlös natt i hans öga bor,
 Ej jordens brudliga anlet
 Han ser vid morgonens kyss.

Dock vaknade fläktars lek
 Från tornets fönster förnimmar han
 Och lyss till börjande ljuden
 Af vattenfoglarnes flygt.

Och växande vågors brus
 Han hör och kallar, Oihonna, dig:
 »Upp dotter, skynda dig; dagen
 Är här, hans stämma jag hör.»

Då kommer hon, vågens mö,
 Den svala strålen på Morvens fjäll;
 Hon nalkas lyssnande kungen:
 »Morannal, fader, o hell!

På heden vid Cronas ström
 Jag stod, när solen sig sänkte sist;
 Der såg med lockande ögon
 Den tysta natten mig än.

Sent kommer Oihonna nu,
 Djupt sof din dotter, af jagten trött.
 I drömmars riken, o fader,
 Förgat för länge hon dig.

Dock glimmar Dunhormods topp
 Ej än; matt rodnar blott höjdens fur.
 Hvi bjöd din vilja mig vara
 Långt förr än morgonen här?»

Fram räckte den gamle mildt
 Till dotterns möte en vissnad hand:
 »Kom,» så han sade, »du strimma
 I Shelmas dimmiga natt.

Kom, låna en dag blott än
 Den blinde gubben ditt ögas ljus;
 Hans blick skall klarna mot qvällen;
 Hans mörker fly som en dröm.

När aftonens moln du ser
 Förbleknadt segla i stjernklar rymd,
 Då vandrar drotten af Shelma
 Med dagad blick på dess rand,

Och skådar på nytt sitt land,
 Som långt, långt borta han mins det än,
 När månen göt på dess kullar
 Sin ström af darrande ljus.

O dotter, det stundar strid,
 Från Innishonna ett budskap spörjs,
 Dit kom han, sagornas Hjalmar,
 Med Lochlins kämpar i går.

Dän sände sin helsning han,
 Den unge örnen från dimmors land:
 'Upp, drott af frejdade Morven,
 Till vapen kalla ditt folk!

Friskt blåser en vind från nord,
 När vattnen dagas i morgon, kung,
 Ett åskmoln för den af segel
 Emot din bäfvande strand.»

Den åldrige slöt. Ett sken
 Af rodnad syntes på flickans kind.
 »Hvi hotar,» sporde hon sakta,
 »Oihonnas hjelte ditt land?»

Då talte Morannal än:
 »En skatt jag eger, han fordrar den;
 I bardens toner den klingat
 Och lockat ynglingens hog.

O dotter, förnim hans ord!
 Så bjöd han säga: 'jag for på våg
 Till solens leende länder,
 Till vinterns isiga hem;

Men hvart jag ock kom, der ljöd
 I sång, i saga din dotters namn,
 Der hördes älskares klagan,
 Försmådda veklingars qval.

Då svor jag i harm att sjelf
 Den spotska flickan till brud mig ta.
 Gif akt att skydda din dotter,
 Ty Hjalmar friar med svärd.'

Så hotar han, grydde nu
 Den dag, som såg mig på Cronas hed,
 När Trenmors skara der blödde,
 Och Erin höljdes af sorg!

Då funne på sandens bädd
 Snart Lochlins kämpe sin graf också,
 Lik hafvets bölja, som störtar
 På stranden upp och förgås.

Men flydd är Morannals tid,
 Hans arm är vissnad, hans blick är släckt,
 Hans strider blekna i fjerran,
 Som vinterns nattliga sken.

Skall Morven i glans stå fram,
 Dess kämpar blöda med fröjd i dag?
 Fins blix, o Gall, på din båge,
 Bor död i Clesamors spjut?

Och Rurmar, min tredje son,
 Som slår din harpa i Finjals sal,
 Förstår du tvinga med svärdet
 En ton ur hjälmars också?

Mig tyckes, att ljud jag hör,
 Kring Loras stränder en klang af stål.
 Se ut, hvad ser du, o dotter,
 Gå Shelmas härar till strid?»

Hon blickade ut, hon såg
 Med tjusfull bäfvan i klarnad rymd,
 Och mot dess speglande anlet
 Bröts dagens rosiga sken.

»O fader, en här jag ser,
 Från bergen tågar den långsamt ned,
 Som molnet tågar mot dalen
 Och gömmer åskor och storm.

Men lugnt är det vida haf,
 I glans slår solen sitt öga upp,
 Och djupen skälfva af lågor,
 Och fästet spränges af ljus.»

Det sågs i den gamles drag
 En skymt af leende sorg, dock snart
 Stod hög han upp, och hans ande
 Bröt fram i glödande ord:

»Hell,» talte han, »himlars drott,
 Du stjernekonung, jag helsar dig,
 Du sol, som vandrar i ungdom
 Högt öfver vissningens jord!

Min glädje i fordomtid,
 Mitt ljus, som hägrar i minnet än,
 Fast natt betäcker mitt öga,
 Fast mörker bor i min barm!

Behöf i din stolthet ej
 Ditt anlet gömma i dag, af harm
 Att se en son af Morannal,
 Som skyr en fiendes spjut!

Och barn af er faders kraft,
 Gall, jagtens furste, och Clesamor,
 Du yngling, pröfvad af svärden,
 Och Rurmar, sångernas vän,

Gån glade på hjeltars ban,
 I spår, som trampats af Finjals ätt!
 Allt här försvinner, evärdlig
 Är bragdens ära allen.

Säll den, som af år ej bryts,
 Som ung får falla i hjeltars rund,
 Som blixten ler i sin tjusning
 Och ljungar, krossar och dör.

Ack, tynande flamman lik
 Är ålderdomen. På hemmets hård
 Den flämtar matt och förbrinner
 Och höljs af aska och glöms.

Hvi dröjer han, Fjalars son,
 Har Innishonna i lunders natt
 Hans stridshog lockat till hvila,
 Förgäter Hjalmar sitt ord?

Mig tycks dock, att vågors svall
 Jag hör och nordliga fläktars sus,
 Som fly med starkare vingar
 Hvar stund mitt öra förbi.»

»O fader, vid nordens rand
 Går natt ånyo på fästet upp.
 Rädd bäfvar strålen af dagen
 Och flyr på böljornas topp.

Det mulnar, i mörker sveps
 Allt längre hafvet, och stålgrå höjs
 Garmallas klippa och skakar
 Från hjessan bränningens skum.

Och hvitare vågor slå
 Mot stranden redan, och halfbränd står
 På branten furan och svigtar
 För stormens växande il.

Dock syns ej ett segel än;
 Mot svarta molnet i fjerran blott
 Bryts stundom flyktigt en ljusning,
 Af måsens vinge en blix.»

Hon tystnade, stormen röt
 Med fullväxt stämman i rymden re'n,
 Och tungt ur djupet i gensvar
 Ljöd böljans flämtande suck.

Och molnet af eldar klöfs,
 Och genom ödsliga höjders vidd,
 Doft öfverröstande stormen,
 For himlens mäktiga dân.

Då talade Morvens kung:

»En dag, lik denna, jag såg en gång,
Det var den dagen på hafvet,
När dig, o flicka, jag fann.

Darg hette en man. Hans namn
Må sång ej nämna. I biltog färd,
Förskjuten, hatad och hemlös,
Kring vattnen sökte han rof.

Jag följde med harm hans skepp,
Som vågat närma sig Morvens strand;
Och röfvarn skydde att bida
Vid mörkrets bragder blott van.

Re'n nalkades qväll, och långt
På hafvet syntes hans segel än,
Och fåfång glödde min vrede;
Då bröt ur molnen en storm.

Af dånande åskor följd,
Som nu fördubblad i kraft hvar stund,
Min drakes vingar den lyfte,
Men slet Dargs segel från topp.

Dock skulle en nidings blod
Mitt svärd ej fläcka. En ljungeld sköt
Ur svartnad sky, och en flamma
Steg klar ur röfvarens skepp.

Jag nalkades branden. Eld
Var allt, qvar syntes blott Darg; han stod
I dyster tystnad vid rodret,
Mot flamman täckt af sin sköld.

Ett barn på sin arm han höll,
Han tycktes vänta mitt segel nu,
Han såg tillbaka beständigt
Med längtans dröjande blick.

Mig rörde hans nöd. Jag höll
 Allt närmre, tills på ett pilskotts håll
 Mitt skepp jag svängde mot vinden,
 Att undgå flammorna sjelf.

Då kastade rövvarn vildt
 Sin sköld i lågan. Ett språng han tog,
 Och sjönk med famnade barnet
 I böljans gapande graf.

Bort flög med orkanens il
 Hans skepp. Sjelf kämpande sågs han än
 Sin börda lyfta ur vågen,
 Och räddning kräfva af mig.

Jag märkte hans vink. Jag tog
 Ombord den brutne. Då såg min blick
 För första gången Oihonna,
 Då fick af hafvet jag dig.

Späd var du, men oskadd dock
 Af våg och flamma. I gråt du låg
 Vid rövvarns bröst och i bäfvan
 Dit anlet gömde vid hans.

Men dyster, i trotsigt lugn,
 Med svedda lockar, med halfbränd dräkt,
 Satt, blek som skyarnes vålnad,
 På däckat döende Darg.

'Kung,' talte han, 'nöjd jag går
 Till önskad hvila i glömskans famn,
 En bön dock ber jag för henne,
 Som ensam sörjer mitt fall.

Ej är det mitt blod, du ser
 I hennes kinder. Sin lefnads skuld
 Den fogelfrie förstörarn
 Åt ingen lemnat i arf.

Hon gafs mig af natthöljd sjö
 En stormig jul, då i vådligt skygd
 Af Vidars klippa jag ankrat,
 Vid Fjalars konungaborg.

Blif henne ej oblid du,
 Hvars mildhet aldrig af ryktet glöms;
 Hon var den enda på jorden,
 Som fått en glädje af mig!»

Ljuf föll på Oihonnas kind
 En tår vid åldrige kungens ord,
 Men snart till ändrade syner
 Föll klarnad åter dess blick.

Vid stranden ett hänskri ljud,
 Med stormens brusning, med åskans dån
 Förmäldes klangen af sköldar
 Och kämpars jublande rop.

Han syntes på svartnad våg,
 Han kom ren, örnen från dimmors land,
 Sjökung, Hjalmar af hafven
 Flög Morvens härar emot.

Och stolt på sitt hemlands strand
 Stod Shelmas skara i slutna tropp,
 En klippvall, trotsande böljan,
 Som skyrest måttar sitt slag.

Den drabbade. Stridens stund
 Var kommen, vågen mot klippan bröts,
 Här föll mot här, och på stranden
 En bränning stänktes af blod.

Men stum i sin tjusning stod
 Oihonna. Flickan från hafvet såg
 Sin hjelte, mötte i dagen
 Sitt ljus från drömmarnes verld.

Hon följde med eldad blick
 Hans ban, hon såg, hur med svärdets blix
 Han bröt sig vägar i molnet
 Af Morvens skockade här.

Re'n segrade Lochlins folk,
 Re'n Shelmas skara i svigtning stod;
 Då såg hon striderna stanna,
 I lugn bröts slagtingens storm.

»Oihonna, din läpp är stum,
 Gif svar,» så talte Morannal nu,
 »Hvi glesnar klangen af svärden?
 Fins Morvens ära ej mer?»

Han sade. I bäfvan gaf
 Sitt svar Oihonna: »o fader, gläds!
 Snart, snart är sagornas Hjalmar
 En blodlös skugga på skyn.

Han svigtar, hans hjälm är bräckt,
 Han mött tre söner af dig, o kung,
 Han kämpar ensam. I häpnad
 Står allt vid drottarnes strid.

Djerf drabbar med spjutet Gall,
 Skarpt blixtrar klingen i Rurmars hand,
 Och blodigt synes mig svärdet,
 Som höjs af Clesamors arm.»

Då mörknade Morvens kung,
 Han slog i vrede sin ungdoms sköld,
 Han hof sin stämma, och stillhet
 Han bjöd kring drabbningens rymd.

»Hvad,» ropte han, »höljs med blygd
 Morannals hvitnade hjessa? Kränks
 Af er, o söner, hans ära,
 Som trotsat skiften och år?

Skall sången om Finjals ätt
Med fruktan flyga min qväll förbi,
Att ej er nesa må röra
Dess vingars strålande glans?

Och sagan i Lochlins land
Förtälja Hjalmar, den ädles, fall
Och hånfullt nämna, att ensam
För er, för trenne han föll?

Upp, Gall, du är kungason
Som han, förstfödde bland bröder, du,
Gå, strid allena och stupa,
Om segern sviker ditt svärd!»

Allena med framsträckt sköld
Mot Lochlins hjelte till strid gick Gall.
Ej svag var fursten af Shelma,
Dock snart drack stoftet hans blod.

Han stred i sin ungdoms glans,
Han föll med ära från styrkans höjd,
Som vågen sväller i dagen
Och strålhöljs än i sitt fall.

Fram trädde på blodad sand
Nu Rurmar, buren för strider ej,
Blott van vid drömmen och harpan
Och hjertats tidiga sorg.

Hans kamp som en facklas var
Mot nattens stormar. För Hjalmar, slag
Han sjönk, och evigt för sången
Var kallnad ynglingens barm.

Den tredje var Clesamor,
Till år den yngste, men tidigt sedd
Bland män af Morven på dödars
Af jern omblixtrade fält.

Han kämpade vredens kamp,
 Hans blickar sprutade flammors hot,
 På blod af bleknade bröder
 Sitt svärd han förde till hämnd.

Och drabbande stålet klang,
 Och Morven hörde med tjusning än
 Ett sent, halft döende eko
 Af ljud från Ossians dar.

Då hejdade Hjalmar rörd
 Sin hand, som måttade dödens hugg.
 »Håll yngling,» talte han, »spara
 Jag vill åt sagan ditt lif.

Mig gläder din morgons glans,
 Din dag skall stråla af sol en gång,
 Kom, räck mig handen försonad,
 Och lef för bragdernas fröjd.»

Föraktligt till svar ett slag
 Gaf Shelmas kämpe med afvigt svärd;
 Och ny blef striden, och slocknad
 I blod slöts Clesamors blick.

Du flicka från vågors haf,
 Ditt blåa öga af tårar skymms.
 Ej föll din hjelte, Oihonna,
 Hvi gråter vågornas mö?

Hon fattat den gamles hand:
 »Sörj, fader,» talte hon, »densam, böjd,
 Med mig och mörkret du lemnats,
 Att vänta segrarens bud.

Ej andas en son af dig
 På Morvens klippiga stränder mer;
 De följt hvarandra i döden,
 De sofva grafvarnas sömn.»

Hon slöt. Men i klarhet sken
 Morannals panna på nytt. Hvert moln
 Af oro lemnade stilla
 Hans anlets bleknade dag.

»Nu,» talade Morvens kung,
 »Kan utan fruktan Morannal gå
 Att möta fädernas andar
 I stjernors blånande sal.

Ej följs han af minnens blygd,
 Ej skall han gömma i molnets natt
 För söners nesa sin vålnad,
 Då Finjal nalkas på skyn.

Du dotter, en graf mig red,
 Der Shelmäs furstar på sandens bädd
 Nu hvila. Skänk oss gemensam
 En vård i harpornas land.

Se'n följ på hans bragders ban
 Den ädle främlingen säll, och göm
 Morannals minne, och lyssna,
 Då sången höjer hans lof.»

Hans hvitnade hjessa sjönk
 Mot skuldran sakta, hans öga slöts,
 Och drottens ljusnande ande
 Flög glad till skyarnes hem.

Femte sången.

Hvad är menskan, att mot er hon stormar!
 Stjernor like, i onådd rymd
 Len I genom molnen af jordens öden,
 Dem i lek en fläkt af er vilja styr.

Nu var Fjalar konung gammal vorden,
 Satt mest stilla i högbygd sal,
 Hade ej se'n länge sitt land beskådat,
 Ej fått andas svalkande sjöars luft.

Och det blef en dag, och solen stigit
 Nyss ur böljornas bad i glans,
 Och dess aldrig åldrade glädje lyste
 Som i forna dagar i salen än.

Kungens hog var lätt i morgonstunden;
 I förklaring hans anlet sågs.
 Om förflutna, stormiga tidens minnen
 Talte han i grånade kämpars krets.

Plötsligt höll han midt i sagan inne,
 Stod från tronen i höghet upp.
 »Vingsnabbt flykta,» sade han, »styrkans stunder,
 Och för minnet eger man dagar nog.

Jag vill föras upp på Telmars fjällbrant
 Och betrakta mitt land ännu.
 Jag vill se den sällhet, min ande skapat,
 Förr'n mitt öga skymmes af kumlets natt.

Bringen mig mitt svärd. En bragd är öfrig
 För min domnande arm ännu.
 Segra var min vana, och blott med seger
 Höfs, att sagan slutas om Fjalar kung.»

Svärdomgjordad leddes gamle kungen
 Upp till toppen af Telmars fjäll,
 Och han satt och såg på sitt land i tystnad,
 Der, af sommarn famnadt, i frid det låg.

Solen lyste öfver värmda dalar,
 Öfver speglande sjöars rymd;
 Mellan kullar skimrade blåa floder,
 Och på fälten böljade skörd vid skörd.

Ljust och gladt låg Fjalars vida rike,
 Högtidssmyckadt för kungens fot;
 Med ett anlet, mildt som en tacksam dotters,
 Såg det mot sin grånade fader upp.

Men den gamles blick blef skum af tårar,
 Och han talade stolta ord:
 »Jag har sett mitt verk, det är nog, fullkomnad
 Lefver här för minnet den ed, jag svor.

Ödebygder ärfde jag af fäder,
 Jag har skapat ett fruktbart land.
 Dessa tegar plöjde ej forna männer,
 Dessa hyddor sågo min ungdom ej.

Jag har lefvat.» Drotten teg i höghet,
 Men till honom ur kämpars rund
 Framsteg Sjolf, den gamle, med mulnad panna,
 Och han hof sin stämma till kraftens ord:

»Kung, du åldras, armens senor svika,
 Tung du lutar mot jorden hän.
 Blott en skugga, smältande bort i natten,
 Ser ännu mitt öga af hvad du var.

Var du sjelf dig nog, hvi lät du vissna
 Dina lemmar i ålderns höst?
 Var det du, som skapat det verk, du skådar,
 Upp då, skapa åter din ungdom sjelf!

Bøj ditt sinne, kung, för höge gudar!
 Deras gåfva din storhet var.
 Det var Frey, som klädde i grönska tegen,
 Blott Allfader hägnade landets frid.

Thors var kraften, som du kände fordom,
 När i striden du väldig stod;
 Hvad du sjelf förmådde, det var att falla,
 Glömd, som trädet faller i stiglös skog.»

Så den gamle. Tankfull satt kung Fjalar,
 Talte sedan med trotsigt lugn:
 »Ord jag hört om makter, dem ingen skådat,
 Och på drömmars väsen jag bjuds att tro.

Ovan är jag att på andra lita,
 Stöd jag fann i min egen barm.
 Så jag menskor kufvat och ödets roder
 Ryckt ur fåfängt hotande gudars hand.

Sanning må det vara: Fjalar åldras,
 Locken hvitnar, och skuldran tyngs.
 Mycket är försvunnet, som fordom varit;
 Lifvet lefver så, det är tingens gång.

Ett är qvar. Den arm, som år försvagat,
 Kan jag höja till seger än,
 Kan min lefnads bleknande fröjd och storhet
 Kasta kungligt leende bort och dö.

Jag vill dö. Mitt kall är fylldt.» Vid ordet
 Hof den gamle sin hjessa hög,
 Lät sin kungamantel på klippan falla
 Och för dagen blottade barmens ärr.

Sist han drog sitt svärd; som förr i striden
 Rostfri skimrade klingans glans.
 Blixt fans qvar ännu i den gamles öga,
 När en blick till helsning han stålet gaf.

»Hvar är Dargar nu,» så talte kungen,
 »Han, som lyssnar till gudars råd,
 Ser i rymder in, dem hans blick ej hinnes,
 Och i tider lefver, som än ej grytt?

Vore han så vis, han yfs att vara,
 Kände stunden han nu och kom.
 Lofvat har han stå för mitt svärd, förr'n maktlös
 Hämnarns ljungeld hvilar i domnad hand.»

Som han sagt det, sågs en vålnad skrida
 Genom dalen i långsam gång,
 Upp mot fjällets höjder han styrde stegen
 Och på toppen trädde, der Fjalar satt.

Kungen syntes häpna, när han kände
 Gråa vandrarens drag igen.
 Utan ord han satt, och hans hand med svärdet
 Sjönk invid hans sida i stillhet ned.

Dargar stod för drotten. »Du har bjudit
 Mig att komma. Du ser mig här.
 Längre har du låtit mig vänta, konung,
 Du är bräcklig vorden se'n forna år.

Har du hunnit nu ditt verk fullborda,
 Är han hållen, den ed, du svor?
 Har du lagt för lifvet den väg, det tagit,
 Och till moln gjort gudar och gudars råd?»

Fjalar log. »Det träffar stundom sällsamt,»
 Så han talte; »af hvilken fläkt
 Fördes till ditt öra min maning, gubbe,
 Samma stund, när öfver min läpp den hann?

Dock du kommit, det är nog. Besvara
 Vill till lön jag din fråga nu:
 Jag har visat lifvet den väg, det tagit,
 Och mitt råd har seger, och gudars ej.

Se dig om, det är mitt land du skådar.
 Var det sådant, då jag ej var?
 I min makt det stått att i strider offra
 Allt, hvad nu här menskligt af lifvet gläds.

Detta rike har jag kunnat härja,
 Ödelägga från gräns till gräns,
 Att ej vinden funnit ett löf att röra,
 Fjäriln ej en planta att hvila på.

Nu hvad ser du? Vidt, som ögat hinner,
 Lyser dagen på bruten bygd,
 Lunder stå, der ödsliga skogar stodo,
 Och, der rofdjur nästade, tjäll vid tjäll.

Tegar bära årets hopp, som fordom
 Drefs af stormar kring okänt haf,
 Sommarskuren, daggen af natten fostra
 Nu vår rikdom, växande förr ur blod.

Tämd är jorden, tämdt är menskosinnet,
 Berserksmodet ej dyrkas mer,
 Andra makter råda i svärdets ställe,
 Och der våldet segrade, segrar lag.

Tukt och seder skattas, mildhet trifies,
 Fredligt yrke sin ära har.
 Så har Fjalar mäktat sitt rike ordna;
 Säg mig, skuggors tolk, om han fyllt sin ed?

Men det hot, du bar från dina gudar,
 Som en rök det försvunnit har.
 Ingen syster sluter min son i famnen,
 Och min hjessa tryckes af ingen blygd.

Blåa djupet gömt min enda dotter.
 Öfver kufvade vågors rymd,
 Fläcklös, mångbesjungen, sin faders ära,
 Hjalmar säll från seger till seger far.

Blott ett löfte än jag ej fullbordat,
 Det skall fyllas; min tid är kort.
 Nalkas, Dargar, kom att din skuld försona,
 För din lögn jag kräfver i bot ditt blod!»

Gamle siarn såg på kungen neder:
 »Lifvets börda,» så talte han,
 »Skall från mig ock lyftas en gång, o Fjalar,
 Och för tidig kommer mig döden ej.

Skådat har jag nog af menskoöden,
 Pröfvat sorger och fröjder nog.
 Dock en stund fördrar jag väl än att lefva;
 Jag begär den stunden för din skull, kung!

Dröj med hämnden, tills ett vittne kommer,
 Som förhöjer din segers glans.
 Dröj, tills Hjalmar kommer, sin faders ära;
 Ej blir väntan lång, han är fjerran ej.»

Så han talte, och han teg och sträckte
 Handen stilla mot hafvets rymd,
 Och i jubel stormade Fjalars skara:
 »Gauthiods drakar närma sig, Hjalmar syns.»

Hjalmar syntes. Lätt på blåa banan
 Flög hans flotta mot hemmets strand.
 Närmre, närmre glänste hvar stund hans segel,
 Och kring kölar skimrade vågors skum.

Glädje sken ur gråa kämpars blickar,
 Der de samlats på skyhögt fjäll.
 Gamle kungen syntes allena mulen,
 Tankfull, mörk mot skeppen han såg och teg.

Först när hamn de nått, och klippors branter
 Skynde bergade segel re'n,
 Föll kung Fjalars öga på Dargar åter,
 Och han bröt sin tystnad och ordet tog:

»Ej jag trodde mig min son få skåda,
 Ryktet sjöng, att han fjerran var.
 Dock den dag af lifvet jag afsked tager,
 Kan väl utan undran ett under ske.

Hjalmar nämnde du. Välan, han kommit,
 Höja skall han min segers glans.
 Här, med sol, med haf och med jord till vittnen,
 Skall han stå och dömma emellan oss.»

När han sagt det, syntes Hjalmar. Ensam
 Kom han klippornas stig uppför,
 Ej som fordom strålande, vapensmyckad,
 Men med blottadt hufvud och utan sköld.

Blekhets i hans anlet låg, lik skenet
 Öfver drifvan en månklar natt;
 Dyster var han sjelf som en syn ur grafven,
 Och i handen bar han ett blodigt svärd.

»Var välkommen, son,» med bruten stämma
 Talte kungen till helsning då,
 »Väl jag önskat finna dig annorlunda,
 Men min glädje är du, hur helst du är.

Tala, tälj oss dina bragders skiften,
 Hårda strider du pröfvat visst?
 Bär du sår, som tömma din styrkas källor,
 Ty din läpp syns darra, din kind är hvit?»

»Fader,» svarte Hjalmar, »hårda strider,
 Utan vapen, jag pröfvat har.
 Intet stål har genom mitt pansar skurit,
 Dock förblöder hjertat af djupa sår.

Gömma borde jag min blick för dagen,
 Och jag skyggar att se dig an;
 Men min skuld jag ville för dig få blotta,
 Derför bar jag lifvet och andas än.

Jag är krossad. Dock min lott af storhet
 Hann jag taga, fast ung till år.
 Fråga sagan, lyssna, då barder sjunga,
 Och du skall förnimma, hvad Hjalmar var.

Nordens ära, hafvens kung jag nämndes,
 For kring verlden, som stormen far,
 Bröt den fräcke, stödde, der stöd behöfdes,
 Tog af drottars kronor och kronor gaf.

Sådan hann jag Loras kust. Morannal
 Styrde sångernas stolta land.
 Ryktet talte högt om hans dotters fågring,
 Och jag stred om henne med Morvens här.

Gamle kungen sjelf satt blind i tornet,
 Men hans söner jag slog i strid,
 Tog som segerbyte ombord Oihonna
 Och mitt bröllop redde på skumhöljdt haf.

Fader, vet du, hvad det är att älska?
 Har du famnat en fröjd en gång,
 Ljus som himlen, yppig och rik som jorden,
 Och som båda blommande utan gräns?

Hvad jag varit blef mig som en skugga,
 Blek den glans, jag i hoppet sett.
 Segrar, vunna redan, och segrar, drömda,
 Allt var tomhet blott mot den stund, som var.

Vårens vindar förde mina segel
 Utan syfte på ändlös ban,
 Solbelysta, jublande vågors skuldror
 Lyfte högt min sällhet mot gudars hem.

Då var sorgen nära. Satt vid rodret
 Jag en afton, i drömmar sänkt,
 Blott Oihonna vakade vid min sida,
 Och från höjden såg oss en stjerna blott.

Och min brud hon tog min hand: 'o Hjalmar,
Hvarför blef du mig kär allt mer?
Tidigt redan var du Oihonnas hjelte;
Förr'n din blick hon skådade, var hon din.

Hvi förblef min kärlek icke sådan!
Mod jag hade att dölja då,
Hvad för dig jag fruktade uppenbara,
Rädd att af din stolthet med harm försmås.

Jag var lycklig då; min egen sällhet
Var mig mera än Hjalmar än.
Stolt Morannal kallade jag min fader,
Och som kungadotter jag blef din brud.

Nu förgäfves ville jag förtiga,
Hvad jag skydde att röja då.
Allt jag kunde lida och allt fördraga,
Men dig svika, Hjalmar, förmår jag ej.

Stöt mig bort, förskjut mig! Ej Morannal,
Ej en konung min fader var.
Detta blod, som nu i mitt hjerta sjuder,
Var kanske en gång en föraktad slafs.

På ditt hemlands kust, den borg helt nära,
Der som kung du i glans skall bo,
Under Vidars klippa en stormig julnatt
Togs jag upp ur vågen, ett bortvräkt barn.'

Så hon talte. 'Blekna ej, o fader!
Hennes blod på mitt svärd du ser.
Morvens mö, Oihonna, min brud på hafvet,
Var din dotter, kung, och min syster var.

Dö hon ville, dö för mig. Jag bringar
Hennes helsning.» Han teg. Hans stål
Sågs, en ljungeld lik, i hans barm sig gömma,
Och han sjönk på klippan i dödens ro.

Stunder efter stunder flydde. Dagen
 Mätte stilla sin vandrings ban.
 Som han suttit, stel som en stod på grafvar,
 Satt orörlig, tigande Fjalar qvar.

Hvad han tänkte, visste ingen. Fasan
 Från hans sida hvar kämpe skrämt.
 Sjolf, den gamle, ensam, och Dargar, siarn,
 Stodo när och sågo hans andes strid.

Först när solen sjönk mot skogen fjerran,
 Slog mot höjden han ögat upp:
 »Er är segern,» talte han, »höge gudar!
 Jag är straffad vorden, jag pröfvat er.

Hvad är menskan, att mot er hon stormar!
 Stjernor like, i onådd rymd
 Len I genom molnen af jordens öden,
 Dem i lek en fläkt af er vilja styr.

Mannen yfves: väldig, mångbepröfvad,
 Van att segra, som klippan hård,
 Vill han böja allt, dit hans ande bjuder,
 Krossa allt, som möter med trots hans bud.

Och hans svärd är höjdt. Då rörs hans sinne
 Flyktigt, lätt af en osedd hand;
 Och hans jernarm sjunker, hans blick, som ljungat,
 Byter hotets blixst i en maktlös tår.

Hafvet svallar vredgadt, stormen ryter;
 Men I bjuden, och vågen sänks,
 Hafvet lyder, hafvet, som flottor slukar,
 Har ej makt att svälja ett hjälplöst barn.

Jag har lärt er känna, ej jag blyges
 Att mig böja för er en gång.
 Mätt jag är på lifvet, och jordisk storhet
 Är mig ringa vorden. Jag går till er.»

Så han sade, och med svärdet stilla
 Skar han runor i ärrigt bröst.
 Hjertats källor brusade fram ur djupet,
 Varmt med Hjalmars blandades faderns blod.

Sommarns qväll låg klar och ljus på norden,
 Lugn sig bredde kring land och haf,
 Bortom skogen dölde sin strålföd solen,
 Och, likt dagen, slocknade Fjalar kung.

Tredje bandets innehåll.

Större episka dikter.

Elgskyttnarne.

	Sid.
Första sången	7.
Andra sången	17.
Tredje sången	28.
Fjerde sången	37.
Femte sången	44.
Sjette sången ..	56.
Sjunde sången	65.
Åttonde sången	72.
Nionde sången ..	80.

Hanna.

Till den första kärleken	89.
Första sången	90.
Andra sången	103.
Tredje sången	113.

Fulqvällen.

Första sången	131.
Andra sången	141.
Tredje sången	152.

Nadeschda.

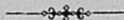
Första sången	167.
Andra sången	173.
Tredje sången	180.

	Sid.
Fjerde sången	186.
Femte sången	193.
Sjette sången	198.
Sjunde sången	204.
Åttonde sången	212.
Nionde sången	219.

Kung Fjalar.

Första sången	231.
Andra sången	238.
Tredje sången	247.
Fjerde sången	257.
Femte sången	270.

Anmälan.

Allmänheten i vårt land har varit och är ännu i saknad af en ordnad

Godtköpsupplaga

af

JOHAN LUDVIG RUNEBERGS SAMLADE SKRIFTER.

För att fylla denna brist, har undertecknad, den frejdade författarens förläggare, äran inbjuda till subskription å en ny af Professor C. R. Nyblom i Upsala ombesörjd och af förf. autoriserad godtköpsupplaga, hvilken kommer att utgifvas i 11 häften delade efter innehåll och samman slutna i 6 band, som tillsammans kosta

15 Mark finskt mynt.

De tio första häftena betalas med 1 *Impr.* 50 *pr.* hvar-dera, hvarefter subskribenterna erhålla det 11:te hft gratis.

Denna Godtköpsupplaga af

Johan Ludvig Runebergs Samlade Skrifter, hvilken utkommer fullständig inom loppet af ett år, skall i typografiskt afseende söka uppfylla nutidens billiga fordringar. — Teckning af Runebergs lif och skaldeverksamhet af C. R. Nyblom kommer att åtfölja första bandet.

Helsingfors den 1 Okt. 1873.

G. W. EDLUND.
